

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2026

Chișinău

**Cu privire aprobarea Programului național
pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028**

În temeiul art. 10 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), cu modific[rile ulterioare, și în conformitate cu Programul de guvernare „Moldova vremurilor bune”, Guvernul HOTĂRĂȘTE:

1. Se aprobă Programul național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (se anexează).
2. Ministerul Educației și Cercetării va prezenta Guvernului anual, până la data de 1 martie, raportul privind executarea Programului național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028.
3. Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezenta hotărâre se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației.
4. Controlul asupra exercitării prezentei hotărâri se pune în sarcina Ministerului Educației și Cercetării.
5. Prezenta hotărâre intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Prim-ministru

ALEXANDRU MUNTEANU

Contrasemnează:

Ministrul educației
și cercetării

Dan Perciun

PROGRAM NAȚIONAL
pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028

Capitolul I
CADRU CONCEPTUAL ȘI STRATEGIC
PENTRU PROMOVAREA LIMBII ROMÂNE

Secțiunea 1
Introducere

1. Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (în continuare – *Program*) stabilește direcțiile prioritare de dezvoltare și de consolidare a competențelor lingvistice în limba română, în scopul asigurării unei comunicări eficiente și al unei integrări sociale durabile pentru toți locuitorii Republicii Moldova — indiferent de vârstă, origine etnică, statut juridic sau profesional. Programul contribuie la realizarea obiectivelor naționale privind coeziunea socială, incluziunea lingvistică și afirmarea identității civice, în contextul procesului de aderare la Uniunea Europeană.

2. Prezentul Program constituie un instrument strategic de promovare a limbii române ca factor de unitate civică, de incluziune socială și de afirmare europeană a Republicii Moldova, având ca finalitate consolidarea unei societăți coezive, deschise și participative, în care limba română funcționează ca principal mijloc de comunicare publică și interetnică, facilitând participarea civică, accesul echitabil la educație și integrarea socială și profesională.

3. Diversitatea culturală și lingvistică a Republicii Moldova influențează semnificativ relațiile interumane, comunicarea interculturală și procesele de integrare socială și profesională a minorităților naționale. De-a lungul timpului, s-a conturat o tradiție de conviețuire bazată pe cooperare, respect reciproc și înțelegere între diferitele comunități etnice. În prezent, se observă o creștere constantă a deschiderii minorităților naționale față de învățarea și de utilizarea limbii române, reflectând dorința tot mai accentuată de integrare activă într-o societate consolidată, prin participare civică și prin implicare în viața socială și culturală a țării.

4. Prin implementarea prezentului Program se urmărește crearea unui cadru coerent de politici lingvistice, care să asigure calitatea procesului de predare – învățare a limbii române la toate nivelurile educaționale, formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, diversificarea și modernizarea resurselor educaționale, precum și extinderea oportunităților de învățare a limbii române pe tot parcursul vieții pentru diferite categorii de beneficiari, inclusiv adulți.

5. Elaborarea prezentului Program a fost determinată de un ansamblu de factori care reflectă evoluțiile sociale, educaționale și geopolitice din ultimii ani. În primul rând, diversitatea lingvistică și culturală a societății impune consolidarea coeziunii sociale și a dialogului intercultural prin crearea unor mecanisme eficiente de învățare și de utilizare a limbii române ca limbă de comunicare interetnică. Totodată, reformele curriculare aflate în desfășurare au generat necesitatea actualizării resurselor educaționale și metodologice, astfel încât acestea să răspundă cerințelor moderne de predare și învățare într-un context multilingv.

6. Un alt factor determinant îl constituie procesul de integrare europeană, care presupune alinierea politicilor lingvistice și educaționale la standardele Uniunii Europene, consolidarea egalității de șanse și asigurarea accesului echitabil la educație pentru toate categoriile de populație. Contextul geopolitic actual, marcat de instabilitate regională, de aflusul de refugiați și de modificări demografice semnificative, a impus extinderea măsurilor de incluziune lingvistică și adaptarea ofertei educaționale la noile realități sociale și culturale.

7. Totodată, evaluarea implementării Programului pentru perioada 2023-2025 a evidențiat necesitatea continuării și consolidării intervențiilor în domenii-cheie, precum formarea cadrelor didactice, elaborarea și actualizarea materialelor didactice moderne, digitalizarea procesului educațional și dezvoltarea competențelor lingvistice ale adulților. În același timp, cererea socială în creștere pentru învățarea limbii române din partea minorităților naționale, a persoanelor revenite din diaspora, a refugiaților și a persoanelor apatride confirmă relevanța și actualitatea prezentului Program.

8. Prezentul Program este elaborat în baza prevederilor Codului educației al Republicii Moldova nr. 152/2014 și în conformitate cu art. 14 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit căruia hotărârea Guvernului se adoptă pentru organizarea executării legilor. În acest temei, Programul reprezintă instrumentul de implementare a cadrului legal în domeniul educației și este elaborat în concordanță cu documentele de politici publice și cadrele strategice naționale relevante, reflectând angajamentele asumate de Republica Moldova în calitate de stat candidat la aderarea la Uniunea Europeană și fiind aliniat obiectivelor Agendei pentru Dezvoltare Durabilă 2030. Programul se înscrie în direcțiile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, ale proiectului Strategiei de dezvoltare „Educația 2030”, precum și ale altor politici sectoriale relevante, inclusiv Programul privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1464/2016, și Programul pentru susținerea populației de etnie romă pentru anii 2022-2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 576/2022.

9. În completarea acestui cadru, Programul este aliniat documentelor strategice recente care susțin parcursul european și principiile echității și incluziunii sociale, inclusiv Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, cu modificările introduse prin Hotărârea Guvernului nr. 818/2025, acțiunea normativă nr. 7 din capitolul 26 Educație și Cultură, clusterul 3 Competitivitate și creștere incluzivă și Programului de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pentru anii 2023-2027, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 203/2023. De asemenea, Programul este corelat cu Strategia de dezvoltare a sistemului statistic național 2023-2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 954/2022, cu documentele UNESCO și ale Consiliului Europei privind educația multilingvă și interculturală, cu Recomandarea Uniunii Europene privind competențele-cheie pentru învățarea pe parcursul întregii vieți (Bruxelles, 2018), precum și cu Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, ratificată prin Legea nr. 382/2001.

10. Programul este ancorat în perspectiva dezvoltării durabile și a integrării europene a Republicii Moldova, orientându-se spre crearea unui sistem educațional incluziv, echitabil și modern, capabil să răspundă nevoilor unei societăți plurilingve și diversificate cultural. În această viziune, învățarea limbii române este abordată ca un instrument esențial de integrare socială, de mobilitate și consolidare a identității civice, dar și ca fundament al unei culturi a dialogului intercultural, în concordanță cu valorile democratice europene.

11. Prezentul Program este elaborat de către Ministerul Educației și Cercetării, în calitate de autoritate publică centrală de specialitate în domeniul educației, responsabilă de formularea, implementarea și monitorizarea politicilor naționale din acest sector. Documentul a fost elaborat în colaborare cu experți naționali și internaționali, cu participarea direcțiilor raionale și municipale de învățământ, a instituțiilor educaționale, precum și cu implicarea organizațiilor societății civile și a partenerilor de dezvoltare.

12. Prezentul Program va servi drept temei pentru elaborarea planurilor operaționale de activitate ale Ministerului Educației și Cercetării, ale structurilor teritoriale și ale instituțiilor de învățământ, asigurând coerența intervențiilor, utilizarea eficientă a resurselor și alinierea acestora la obiectivele naționale de promovare a limbii române, incluziune lingvistică și consolidare a coeziunii sociale.

13. Din perspectivă structurală, prezentul Program este conceput pe mai multe niveluri interdependente, care asigură abordarea coerentă și integrată a obiectivelor stabilite. Sarcinile specifice sunt detaliate în cadrul activităților strategice și al acțiunilor concrete planificate la nivel național, regional și instituțional, pentru care sunt stabilite responsabilitățile, termenele de realizare, indicatorii de progres și costurile estimate necesare implementării. Această

structură permite monitorizarea eficientă a rezultatelor, corelarea activităților cu resursele disponibile și evaluarea impactului intervențiilor asupra consolidării competențelor lingvistice și a incluziunii sociale.

Secțiunea a 2-a **Concordanța cu Strategia națională de dezvoltare** **„Moldova Europeană 2030” (SND-2030)**

14. Prezentul Program este armonizat cu direcțiile Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, aprobată prin Legea nr. 315/2022, care plasează în centrul transformării societății îmbunătățirea calității vieții, dezvoltarea capitalului uman și consolidarea participării civice. Prin oferirea oportunităților reale de învățare a limbii române pentru persoanele de toate vârstele, Programul contribuie în mod direct la realizarea obiectivului 3 al Strategiei, care vizează asigurarea accesului echitabil la o educație relevantă și de calitate pe tot parcursul vieții, precum și la dezvoltarea competențelor necesare într-o societate modernă și competitivă.

15. În același timp, Programul răspunde obiectivului 4 al Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, prin valorizarea patrimoniului cultural și lingvistic și prin stimularea participării active la viața comunitară. În acest context, învățarea limbii române este abordată nu doar ca un proces educațional, ci și ca un mijloc de consolidare a coeziunii sociale, de conectare între comunități și de afirmare a identității culturale comune, în deplină concordanță cu valorile europene.

16. Prezentul Program contribuie, totodată, la atingerea obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” privind guvernanta eficientă și construirea unei societăți sigure, echitabile și reziliente, prin dezvoltarea unui cadru educațional clar, accesibil și orientat spre nevoile reale ale beneficiarilor. Acesta sprijină implementarea angajamentelor asumate de Republica Moldova în parcursul său de integrare europeană, inclusiv prin modernizarea formării inițiale și continue a cadrelor didactice, prin implicarea diasporei și prin adaptarea ofertei educaționale la dinamica socială și la cerințele pieței muncii.

17. Prin ansamblul acestor intervenții, Programul se afirmă ca un instrument strategic esențial pentru realizarea obiectivelor Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și pentru edificarea unei societăți incluzive, prospere și profund europene, în care fiecare persoană beneficiază de acces echitabil la educație și cultură și de oportunitatea de a participa activ și responsabil la viața comunității.

Secțiunea a 3-a **Concordanța cu Strategia de dezvoltare „Educația 2030”**

18. Prezentul Program se aliniază la Strategia de dezvoltare „Educația 2030”, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023, în mod special cu obiectivul general 5, care vizează crearea unor medii de învățare eficiente, sigure și motivante pentru toți cetățenii. În acest cadru strategic, dezvoltarea competențelor lingvistice în limba română este tratată nu doar ca o cerință tehnică, ci ca o premisă esențială pentru participarea socială, pentru reducerea inegalităților și pentru promovarea educației pe tot parcursul vieții.

19. Prezentul Program susține direcțiile prioritare ale Strategiei „Educația 2030” prin modernizarea și diversificarea resurselor curriculare, prin promovarea unor medii de învățare inovatoare și accesibile, inclusiv în format digital, precum și prin optimizarea sistemului de evaluare a competențelor de comunicare în limba română. Prin intervențiile sale, Programul consolidează relevanța învățării pentru beneficiari, susținând utilizarea tehnologiilor interactive în procesul educațional și întărind capacitatea acestora de a răspunde provocărilor sociale, regionale și tehnologice ale prezentului.

20. În același timp, prezentul Program promovează un cadru educațional incluziv, care asigură condiții adecvate pentru formarea și dezvoltarea tuturor categoriilor de beneficiari, indiferent de vârstă, etnie, statut socioeconomic sau profil lingvistic. Prin acțiunile sale, Programul contribuie la crearea unor contexte de învățare prietenoase și echitabile și la îmbunătățirea rezultatelor de studiere a limbii române pentru elevii și tinerii alolingvi, sprijinind realizarea rezultatului strategic conform căruia, până în 2030, performanțele învățării vor crește cu cel puțin 20%, iar curriculumul va fi pe deplin orientat spre dezvoltarea potențialului fiecărui elev. Astfel, Programul se integrează firesc în politicile educaționale ale Republicii Moldova, consolidând rolul limbii române ca vector de coeziune socială, de dezvoltare personală și profesională și de participare activă la viața comunității.

Secțiunea a 4-a

Concordanța cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)

21. Prezentul Program este aliniat Agendei de Dezvoltare Durabilă 2030 și contribuie în mod direct la realizarea ODD 4 – Educație de calitate și ODD 10 – Reducerea inegalităților. Prin asigurarea accesului echitabil la învățarea limbii române pentru minoritățile naționale, pentru migranți, persoane strămutate, repatriați și alte grupuri vulnerabile, Programul creează condiții reale pentru participarea activă la viața socială, educațională și profesională. În corelare cu Ținta 4.7, măsurile prevăd promovarea educației interculturale, a respectului pentru diversitate și dezvoltarea competențelor civice și sociale necesare într-o societate democratică și pluralistă. Limba română este tratată ca instrument esențial de comunicare, de integrare și de acces la oportunități.

22. În conformitate cu ținta 4.c, prezentul Program contribuie la consolidarea capacităților cadrelor didactice care predau limba română ca limbă maternă sau ca limbă de integrare. Acțiunile includ formarea profesională continuă, elaborarea resurselor metodologice moderne și schimbul de bune practici, în vederea adaptării procesului educațional la diversitatea lingvistică și culturală a beneficiarilor.

23. În raport cu ODD 10, prezentul Program susține reducerea inegalităților prin dezvoltarea competențelor lingvistice, care asigură acces egal la educație, la servicii publice, la piața muncii și la participare civică. În concordanță cu țintele 10.2 și 10.3, sunt prevăzute măsuri pentru eliminarea barierelor lingvistice și pentru sprijinirea integrării persoanelor vulnerabile. Totodată, în spiritul țintei 10.7, Programul oferă un cadru coerent pentru învățarea limbii române de către persoanele aflate în mobilitate, facilitând integrarea sustenabilă și recunoașterea competențelor lingvistice dobândite.

24. Prin ansamblul intervențiilor sale, prezentul Program sprijină edificarea unui sistem educațional incluziv și consolidarea coeziunii sociale, contribuind la dezvoltarea unei societăți în care diversitatea culturală este valorificată, toți cetățenii beneficiind de șanse egale de afirmare și de dezvoltare.

Secțiunea a 5-a

Concordanța cu cadrul bugetar pe termen mediu

25. Din perspectiva finanțării, Programul este corelat cu proiectul Cadrului bugetar pe termen mediu (CBTM) , fiind estimate necesitățile de resurse financiare pentru sectorul educațional în raport cu prioritățile stabilite. Planificarea financiară are la bază bugetul prevăzut și identifică, complementar, surse alternative de finanțare pentru implementarea măsurilor propuse. Costurile activităților sunt calculate în temeiul modelelor de simulare și al prognozelor bugetare disponibile.

Capitolul II

SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROBLEMELE IDENTIFICATE

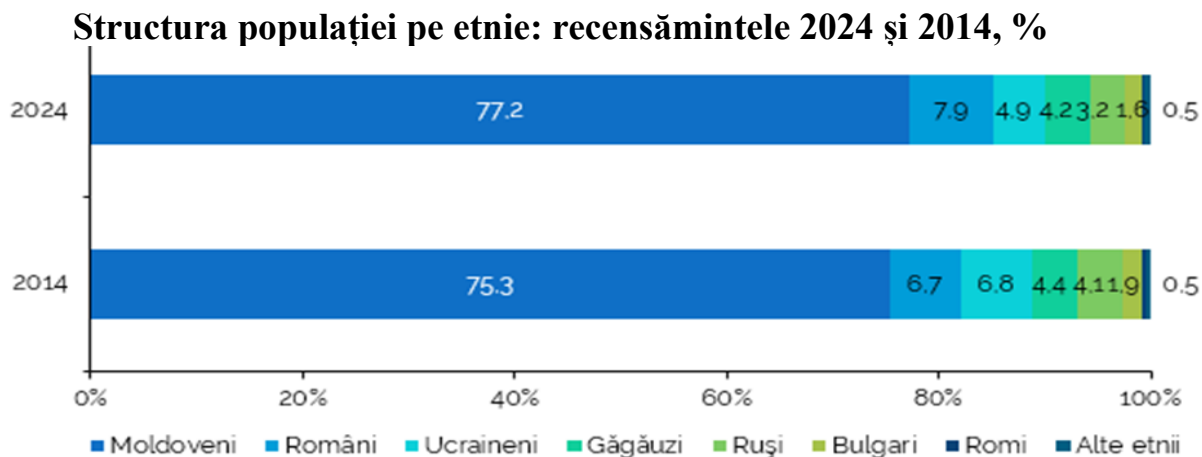
Secțiunea 1

Contextul demografic

26. Contextul demografic al Republicii Moldova, în perioada 2024-2025, este marcat de o diversitate etnică și lingvistică semnificativă, care influențează direct procesele de comunicare socială, de coeziune comunitară și de integrare educațională. Conform datelor Biroului Național de Statistică¹, populația cu reședință obișnuită este estimată la 2 423,3 mii persoane la data de 1 ianuarie 2024. Totodată, rezultatele preliminare ale Recensământului populației și locuințelor 2024 evidențiază caracterul

¹https://statistica.gov.md/ro/rezultatele-preliminare-ale-recensamantului-populatiei-si-locuintelor-2024-10077_61626.html

multietnic al societății: 77,2% dintre respondenți s-au declarat moldoveni, 7,9% – români, 4,9% – ucraineni, 4,2% – găgăuzi, 3,2% – ruși, 1,6% – bulgari și 0,4% – romi. Această structură demografică subliniază necesitatea unor politici educaționale și lingvistice care să faciliteze învățarea limbii române ca limbă de comunicare comună, respectând și valorificând diversitatea culturală a Republicii Moldova.

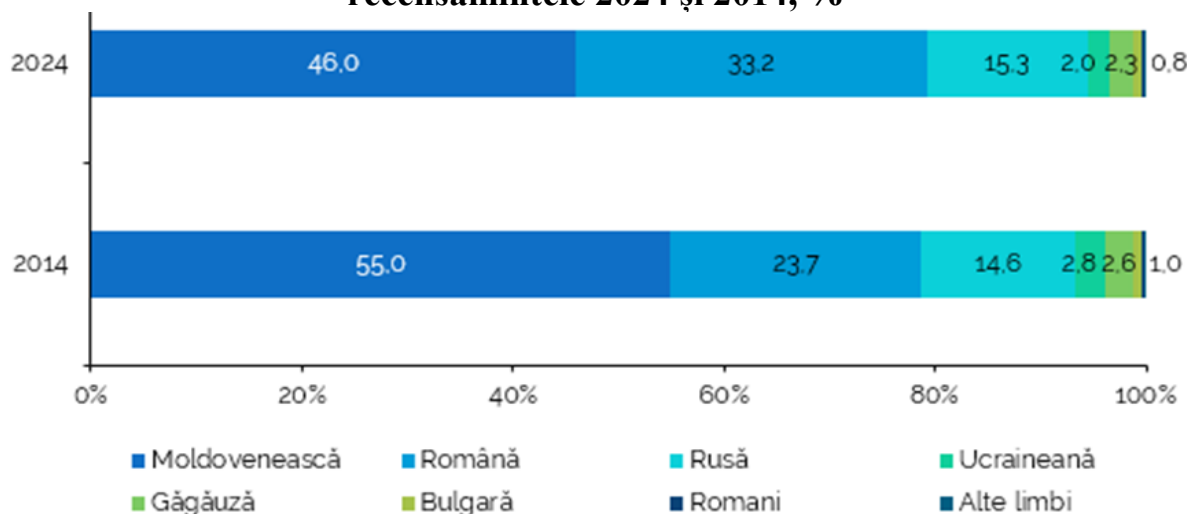
27. Datele recensământului din 2024 indică faptul că populația majoritară, formată din persoane care s-au declarat moldoveni sau români, reprezintă aproximativ 85,1% din totalul populației care și-a declarat etnia. Comparativ cu recensământul din 2014, la cel din 2024 se constată creșterea ponderii populației care s-au declarat ca moldoveni (de la 75,3% la 77,2%), români (de la 6,7% la 7,9%) și romi (de la 0,3% la 0,4%). Celelalte etnii înregistrează o scădere a proporției în totalul populației: ucrainenii – de la 6,8% la 4,9%, rușii – de la 4,1% la 3,2%, găgăuzii – de la 4,4% la 4,2% și bulgarii – de la 1,9% la 1,6%. Alte etnii însumează 0,5% din totalul populației care și-a declarat etnia.

28. Aceste schimbări demografice majore au implicații semnificative pentru politica de integrare și pentru necesitatea de a dezvolta programe educaționale care să sprijine învățarea limbii române și accesul la surse de informare credibile pentru toți cetățenii, inclusiv pentru minoritățile naționale, în vederea consolidării coeziunii sociale și a unității civice.

29. Conform declarațiilor populației recensate în 2024, distribuția limbilor vorbite de obicei confirmă un peisaj lingvistic divers: 46,0% dintre respondenți au indicat limba moldovenească, 33,2% – limba română, iar 15,3% – limba rusă, în timp ce limbile găgăuză, ucraineană, bulgară și romani sunt vorbite de 2,3%, 2%, 0,8% și, respectiv, 0,3% dintre respondenți. Această structură evidențiază prezența simultană a unei majorități care utilizează limba română în mod curent și a unor comunități minoritare semnificative pentru care accesul la comunicare, informare și participare socială depinde, în mare măsură, de dezvoltarea competențelor de înțelegere și de utilizare a limbii de stat. În acest context, Programul devine un instrument strategic pentru consolidarea incluziunii lingvistice, pentru facilitarea dialogului intercultural și

pentru asigurarea participării active și echitabile a tuturor cetățenilor la viața socială, economică și civică a Republicii Moldova.

**Structura populației după limba vorbită de obicei:
recensămintele 2024 și 2014, %**

**Secțiunea a 2-a
Contextul educațional**

**Subsecțiunea 1
Învățământul preșcolar**

30. Potrivit datelor Biroului Național de Statistică², în anul 2024 în Republica Moldova au fost înregistrate 1 469 de instituții de educație timpurie, dintre care 1 180 cu instruire în limba română și 191 cu instruire în limba rusă, iar alte 98 de instituții cu instruire în mai multe limbi. În instituțiile de educație timpurie au fost înmatriculați cca 127 154 de copii, dintre care 108 212 copii (85,1%) în grupe cu predare în limba română, iar 18 942 de copii (14,9%) în grupe cu predare în limba rusă. Această structură evidențiază existența unui segment constant și semnificativ de copii care își desfășoară educația timpurie într-un alt mediu lingvistic, confirmând necesitatea consolidării predării limbii române în instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale.

31. Predarea limbii române în grădinițe este structurată pe nivelurile de achiziție lingvistică Pre-A1.1, Pre-A1.2 și Pre-A1.3, corelate cu Cadrul european comun de referință pentru limbi (în continuare – *CECRL*), ceea ce presupune abordarea progresivă și adaptată dezvoltării copiilor din grupele medii (4-5 ani), mare (5-6 ani) și pregătitoare (6-7 ani). Această etapizare urmărește formarea treptată a competențelor elementare de receptare și de producere a mesajelor orale în limba română, ca bază pentru integrarea educațională ulterioară în învățământul primar.

² https://statistica.gov.md/ro/activitatea-institutiilor-de-educatie-timpurie-in-anul-2024-9454_61732.html

32. Cadrul normativ național reglementează explicit studierea limbii române în instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale. Procesul este organizat în baza Planului-cadru pentru învățământul preșcolar și a Curriculumului național la limba română pentru instituțiile de educație timpurie (în continuare – *IET*) alolingve. Conform Planului-cadru, limba română constituie o activitate specifică obligatorie pentru grupele alolingve din grupele medie, mare și pregătitoare, fiind desfășurată organizat, pe subgrupe de 12-15 copii, cu un volum de patru activități săptămânale, realizate de către profesorul de limbă română.

33. În prezent, procesul de predare a limbii române în grădinițele alolingve este susținut de un set de resurse educaționale aprobate, care include Curriculumul național la limba română pentru IET, ghidul metodologic pentru cadrele didactice, caietele de lucru pentru copii, manualele pentru predarea limbii române în educația timpurie, culegerile de poezii și povești, precum și materialele audio adaptate vârstei și contextului lingvistic al copiilor. Aceste resurse creează premisele necesare pentru formarea competențelor elementare de comunicare în limba română (nivel Pre-A1) și sprijină cadrele didactice în organizarea activităților educaționale. Cu toate acestea, experiența de implementare arată că existența acestor instrumente, deși esențială, nu este suficientă pentru a asigura rezultate uniforme și durabile la nivel de sistem.

34. În educația timpurie nu este instituit un sistem standardizat de evaluare a competențelor de limbă română, iar progresul copiilor este monitorizat preponderent prin observație pedagogică, raportată la nivelurile pre-A1.1, Pre-A1.2 și pre-A1.3. Deși acest model este adecvat particularităților vârstei preșcolare, el nu permite o monitorizare comparabilă și coerentă a achizițiilor lingvistice, ceea ce afectează fundamentarea tranziției către învățământul primar din perspectiva competențelor reale de comunicare în limba română. Datele și practicile educaționale confirmă, totodată, că nivelul de cunoaștere și de utilizare a limbii române de către copiii din grădinițele alolingve rămâne încă scăzut, în pofida existenței cadrului normativ, curricular și a resurselor educaționale de bază. Această situație indică limitele capacității actuale a sistemului de a asigura implementarea uniformă și eficientă a curriculumului de limba română în educația timpurie și justifică necesitatea unor intervenții suplimentare, cu caracter sistemic.

35. Un factor determinant al dificultăților identificate în asigurarea predării limbii române în instituțiile de educație timpurie îl constituie deficitul de resurse umane calificate. În acest sens, prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 122/2025 a fost aprobată funcția de profesor de limbă română în instituțiile de educație timpurie, stabilită în proporție de 0,2 normă per grupă, în vederea consolidării competențelor lingvistice ale copiilor încă din etapa timpurie a educației.

36. În pofida acestui cadru normativ, situația actuală relevă un decalaj semnificativ între necesarul sistemului și disponibilitatea cadrelor didactice. La nivel național, în grădinițe sunt angajați în prezent 216 profesori de limbă română,

în timp ce deficitul estimat se ridică la circa 90 de cadre didactice pentru această funcție.

37. Situația respectivă este amplificată de necorelarea structurală dintre oferta de formare inițială și capacitatea de absorbție a sistemului educațional. Datele statistice din ultimii trei ani arată că, deși instituțiile de învățământ superior pregătesc anual, în medie, aproximativ 100 de absolvenți ai specialității limba și literatura română, doar circa 26 dintre aceștia se integrează efectiv în învățământul general. Situația este și mai critică în educația timpurie, unde, în pofida unui necesar estimat de aproximativ 90 de profesori de limbă română, nu s-a înregistrat nicio opțiune de angajare din partea absolvenților, fapt ce accentuează deficitul de personal calificat pentru acest nivel educațional.

38. În vederea suplinirii locurilor vacante și asigurării continuității procesului educațional, Ministerul Educației și Cercetării a dezvoltat programe de microcalificare, destinate educatorilor care cunosc limba română și doresc să ocupe funcția de profesor de limbă și literatură română în grădinițe, ca soluție tranzitorie de consolidare a resursei umane.

39. Aceeași tendință de necorelare între formarea inițială și integrarea pe piața muncii se atestă și în cazul specialității educație timpurie. Astfel, deși în ultimii ani instituțiile de învățământ superior formează anual, în medie, circa 280 de absolvenți ai programelor de studii în domeniu, doar aproximativ 75 dintre aceștia optează pentru angajarea efectivă în instituțiile de educație timpurie. În același timp, necesarul estimat al sistemului depășește 260 de posturi vacante, ceea ce evidențiază un deficit major de personal, o capacitate redusă de ocupare a funcțiilor disponibile și un impact direct asupra continuității, stabilității și calității procesului educațional.

40. În acest context, prezentul Program nu substituie cadrul normativ și resursele existente, ci le completează printr-un set coerent de instrumente suplimentare, orientate spre consolidarea curriculară, metodologică și instituțională a predării limbii române în educația timpurie. Aceste instrumente includ actualizarea curriculumului în conformitate cu CECRL și actualizarea materialelor didactice, extinderea formării continue și a microcalificărilor pentru cadrele didactice care aleg să devină profesori de limba română în grădinițele alolingve, elaborarea proiectelor didactice de lungă și de scurtă durată pentru profesorii de limba română, precum și dezvoltarea inițiativelor de stimulare a limbajului, inclusiv extinderea programului „100 de povești citite” în grădinițele alolingve. Implementarea acestui set de măsuri va contribui la crearea unui mediu educațional mai coerent și mai favorabil dezvoltării competențelor de comunicare în limba română încă din primii ani de educație, asigurând premise mai solide pentru echitatea educațională și integrarea lingvistică timpurie.

Subsecțiunea a 2-a

Învățământul primar și învățământul secundar, ciclurile I și II

41. Potrivit datelor Sistemului informațional de management în educație (în continuare – *SIME*), în perioada 2023-2025 rețeaua instituțiilor de învățământ primar și secundar cu predare în limbile minorităților naționale a cunoscut variații minore, menținându-se, per ansamblu, la un nivel relativ stabil. Astfel, în anii 2023 și 2024 au funcționat constant 187 de instituții cu predare în limba rusă și 59 de instituții mixte (română – rusă), iar în anul 2025 s-a înregistrat o ușoară modificare structurală, respectiv, 185 de instituții cu predare în limba rusă și 61 de instituții mixte. Această evoluție confirmă stabilitatea generală a segmentului alolingv și subliniază necesitatea menținerii și consolidării politicilor educaționale orientate spre asigurarea predării eficiente a limbii române în aceste instituții.

42. Numărul elevilor alolingvi din învățământul primar și secundar se menține la un nivel ridicat, cu o ușoară tendință de scădere. În anul de studii 2023-2024 erau înregistrați 62 874 de elevi alolingvi, organizați în 3 106 clase; în anul de studii 2024-2025 – 62 742 de elevi în 3 039 de clase, iar în anul de studii 2025-2026 – 62 057 de elevi în 2 980 clase.

43. Disciplina Limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale are statut de disciplină școlară obligatorie pentru toate treptele de instruire, în conformitate cu art. 10 alin. (3) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, și este organizată în baza nivelurilor de competență lingvistică, care prevăd atingerea nivelului B1 la finalul ciclului gimnazial și a nivelului B2 la finalul ciclului liceal. Aceste niveluri sunt corelate cu CECRL și asigură abordarea progresivă și coerentă a predării limbii române pe parcursul învățământului general.

44. Cadrul normativ național reglementează studierea limbii române în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale prin Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, document cu caracter obligatoriu, parte integrantă a Curriculumului național la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale și aplicabil tuturor instituțiilor de învățământ general, publice și private din Republica Moldova. Acesta stabilește numărul de ore alocate disciplinei Limba și literatura română, distribuirea acestora pe ani de studiu, precum și condițiile de organizare a procesului educațional, asigurând cadrul necesar realizării obiectivelor curriculare.

45. În vederea consolidării competențelor de comunicare în limba română ale elevilor alolingvi, pentru anul de studii 2025-2026, Planul-cadru de învățământ destinat elevilor de etnie ucraineană, găgăuză, bulgară și romă din clasele I-IX, cu instruire în limba rusă, aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 266/2025, prevede alocarea unei ore suplimentare pe săptămână la disciplina Limba și literatura română. Această măsură reflectă orientarea politicilor

educaționale spre consolidarea predării limbii române în învățământul alolingv și sprijinirea integrării lingvistice a elevilor pe parcursul învățământului general.

46. Totodată, analiza încărcăturii curriculare indică faptul că, în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, volumul săptămânal de ore este, în ansamblu, cu aproximativ 20% mai mare comparativ cu instituțiile cu predare în limba română, ceea ce generează o presiune suplimentară asupra elevilor și a cadrelor didactice, în special în contextul studierii limbii române ca limbă nematernă.

47. Procesul de predare a limbii române în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale este susținut de resursele educaționale existente, inclusiv curriculumul național, manualele și ghidurile metodologice. Totodată, analiza Curriculumului național la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale evidențiază necesitatea unei modernizări substanțiale, astfel încât procesul educațional să fie coerent, centrat pe competențe și orientat spre comunicarea funcțională, în concordanță cu standardele europene și cu evoluțiile societății contemporane.

48. Revizuirea Curriculumului național la Limba și literatura română pentru instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale, în contextul consolidării reformei curriculare, vizează reconceptualizarea procesului educațional la clasă prin organizarea activităților didactice în subgrupe, utilizarea descriptorilor CECRL, aplicarea metodelor interactive și orientarea predării de la acumularea de conținuturi spre formarea competențelor de comunicare. În paralel, este necesară accelerarea elaborării și disponibilizării resurselor didactice moderne, aliniate la structura pe competențe și calibrate pentru nivelurile A1 – B2, care să sprijine aplicarea unitară a curriculumului.

49. Potrivit Raportului ANCE³, rezultatele testării naționale la limba și literatura română pentru elevii alolingvi din învățământul primar au înregistrat, în perioada 2023-2025, o distribuție relativ constantă. În sesiunea 2025, din totalul de 6 166 de elevi, 2 065 au obținut calificativul „foarte bine”, 2 505 – „bine”, 1 594 – „suficient” și doar 2 – „insuficient”, tendință confirmată și de sesiunile anterioare. Această stabilitate sugerează achiziția relativ uniformă a competențelor fundamentale, însă evaluarea vizează exclusiv competențele scrise, fără a include audierea sau comunicarea orală, ceea ce limitează validitatea imaginii de ansamblu asupra competenței lingvistice reale.

50. La finalul ciclului gimnazial, evoluția performanțelor relevă variații semnificative. Rata de promovare la limba română a elevilor alolingvi a fost de 99,77% în 2023, de 98,49% în 2024 și de 76,21% în 2025, în timp ce media generală a scăzut de la 6,92 la 5,93. În sesiunea 2025, examenul s-a desfășurat în

³ https://ance.gov.md/sites/default/files/raport_examene_2025.pdf

condiții de transparență consolidată, cu monitorizare externă și proceduri uniforme de supraveghere, ceea ce conferă credibilitate rezultatelor și reduce posibilitatea unor influențe neacademice asupra performanțelor. Chiar și în aceste condiții, variațiile semnificative ale notelor sugerează dificultăți persistente în achiziția competențelor de comunicare în limba română și evidențiază lipsa corelării clare între cerințele curriculare, nivelurile CECRL și instrumentele de evaluare utilizate în prezent.

51. La examenul național de bacalaureat, rata de promovare la limba și literatura română în rândul candidaților alolingvi se menține înaltă: 97,79% în 2023, 98,36% în 2024 și 98,80% în 2025, iar nota medie evoluează ușor ascendent: 6,57 în 2023, 6,59 în 2024 și 6,69 în 2025. Sesiunea 2025 a fost organizată în condiții de transparență sporită, cu monitorizare externă, cu practici de supraveghere standardizate și cu proceduri de control consolidate, ceea ce conferă credibilitate rezultatelor obținute și confirmă integritatea procesului de evaluare. Cu toate acestea, examenul rămâne centrat pe proba scrisă, fără a evalua competențele orale și receptive, esențiale în raport cu CECRL.

52. În prezent, corelarea dintre notele școlare și nivelurile de competență lingvistică definite de CECRL nu este reglementată explicit, ceea ce limitează monitorizarea progresului lingvistic și aplicarea consecventă a unui curriculum orientat pe competențe. Lipsa unor corespondențe clare între pragurile de notare și nivelurile CECRL, inclusiv în cazul nivelului B2 preconizat la finalul învățământului liceal, afectează coerența sistemului de evaluare.

53. Adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 476/2025 privind certificarea competențelor de comunicare în limba română reprezintă un pas important pentru standardizarea evaluării în raport cu CECRL și creează premisele calibrării evaluărilor școlare la niveluri de competență clar definite. În acest context, prezentul Program asigură integrarea coerentă a reformelor de evaluare în predarea limbii române în școlile alolingve, prin stabilirea țințelor de competență (B1 și B2), prin armonizarea curriculumului cu CECRL și prin corelarea rezultatelor evaluărilor școlare cu mecanismele de certificare, contribuind astfel la reflectarea nivelului real de competență lingvistică a elevilor.

54. Analiza resursei umane din învățământul general, bazată pe datele statistice din ultimii trei ani, evidențiază un dezechilibru structural atât între formarea inițială a cadrelor didactice de specialitate și integrarea efectivă a acestora în instituțiile de învățământ primar și învățământ secundar, ciclurile I și II, cât și în structura calificărilor profesionale ale personalului existent. Din totalul de 843 de cadre didactice care predau limba română, doar 67 dețin grad didactic superior, 171 sunt titulare ale gradului didactic I și 382 – ale gradului didactic II, în timp ce un număr semnificativ, respectiv 233 de cadre didactice, nu dețin niciun grad didactic. Această distribuție reflectă concentrarea majoritară la nivelul gradului didactic II și ponderea redusă a cadrelor didactice cu grade superioare, ceea ce indică un nivel insuficient de progres profesional și de valorizare a carierei didactice. În paralel,

deși instituțiile de învățământ superior pregătesc anual, în medie, aproximativ 100 de absolvenți ai specialității Limba și literatura română (101 în 2023, 105 în 2024 și 95 în 2025), doar aproximativ un sfert dintre aceștia se angajează în sistemul educațional (26 de absolvenți în 2023, 28 în 2024 și 25 în 2025), în condițiile existenței unui necesar estimat de circa 110 posturi vacante. Această rată scăzută de inserție profesională, generează un deficit persistent de resursă umană calificată, cu efecte directe asupra continuității și calității predării limbii române, în special în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale.

55. În raport cu situația descrisă, prezentul Program propune un set coerent de intervenții pentru consolidarea și reconfigurarea resursei umane, inclusiv prin inițiativa de a motiva cadrele didactice care predau limba română pentru a avansa în ierarhia gradelor didactice, ca instrument strategic de creștere a calității profesionale și de retenție a personalului. Intervențiile vizează dezvoltarea programelor de recalificare destinate cadrelor didactice care optează pentru predarea limbii și literaturii române elevilor alolingvi, consolidarea competențelor de comunicare profesională în limba română ale profesorilor deja implicați în acest proces, în vederea creșterii nivelului de calificare până la C1 pentru o proporție semnificativă a personalului didactic din școlile alolingve, precum și stimularea progresului profesional prin sprijin instituțional pentru obținerea gradelor didactice superioare. Totodată, Programul prevede implementarea unor măsuri de motivare și retenție a tinerilor specialiști, inclusiv majorarea cuantumului burselor pentru studenții de la specialitatea Limba și literatura română, acordarea unei indemnizații de relocare și asigurarea transferurilor cu destinație specială pentru susținerea angajării și menținerii tinerilor profesori în sistemul educațional.

56. Educația multilingvă constituie o direcție strategică nouă pentru sistemul de învățământ și este reglementată prin cadrul normativ aprobat prin Ordinul ministrului educației și cercetării nr. 1427/2025, care stabilește Modelele de educație multilingvă, Planul de acțiuni pentru perioada 2025-2030 și Reglementările privind organizarea procesului educațional. Lansarea apelului pentru inițiative în domeniul educației multilingve a generat interes din partea instituțiilor de învățământ, fiind depuse dosare care vizează peste 25 de instituții din municipiile și raioanele Bălți, Edineț, UTA Găgăuzia, Taraclia, Ceadâr-Lunga și Călărași, cu implicarea a aproximativ 120 de clase, a circa 2 900 de elevi din ciclurile primar, gimnazial și liceal și a aproximativ 150 de cadre didactice. Analiza propunerilor evidențiază orientarea predominantă către predarea disciplinelor nefilologice în limba română, dezvoltarea competențelor cadrelor didactice pentru aplicarea abordării Învățării integrate de conținut și limbă (CLIL) și necesitatea unor resurse didactice și digitale adaptate nivelurilor A1 – B2, conturând astfel principalele direcții de intervenție la nivel de sistem.

57. În acest context, prezentul Program propune un set de acțiuni strategice pentru extinderea și consolidarea educației multilingve, în vederea întăririi utilizării funcționale a limbii române în școlile alolingve. Intervențiile vizează: dezvoltarea

unui centru metodologic național în domeniul educației multilingve; consolidarea resursei umane prin integrarea educației multilingve și a abordării CLIL în programele universitare și de formare continuă; dezvoltarea unui cadru unitar de resurse educaționale pentru predarea disciplinelor nefilologice în limba română; instituirea unui sistem de certificare a competențelor lingvistice și didactice ale cadrelor didactice implicate în educația multilingvă; completarea fondurilor educaționale și a mediilor de învățare cu resurse în limba română; implementarea unor mecanisme de motivare financiară, inclusiv introducerea unui spor salarial pentru predarea disciplinelor într-o limbă diferită de limba maternă. Aceste acțiuni asigură tranziția de la cadrul normativ la aplicarea sistemică a educației multilingve și contribuie la consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor și cadrelor didactice alolingve.

Subsecțiunea a 3-a **Învățământul profesional tehnic**

58. În învățământul profesional tehnic, structura lingvistică a populației școlare confirmă necesitatea consolidării competențelor de comunicare în limba română pentru un număr important de tineri aflați în formare. Conform datelor BNS, în Republica Moldova funcționează 81 de instituții de învățământ profesional tehnic, dintre care 29 includ programe cu predare în limba rusă. Deși limba română constituie limba principală de instruire, instituțiile pot, în limitele planurilor de înmatriculare, organiza grupe cu predare în limba rusă, în funcție de profilul local și de necesitățile comunității. În anul de studii 2025-2026, în aceste instituții au fost înmatriculați 51 234 de elevi: 45 439 studiază în limba română, iar 5 795 – în limba rusă, ceea ce evidențiază existența unui segment semnificativ de elevi alolingvi care au nevoie de sprijin lingvistic suplimentar pentru a parcurge cu succes programele de formare profesională.

59. Această realitate demografică și educațională plasează prezentul Program într-un rol esențial pentru tranziția tinerilor către piața muncii și pentru participarea lor activă în societate. Elevii din sistemul profesional tehnic au nevoie de competențe lingvistice funcționale în limba română pentru a accesa documentația tehnică, pentru a interacționa eficient în mediul profesional, pentru a participa la evaluările de certificare și pentru a beneficia de mobilitatea profesională. În acest context, devine necesară consolidarea cadrului curricular și metodologic destinat învățării limbii române ca limbă nematernă, dezvoltarea resurselor didactice adaptate nivelurilor de competență și formarea continuă a cadrelor didactice din aceste instituții.

60. În învățământul profesional tehnic, evaluarea competențelor de comunicare în limba română are statut opțional, fiind realizată la nivel instituțional, în funcție de profilul programelor și de necesitățile elevilor. Deși această flexibilitate permite adaptarea la specificul divers al calificărilor profesionale, lipsa unui mecanism uniform de evaluare îngreunează monitorizarea progresului

lingvistic al elevilor alolingvi și identificarea necesarului real de sprijin. Introducerea unor instrumente de evaluare calibrate pe descriptorii CECRL, ar contribui la estimarea mai exactă a nivelului funcțional de utilizare a limbii române și la corelarea acestuia cu cerințele pieței muncii și ale certificărilor profesionale.

Subsecțiunea a 4-a **Învățământul superior**

61. În anul de studii 2025-2026, rețeaua instituțiilor de învățământ superior din Republica Moldova cuprinde 16 universități, dintre care 12 publice și 4 private. Limba română reprezintă limba principală de instruire, iar în limitele planurilor de admitere pot fi organizate grupe cu predare în limbile rusă, engleză, franceză sau germană. Universitatea de Stat din Comrat își desfășoară activitatea în limba rusă, iar Universitatea de Stat „A. Russo” din Bălți formează grupe mixte, cu instruire și evaluare atât în limba română, cât și în limba rusă.

62. Din totalul studenților înmatriculați în 2025 la ciclul I, aproximativ 10 714 studenți (77%) au optat pentru limba română ca limbă de instruire, iar 2 923 (21%) – pentru limba rusă, alți 284 – pentru alte limbi. Această structură confirmă prevalarea limbii române în învățământul superior, dar indică și existența unui segment important de studenți alolingvi, care necesită sprijin adecvat pentru integrarea academică.

63. Pentru studenții alolingvi, nivelul competențelor de comunicare în limba română influențează direct accesul la cursuri, reușita la evaluări, utilizarea resurselor universitare și integrarea profesională ulterioară. În acest sens, Programul contribuie la dezvoltarea unor mecanisme flexibile de sprijin și, acolo unde este cazul, de certificare opțională a competențelor lingvistice, în concordanță cu standardele europene și cu cerințele actuale ale pieței muncii.

Subsecțiunea a 5-a **Sprijin lingvistic pentru copiii reveniți din diaspora/străini**

64. Importanța asigurării continuității în învățarea limbii române pentru copiii aflați peste hotare este tot mai evidentă în contextul mobilității crescute a familiilor. În afara țării funcționează diverse centre educaționale din diaspora sau inițiative private care oferă activități educaționale în limba română, însă acestea operează independent, fără coordonare instituțională sau integrare într-un cadru curricular național. Ca urmare, accesul copiilor la cursuri depinde de resursele comunităților locale și variază semnificativ de la o țară la alta. Conform datelor din SIME, 8 257 de elevi reveniți din diaspora sunt, în prezent, înmatriculați în sistemul educațional național, iar nivelul lor de pregătire lingvistică este neuniform, ceea ce poate influența ritmul de adaptare, de aceea necesită sprijin suplimentar din partea școlilor.

Subsecțiunea a 6-a

Contextul educației pe tot parcursul vieții

65. Anul 2023 a marcat o etapă esențială în implementarea Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025, inclusiv pentru populația adultă, prin realizarea unor acțiuni complexe axate pe dezvoltarea curriculară, pe formarea profesională și pe extinderea oportunităților de instruire.

66. Un obiectiv central al anului 2023 a fost modernizarea viziunii didactice și alinierea ei la standardele europene. În acest sens, a fost elaborată și aprobată Concepția de educație multilingvă pentru sistemul de învățământ din Republica Moldova. De asemenea, s-a dezvoltat Concepția didactică a disciplinei limba și literatura română în acord cu CECRL. Pentru a asigura o evaluare obiectivă și standardizată, au fost elaborate Standardele de eficiență a învățării pentru disciplina limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, precum și modele de teste de evaluare a competențelor lingvistice adaptate cerințelor pieței muncii.

67. Eforturile de dezvoltare curriculară s-au concentrat pe crearea resurselor specifice pentru diferite categorii de vârstă. S-a elaborat și s-a aprobat, conform Ordinului MECC nr. 804/2023, Curriculumul la limba română și Ghidul de implementare aferent (un document de 71 de pagini) pentru populația adultă din rândul minorităților naționale. Pentru a sprijini învățarea timpurie a limbii, au fost elaborate caietul de lucru pentru studierea limbii române în grupa mare și, complementar, materialele didactice (manual și caiet de lucru) pentru grupa medie, ambele în conformitate cu Curriculumul național pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale.

68. Rezultatele cele mai palpabile se regăsesc în numărul mare de beneficiari direcți. Au fost organizate cursuri gratuite de învățare a limbii române pentru diverse categorii profesionale (justiție, medicină, economie, educație, personal auxiliar), care au reușit să instruiască 25 000 de persoane adulte. Au fost organizate tabere de odihnă cu program educațional complex în limba română și de imersiune culturală, incluzând circa 1 200 de elevi și 712 cadre didactice și adulți alolingvi.

69. Programul de formare lingvistică a cunoscut o expansiune rapidă și bine gestionată între 2023 și 2024, urmând o tendință de consolidare și adaptare în 2025.

70. Anul 2023 a servit ca bază, înregistrând 6 513 înscriși, cu zona SUD-EST ca pol principal de atracție. Rata de succes a fost remarcabilă, cu un procent de absolvire de peste 88%, indicând o calitate constantă a cursurilor. Oferta s-a concentrat pe nivelurile inițiale (A1 și A2).

Zona	Anul	Total înscriși	Total absolvenți	Nivelul A1	Nivelul A2	Nivelul B1	Numărul de refugiați/ străini	Sex (M)	Sex (F)	Certificați intern/ abandon
NORD	2023	1240	1193	1024	169	0	0	159	1034	47
CENTRU	2023	1866	1436	862	574	0	0	376	1060	430
SUD-EST	2023	2248	2136	1552	584	0	0	375	1761	112
DISTANȚĂ	2023	1159	976	552	424	0	0	152	824	183
TOTAL	2023	6513	5741	3990	1751	0	0	1062	4679	772

71. Anul 2024 a marcat un salt spectaculos, numărul total de înscriși ajungând la 11 081, o creștere cu aproximativ 70%. Această creștere a fost însoțită de o schimbare în distribuția geografică, zona CENTRU devenind lider (cu 3 834 de înscriși), în timp ce zona NORD a excelat printr-o rată de absolvire aproape perfectă (peste 95%). Cea mai semnificativă schimbare a fost introducerea și cererea masivă pentru nivelul B1, care a depășit 2 200 de participanți, arătând o maturizare a publicului care dorește să avanseze. De asemenea, participarea persoanelor refugiate și străine a crescut de nouă ori, de la 10 la 90 de persoane.

Zona	Anul	Total înscriși	Total absolvenți	Nivelul A1	Nivelul A2	Nivelul B1	Total refugiați/ străini	Sex (M)	Sex (F)	Certificați intern/ abandon
NORD	2024	1903	1815	475	918	422	0	292	1523	34
CENTRU	2024	3834	3158	1028	1181	949	0	839	2319	163
SUD-EST	2024	3090	2785	1149	1070	566	0	590	2195	0
DISTANȚĂ	2024	2254	2045	740	643	662	0	491	1554	0
TOTAL	2024	11081	9803	3392	3812	2599	0	2212	7591	197

72. Datele parțiale din 2025 reflectă o cerere continuă, deși la un volum mai mic (total înscriși – 8 506), cu o atenție sporită pentru nivelul B1 (peste 2 700 în prima etapă).

Zona	Anul	Total înscriși	Total absolvenți	Nivelul A1	Nivelul A2	Nivelul B1	Total refugiați/străini	Sex (M)	Sex (F)	Certificați INTERN/ Abandon
NORD	2025	1649	735	207	243	285	47	-	-	-
CENTRU	2025	1942	1577	403	467	707	28	-	-	-
SUD-EST	2025	1851	1730	584	534	612	49	-	-	-
DISTANȚĂ	2025	1336	1066	244	399	423	6	-	-	-
TOTAL (Etapa I)	2025	6778	-	1438	1643	2027	85	0	0	0
CENTRU	2025	814	-	80	390	344	20	-	-	-
SUD-EST	2025	695	-	152	325	218	2	-	-	-
DISTANȚĂ	2025	219	-	109	20	90	182	-	-	-
TOTAL (Etapa II)	2025	1728	-	341	735	652	0	0	0	0
TOTAL	2025	8506	-	1779	2378	2679	335	0	0	0

73. Profilul demografic arată o constantă: femeile reprezintă majoritatea absolută a beneficiarilor, iar analiza domeniilor de activitate subliniază impactul major al programului în sectoarele vitale. Femeile reprezintă majoritatea covârșitoare a cursanților în ambele perioade, cu un procent care crește de la aproape 76% în 2023, la peste 81% în 2024. Deși numărul bărbaților înscriși a crescut ușor (de la 2 467 la 2 759), numărul femeilor a crescut mult mai rapid, de

la 7 725 la 11 979. În 2024, pentru fiecare bărbat înscris, au existat peste patru femei înscrise, consolidând programul ca fiind predominant feminin.

Anul 2024 Domeniul de activitate	Numărul de persoane
Educație	3284
Administrație publică	759
Economie	2244
Justiție	446
Medicină	867
Arte	682
Altele	4490
TOTAL	12772

Anul 2025 Domeniul de activitate	Numărul de persoane
Educație	1165
Administrație publică	149
Economie	899
Justiție	161
Medicină	479
Arte	227
Altele	3557
TOTAL	6637

74. Atât în 2024, cât și în 2025, conform formularului de înscriere, cel mai mare număr de participanți a provenit din categoria „Altele”, urmat îndeaproape de angajații din educație și din economie, evidențiind necesitatea stringentă de formare lingvistică pentru dezvoltarea profesională în aceste domenii-cheie.

75. În cadrul Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025, începând cu anul 2024, a fost majorat numărul de ore per nivel, pentru a răspunde necesităților reale de formare lingvistică ale participanților. Durata cursurilor din Programul respectiv a fost ajustată începând cu 2023, prin majorarea numărului de ore per nivel. Astfel, nivelul A1 a crescut de la 60 la 100 de ore, iar nivelul A2 – de la 60 la 120 de ore, această ajustare fiind realizată inclusiv la solicitarea cursanților, care au indicat necesitatea timpului suplimentar pentru consolidarea competențelor de bază.

76. Pentru a asigura accesul uniform la resurse didactice, au fost operate modificări în Hotărârea Guvernului nr. 876/2015 cu privire la asigurarea cu manuale a elevilor, cadrul normativ de asigurare extinzându-se cu manuale și materiale didactice pentru adulți. Ulterior, prin Ordinul MEC nr. 316/2025, a fost aprobată Instrucțiunea privind gestionarea materialelor didactice pentru adulți, care reglementează distribuirea, utilizarea și circulația acestora. Din 2025 funcționează și un mecanism de închiriere a manualelor, care optimizează gestionarea stocurilor și garantează acces echitabil la materialele actualizate în toate instituțiile implicate.

77. Rezultatele obținute în perioada precedentă demonstrează că învățarea limbii române în perspectiva educației pe tot parcursul vieții nu poate fi tratată ca o intervenție punctuală sau temporară. Aprobarea unui nou program este necesară pentru a asigura continuitatea și consolidarea cadrului curricular, metodologic și organizațional deja creat, astfel încât competența de comunicare în limba română să fie dezvoltată progresiv, coerent și sustenabil pentru toate categoriile de beneficiari.

78. Totodată, evoluția programului relevă tranziția clară de la nevoia de competențe lingvistice de bază către cererea pentru niveluri funcționale și avansate,

utilizabile în contexte socioprofesionale reale. Un nou program este indispensabil pentru a structura trasee complete de învățare, corelate cu CECRL, pentru a extinde oferta educațională dincolo de nivelurile inițiale și pentru a asigura recunoașterea formală a competențelor dobândite.

79. Studiarea limbii române reprezintă un factor esențial de integrare profesională și socială, în special pentru minoritățile naționale, pentru adulții activi, pentru nou-veniții și pentru alte grupuri vulnerabile. Aprobarea unui nou program permite transformarea acestei nevoi într-o politică publică predictibilă, cu impact pe termen mediu și lung, care contribuie la coeziunea socială, la îmbunătățirea calității serviciilor publice și la consolidarea rolului limbii române ca limbă de comunicare și integrare în societate.

Secțiunea a 3-a **Analiza SWOT**

80. În vederea evaluării politicii de studiere și de promovare a limbii române prevăzute în prezentul Program, a fost realizată analiza detaliată a punctelor forte și a celor slabe, a oportunităților și a amenințărilor (analiza SWOT), prezentată în tabelul de mai jos. Această analiză a fost efectuată ținându-se cont de obiectivele formulate, de direcțiile de acțiune și de măsura în care intervențiile planificate contribuie la soluționarea problemelor și provocărilor identificate în urma implementării Programului național privind învățarea limbii române de către minoritățile naționale, inclusiv populația adultă, pentru anii 2023-2025, inclusiv pentru populația adultă, pentru anii 2023-2025.

Puncte forte	Puncte slabe
1. Programul este pe deplin armonizat cu principalele documente naționale și internaționale: Strategia națională de dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Agenda națională de integrare europeană 2024-2030, Codul educației al Republicii Moldova nr. 157/2014, Agenda 2030 pentru dezvoltare durabilă etc. Această armonizare oferă stabilitate și legitimitate politică. 2. Viziune integrată și orientată spre incluziunea socială. 3. Programul abordează simultan dimensiuni educaționale, culturale și civice, vizând consolidarea coeziunii sociale, reducerea inegalităților lingvistice și integrarea minorităților etnice, a migranților și a persoanelor revenite din diaspora. 4. Progres semnificativ în implementarea ciclului anterior (2023-2025). 5. Extinderea considerabilă a bazei de participanți la cursurile de învățare a limbii	1. Oferta de profesori calificați pentru predarea limbii române ca limbă nematernă este insuficientă pentru a acoperi nevoile actuale, iar lipsa formării continue și a motivației profesionale afectează calitatea procesului educațional, mai ales în regiunile unde numărul cadrelor didactice este redus. 2. Numărul scăzut de profesori deținători de grad didactic indică asupra nivelului și calității predării limbii române, inclusiv lipsa unui sistem eficient de formare profesională privind educația multilingvă 3. Conținuturile curriculare nu sunt mereu adaptate cerințelor reale ale pieței muncii, iar unele inconsecvențe curriculare reduc relevanța și aplicabilitatea competențelor lingvistice dobândite. 4. Infrastructura educațională și resursele didactice digitale și interactive sunt limitate, de aceea îngreunează procesul de învățare,

române, care reflectă tendința constantă de creștere și receptivitatea tot mai mare din partea publicului-țintă. 6. Diversificarea progresivă a nivelurilor de formare lingvistică, prin dezvoltarea unui cadru coerent care acoperă toate etapele de competență – de la inițiere A1, până la nivelul B1, intermediar, ceea ce demonstrează consolidarea capacității instituționale și creșterea calității programului. 7. Extinderea semnificativă a impactului programului prin includerea unui număr tot mai mare de cursanți adulți și de cadre didactice formate, ceea ce confirmă eficiența măsurilor de instruire continuă și relevanța socială a programului. 8. Crearea de resurse curriculare (manuale, caiete, teste etc.). 9. Colaborarea internațională și interinstituțională eficientă. Implementarea programului se bazează pe sinergia dintre instituțiile naționale, mediul academic și partenerii internaționali, ceea ce consolidează dimensiunea strategică a politicilor lingvistice și garantează continuitatea acțiunilor în timp. 10. Interesul în creștere din partea minorităților naționale și a persoanelor strămutate pentru învățarea limbii române reflectă recunoașterea importanței programului ca instrument de integrare socială și profesională, dar și de consolidare a coeziunii comunitare	mai ales pentru grupuri de vârstă și pentru niveluri diferite. 5. Nu există un sistem clar de evaluare și de monitorizare a competențelor orale la nivel național, ceea ce îngreunează aprecierea reală a progresului elevilor și ajustarea metodelor de predare. Lipsa unor instrumente standardizate și a unor criterii unitare face dificilă corelarea rezultatelor examenelor cu calitatea procesului educațional în ansamblu. 6. Participarea la cursurile de limba română diferă semnificativ între regiuni: în orașe și în regiunea Centru implicarea este mai mare, în timp ce zonele Nord și UTA Găgăuzia sunt mai puțin reprezentate, ceea ce arată o distribuție inegală a oportunităților educaționale și necesitatea unor măsuri care să asigure echitate la nivel teritorial
Oportunități	Amenințări/temeri
1. Integrarea europeană și aderarea la Uniunea Europeană oferă șansa de a aduce educația lingvistică la nivelul standardelor europene, prin modernizarea programelor de studii, prin formarea profesorilor și prin consolidarea rolului limbii române ca element de unitate și identitate națională și europeană. 2. Dezvoltarea cooperării internaționale și a parteneriatelor educaționale permite colaborarea cu organizații și instituții din alte țări, oferind acces la experiență, resurse moderne și sprijin financiar pentru îmbunătățirea modului de predare a limbii române. 3. Folosirea tehnologiilor digitale face posibil accesul mai ușor la cursuri de limba română pentru toți, inclusiv pentru adulți, pentru refugiați și pentru persoane din diaspora, sprijinind învățarea continuă și adaptarea conținuturilor la nevoile fiecărui cursant.	1. Scăderea demografică și migrația populației active duc la diminuarea numărului de elevi și de beneficiari ai programului, iar plecarea continuă a cadrelor didactice reduce disponibilitatea profesorilor calificați, afectând stabilitatea și calitatea procesului educațional. 2. Dependența de finanțarea externă face programul vulnerabil la instabilitate financiară, deoarece schimbările în sprijinul oferit de către partenerii internaționali pot pune în pericol continuitatea și eficiența activităților planificate. 3. Instabilitatea geopolitică poate influența negativ desfășurarea Programului, întrucât evenimentele din regiune pot determina redirectionarea resurselor statului către alte domenii prioritare. 4. Politizarea promovării limbii române poate genera neîncredere în rândul unor

4. Formarea și calificarea profesorilor printr-o rețea națională de formatori ajută la îmbunătățirea competențelor pedagogice, culturale și digitale ale cadrelor didactice. 5. Crearea și modernizarea resurselor educaționale contribuie la îmbunătățirea calității procesului de învățare, prin elaborarea și prin digitalizarea materialelor adaptate diferitelor contexte lingvistice și culturale. 6. Monitorizarea și evaluarea rezultatelor printr-un sistem clar de colectare și de analiză a datelor ajută la măsurarea corectă a progresului și la adaptarea programelor pentru a sprijini mai bine grupurile vulnerabile. 7. Armonizarea educației lingvistice cu standardele europene permite recunoașterea competențelor obținute și contribuie la un sistem educațional mai coerent și durabil. 8. Promovarea limbii române ca mijloc de incluziune și unitate socială sprijină integrarea minorităților, a refugiaților și a persoanelor din diaspora, facilitând participarea lor în viața socială și profesională. 9. Diversificarea finanțării și implicarea comunității prin atragerea de fonduri interne și externe contribuie la asigurarea stabilității financiare și la dezvoltarea infrastructurii educaționale	comunități minoritare, dacă aceasta este percepută mai degrabă ca un demers politic decât ca o inițiativă educațională. 5. Lipsa cadrelor didactice tinere și specializate afectează calitatea predării, deoarece îmbătrânirea personalului și interesul scăzut al tinerilor pentru cariera didactică împiedică reînnoirea și adaptarea resursei umane la cerințele actuale ale sistemului educațional. 6. Diferențele teritoriale și infrastructura educațională insuficientă mențin decalaje între mediul urban și cel rural, unde accesul limitat la tehnologii și resurse moderne scade participarea și performanța elevilor. 7. Lipsa unui sistem eficient de monitorizare și de evaluare reduce capacitatea de a măsura corect rezultatele programului și de a adapta intervențiile în funcție de nevoi, limitând astfel eficiența utilizării resurselor publice
--	--

Secțiunea a 4-a Concluzii

81. Analiza sistemului de învățământ general evidențiază necesitatea consolidării și modernizării procesului de predare-învățare a limbii române pentru copiii și elevii alolingvi, prin intervenții coerente la nivel curricular, didactic și al evaluării. În educația timpurie, aplicarea descriptorilor pre-A1.1 – pre-A1.3 și elaborarea unor instrumente standardizate de monitorizare vor asigura urmărirea uniformă a progresului lingvistic încă din etapa preșcolară. În același timp, perspectiva dezvoltării sistemului impune întărirea formării inițiale și continue a cadrelor didactice, cu măsuri dedicate de atracție și retenție în regiunile cu deficit major, pentru a garanta accesul echitabil la predarea de calitate. Modernizarea curriculumului pentru elevii alolingvi, alinierea acestuia la CECRL și dezvoltarea de resurse didactice diferențiate vor crea cadrul necesar formării competențelor reale de comunicare. Reformarea evaluării, prin integrarea probelor receptiv-productive, inclusiv orale, și corelarea explicită a rezultatelor cu nivelurile CECRL va permite măsurarea autentică a competenței lingvistice și calibrarea progresului spre nivelurile așteptate. În paralel, introducerea programelor de sprijin lingvistic diferențiat și integrarea mecanismului național de certificare prevăzut de Hotărârea Guvernului nr. 476/2025 cu privire la certificarea competențelor de comunicare în

limba română ale persoanelor adulte și ale elevilor din învățământul liceal vor asigura coerența dintre curriculum, predare și evaluare, conferind sistemului de învățământ o direcție clară în pregătirea elevilor pentru continuarea studiilor și inserția pe piața muncii.

În acest context, concluziile analizei se aplică și beneficiarilor adulți ai Programului, inclusiv persoanelor adulte alolingve, părinților copiilor din comunități multilingve și altor adulți implicați în procesele de educație și integrare socioprofesională, pentru care dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română constituie o condiție esențială a participării active la viața socială, educațională și economică. Măsurile prevăzute de prezentul Program, corelate cu mecanismele de evaluare și de certificare a competențelor lingvistice, vor sprijini integrarea acestora în programe de formare continuă, pe piața muncii și în interacțiunea cu instituțiile publice, asigurând coerența intervențiilor educaționale pe tot parcursul vieții.

Capitolul III **SCOPUL PROGRAMULUI**

82. Scopul prezentului Program constă în dezvoltarea și implementarea unui sistem național integrat de învățare, predare, evaluare și certificare a competențelor în limba română, adaptat diverselor categorii de beneficiari și diverselor niveluri de competență. Programul urmărește asigurarea accesului echitabil la resurse, metodologii și servicii educaționale de calitate, în conformitate cu standardele europene (CECRL) și cu tendințele internaționale privind învățarea limbilor în contexte multilingve.

83. Prin prezentul Program se urmărește crearea unui ecosistem educațional coerent, care să includă formarea cadrelor didactice, digitalizarea proceselor de învățare, colaborarea interinstituțională și recunoașterea oficială a competențelor lingvistice la nivel național și internațional.

84. Programul se fundamentează pe principiul că limba română reprezintă un element esențial al coeziunii sociale, al incluziunii culturale și al participării civice active. Viziunea strategică urmărește construirea unei societăți plurilingve, integrate și echitabile, în care fiecare locuitor al Republicii Moldova – indiferent de vârstă, origine etnică, statut juridic sau profesional – are acces real, sustenabil și continuu la învățarea limbii române. Această viziune reflectă angajamentul statului de a asigura un cadru educațional și instituțional coerent, modern și incluziv, care promovează competențele lingvistice ca instrument de participare, dezvoltare personală și profesională, precum și de consolidare a identității civice comune.

85. Limba oficială a statului este o resursă esențială pentru dezvoltarea comună a individului și a statului. Obiectivele politicii lingvistice de stat, în contextul dezvoltării statului, sunt legate de dezvoltarea și competitivitatea individului, de asigurarea bunăstării și calității vieții cetățeanului, precum și de

sustenabilitatea limbii și a culturii naționale. Conform art. 11 alin. (2) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, educația urmărește formarea competenței-cheie de comunicare în limba română.

86. Statul asigură protecția și dezvoltarea limbii române, sustenabilitatea și existența acesteia ca valoare națională.

Capitolul IV OBIECTIVELE GENERALE ȘI SPECIFICE ALE PROGRAMULUI

Programul conține patru obiective generale și 12 obiective specifice.

87. Obiectivul general 1. Creșterea nivelului de competență în comunicarea în limba română, astfel încât, până în 2028, subiecții sistemului educațional din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale să atingă nivelurile de performanță prevăzute de CECRL, necesare pentru participarea eficientă la procesul educațional și pentru integrarea socioprofesională.

87.1. Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea competenței de comunicare în limba română în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2028, cel puțin 30% dintre copiii care finalizează grădinița să atingă nivelul de performanță pre-A1.3, în conformitate cu standardele CECRL.

87.2. Obiectivul specific 1.2. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar, ciclurile I și II, cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât, până în 2028, rata de promovare la examenul național să atingă cel puțin 90% la nivel național și minimum 80% în fiecare instituție de învățământ.

87.3. Obiectivul specific 1.3. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic la nivelul de performanță B1 și ale studenților din instituțiile de învățământ superior la nivelul de performanță C1, astfel încât, până în 2028, cel puțin 80% să atingă nivelul de performanță conform standardelor CECRL.

87.4. Obiectivul specific 1.4. Creșterea numărului de cadre didactice din instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale care dețin competențe avansate de comunicare în limba română, prin sporirea atractivității funcției didactice și prin promovarea dezvoltării profesionale continue, astfel încât, până în 2028, cel puțin 60% dintre acestea să atingă nivelul de performanță C1, conform standardelor CECRL.

88. Obiectivul general 2. Dezvoltarea unui sistem funcțional de educație multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât limba română să fie utilizată eficient ca limbă de instruire și de comunicare, iar competența interculturală a beneficiarilor să fie consolidată pentru integrarea lor socială și profesională.

88.1. Obiectivul specific 2.1. Consolidarea cadrului instituțional pentru implementarea eficientă a educației multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) cu predare în limbile minorităților naționale să obțină statutul de instituție multilingvă și să aplice integral reglementările educației multilingve (EML), care asigură utilizarea limbii române ca limbă de instruire.

88.2. Obiectivul specific 2.2. Dezvoltarea resurselor educaționale pentru educația multilingvă, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) să utilizeze materiale care susțin instruirea în limba română și dezvoltarea competenței interculturale.

88.3. Obiectivul specific 2.3. Asigurarea formării și certificării personalului didactic pentru implementarea educației multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puțin 10% dintre cadrele didactice din instituțiile ce urmează un model EML să utilizeze limba română ca limbă de instruire.

89. Obiectivul general 3. Consolidarea competențelor de comunicare prin extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulți, reprezentanți ai minorităților naționale, persoane nou-venite (reveniți și cetățeni străini), precum și alte categorii de beneficiari, în vederea asigurării integrării lingvistice și socioculturale.

89.1. Obiectivul specific 3.1. Extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulții alolingvi, astfel încât, până în 2028, cel puțin 25 000 de persoane să participe în total la cursuri (circa 15 000 de beneficiari unici), dintre care 10–5% să atingă nivelul B2, 40% – nivelul B1, 40% – nivelul A2 și 10% – nivelul A1, contribuind la integrarea lor lingvistică și socioculturală.

89.2. Obiectivul specific 3.2. Elaborarea și dezvoltarea programelor de învățare a limbii române pentru nou-veniți și pentru alte categorii de rezidenți și cetățeni, astfel încât, până în 2028, toți participanții să atingă nivelul minim de competență lingvistică necesar integrării socioculturale.

90. Obiectivul general 4. Promovarea învățării limbii române în diaspora și în țară pentru facilitarea integrării lingvistice a copiilor și a adulților în mediile educaționale și sociale din care fac parte.

90.1. Obiectivul specific 4.1. Asigurarea programelor de învățare a limbii române pentru copiii și adulții din diaspora, astfel încât, până în 2028, toți participanții să poată comunica la un nivel funcțional în contexte socioculturale.

90.2. Obiectivul specific 4.2. Asigurarea programelor de integrare lingvistică pentru toți elevii nou-veniți (reveniți și cetățeni străini) care solicită asistență în procesul de integrare educațională, astfel încât, până în 2028, să fie oferit suport pentru cel puțin 80% dintre aceștia.

90.3. Obiectivul specific 4.3. Promovarea limbii române prin programe și campanii educaționale, culturale și mediatice, astfel încât, până în 2028, la activitățile de promovare derulate anual, atât fizic, cât și online, să participe cel puțin 10 000 de beneficiari.

91. Elaborarea obiectivelor generale ale prezentului Program a avut la bază integrarea principiului „nimeni să nu fie lăsat în urmă”, urmărindu-se reducerea marginalizării sociale și consolidarea incluziunii. În acest sens, au fost respectate următoarele principii fundamentale:

- 91.1. respectarea drepturilor omului;
- 91.2. solidaritatea și echitatea socială;
- 91.3. promovarea culturii păcii și a nonviolentei;
- 91.4. conservarea și transmiterea valorilor culturale ale minorităților naționale;

91.5. asigurarea durabilității și a continuității acțiunilor.

Totodată, Programul respectă criteriul convergenței, care presupune garantarea drepturilor economice, sociale și politice ale minorităților naționale.

Capitolul V

INDICATORI DE MONITORIZARE

Obiective	Indicatorul de impact /rezultatul	Valoarea de referință 2025	Valoarea-țintă 2028	Sursa de date
Obiectivul general 1	Procentul total al beneficiarilor (copii, elevi, elevi din ÎPT, studenți, cadre didactice) din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale care ating nivelurile-țintă CECRL, pe categorii educaționale	70%	100%	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)
	Diferența procentuală (2024-2028) a ponderii beneficiarilor care ating nivelurile-țintă CECRL, pe fiecare nivel de învățământ	60%	100%	MEC
	Gradul de reducere a decalajului dintre rezultatele beneficiarilor din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale și media națională, raportat la evaluările de limbă română	5,93	7,56	MEC
Obiectivul specific 1.1	Procentul copiilor din instituțiile de educație timpurie alolingve care ating nivelul pre-A1.3 de competență în limba română la finalizarea grădiniței	-	100%	MEC
	Procentul cadrelor didactice din instituțiile de educație timpurie alolingve care utilizează limba română în activitățile educaționale zilnice, conform Curriculumului la Limba română pentru instituțiile de	-	30%	MEC

	educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale actualizat			
	Ponderea instituțiilor de educație timpurie alolingve care aplică curriculumul actualizat la limba română și utilizează suporturi didactice revizuite	-	30%	MEC
	Procentul copiilor din grupele medie, mare și pregătitoare care înregistrează progres anual măsurabil al competențelor de comunicare în limba română, conform evaluărilor eșantionate	-	100%	MEC
Obiectivul specific 1.2	Rata de promovare a examenului național la Limba și literatura română pentru elevii alolingvi, la nivel național și în fiecare instituție (țintă: min. 90% național; min. 80% instituțional)	76,21%	90%	MEC
	Procentul elevilor alolingvi care ating nivelul-țintă de competență (corelat CECRL) pentru ciclul primar/gimnazial/liceal, conform Standardelor de corelare cu evaluările naționale	-	90%	MEC
	Procentul elevilor alolingvi din clasa a IX-a care obțin certificarea competențelor de comunicare în limba română, prin aplicarea extinsă a HG nr. 476/2025	-	100%	MEC
	Procentul elevilor alolingvi incluși în programe remediale care își îmbunătățesc rezultatele la evaluările de limba română (creștere măsurabilă între evaluarea inițială și finală)	3000	9000	MEC
	Procentul instituțiilor IPLMN dotate funcțional pentru predarea limbii române: cabinet de limba română cu resurse didactice și bibliotecă școlară completată cu literatură/colecții/dicționare relevante	7	15	MEC
	Numărul elevilor alolingvi participanți la tabere de vară	1200	1500	MEC

	cu imersiune lingvistică care înregistrează progres măsurabil la competențele de înțelegere auditivă și exprimare orală, conform instrumentelor standardizate/pilotate			
	Ponderea claselor/școlilor alolingve care aplică curriculumul dezvoltat și manualele noi la Limba și literatura română, pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal	-	100%	MEC
	Procentul elevilor alolingvi care ating nivelul-țintă de competență (corelat CECRL) pentru ciclul primar/gimnazial/liceal, conform Standardelor de corelare cu evaluările naționale	-	100%	MEC
Obiectivul specific 1.3	Procentul elevilor din învățământul profesional tehnic care ating nivelul B1 de competență în limba română, conform CECRL	-	100%	MEC
	Procentul studenților din instituțiile de învățământ superior care ating nivelul C1 de competență în limba română, conform CECRL	-	100%	MEC
Obiectivul specific 1.4	Numărul cadrelor didactice din instituțiile alolingve certificate la nivelul C1 de competență în limba română	-	300	MEC
	Numărul cadrelor didactice care avansează în grad didactic, ca urmare a recunoașterii competențelor lingvistice	220	220	MEC
	Rata de ocupare a funcțiilor didactice vacante la disciplina Limba și literatura română în instituțiile alolingve de către tinerii specialiști	80%	100%	MEC
	Numărul cadrelor didactice premiate în aria „Limba și comunicare – alolingvi” în cadrul concursului „Pedagogul anului”	-	9	MEC
Obiectiv general 2	Procentul instituțiilor de învățământ alolingve care aplică funcțional educația multilingvă, cu utilizarea	-	20%	MEC

	limbii române ca limbă de instruire			
	Numărul personalului didactic din instituțiile EML certificat pentru predarea în regim multilingv, inclusiv prin utilizarea limbii române ca limbă de instruire	-	200	MEC
Obiectivul specific 2.1	Procentul instituțiilor de învățământ (de educație timpurie, primare și secundare) care obțin statutul de instituție multilingvă, conform procedurilor aprobate	-	20%	MEC
	Ponderea instituțiilor multilingve care aplică funcțional modelul EML, inclusiv utilizarea limbii române ca limbă de instruire	-	20%	MEC
	Numărul programelor universitare (licență și master) care includ module EML/CLIL, utilizate în formarea inițială a cadrelor didactice	-	2	MEC
	Procentul cadrelor didactice din instituțiile multilingve care beneficiază de spor salarial pentru predarea într-o limbă diferită de limba maternă, conform cadrului normativ modificat	-	20%	MEC
Obiectivul specific 2.2	Procentul instituțiilor de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale care utilizează resursele educaționale EML/CLIL în procesul educațional	-	20%	MEC
	Ponderea materialelor educaționale elaborate pentru educația multilingvă (ghiduri metodologice, fișe de lucru pentru IET, proiecte didactice pentru disciplinele nefilologice , lecții video)	-	80%	MEC
	Numărul bibliotecilor școlare din instituțiile alolingve dotate cu fonduri editoriale actualizate în limba română	5	15	MEC
Obiectivul specific 2.3	Numărul experților naționali formați și certificați în managementul educației multilingve și în metodologia CLIL	-	5	MEC

	Procentul cadrelor didactice din instituțiile care aplică EML certificate pentru predarea disciplinelor în regim multilingv, inclusiv în educație timpurie și discipline nefilologice.	-	20%	MEC
	Numărul managerilor școlari instruiți în aplicarea educației multilingve, care implementează măsuri EML la nivel instituțional	-	150	MEC
Obiectiv general 3	Numărul total de participanți și de beneficiari unici ai programelor de învățare a limbii române pentru adulți, defalcat pe categorii de beneficiari	25000 (Nivelul A1 – B1)	25000 (Nivelul A1 – B2)	MEC
	Procentul participanților care ating nivelul minim de competență lingvistică necesar integrării socioculturale, conform standardelor CECRL	60%	80%	MEC
	Procentul participanților care obțin certificarea competențelor de comunicare în limba română prin mecanisme naționale de evaluare și validare	-	80%	MEC
Obiectiv specific 3.1	Pondere beneficiarilor care ating nivelurile-țintă CECRL (A1, A2, B1, B2) în urma evaluărilor finale și a certificării	80%	90%	MEC
	Numărul materialelor educaționale elaborate pentru învățarea limbii române de către adulți (curricula, manuale, caiete, suporturi audio, module e-learning, ghiduri funcționale, baterii de teste)	7	12	MEC
	Nivelul de satisfacție al participanților la cursurile de limba română pentru adulți, conform evaluărilor anuale de calitate	80%	100%	MEC
Obiectiv specific 3.2	Numărul de participanți la cursurile de limba română destinate nou-veniților și altor categorii de rezidenți, pe tipuri de beneficiari și pe niveluri CECRL	335	600	MEC
	Numărul materialelor educaționale elaborate pentru învățarea limbii	10 teste	30 de module 48 teste	MEC

	române de către nou-veniți (curriculum A1 – B2, manuale, caiete de lucru, suporturi audio)			
	Procentul profesorilor care predau limba română nou-veniților certificați sau formați pentru predarea la nivelurile A1 – B1, conform programelor de formare	-	30%	MEC
Obiectiv general 4	Numărul total de beneficiari care participă anual la programe de învățare și de promovare a limbii române, în țară și în diaspora	-	3000	MEC
	Procentul participanților la programele de învățare a limbii române care finalizează cursurile și ating nivelul minim de competență prevăzut pentru program	-	90%	MEC
Obiectiv specific 4.1	Procentul participanților (copii și adulți din diaspora) care ating un nivel funcțional de competență în limba română (A1 – B2), conform evaluărilor raportate la CECRL	-	90%	MEC
	Numărul de participanți la cursurile de limba română organizate în centrele educaționale din diaspora, defalcate pe niveluri de competență (A1 – A2, B1 – B2)	-	3000	MEC
	Numărul materialelor educaționale actualizate și elaborate pentru centrele educaționale din diaspora (curricula, manuale, caiete de exerciții, suporturi audio), cu accent pe dimensiunea cultural-identitară	-	4	MEC
	Procentul profesorilor din centrele educaționale din diaspora certificați pentru predarea limbii române, conform standardelor de competență lingvistică și metodologică	-	30%	MEC
Obiectiv specific 4.2	Procentul elevilor nou-veniți care beneficiază de programe de integrare lingvistică și ating nivelul de competență A1 – B1 în limba română, raportat la totalul elevilor	-	100%	MEC

	care solicită suport educațional			
	Numărul materialelor educaționale elaborate pentru integrarea lingvistică a elevilor nou-veniți (ghid metodologic, manuale, caiete, materiale audio, teste interactive)	-	4	MEC
	Procentul instituțiilor de învățământ care dispun de personal format pentru implementarea programelor de predare-învățare intensivă a limbii române pentru elevii nou-veniți	-	100%	MEC
Obiectiv specific 4.3	Numărul total de beneficiari care participă anual la activitățile de promovare a limbii române, în format fizic și online	2250	4500	MEC
	Pondere programelor, concursurilor și campaniilor naționale și internaționale de promovare a limbii române implementate anual (competiții, campanii media, școli de vară, concursuri tematice)	-	100%	MEC
	Gradul de acoperire a publicului-țintă prin campaniile de promovare a limbii române, măsurat prin participare, audiență și interacțiuni în mediul digital	-	100%	MEC

Capitolul VI

IMPACTUL PE TERMEN LUNG AL IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

92. În urma implementării prezentului Program, se estimează creșterea semnificativă a nivelului de cunoaștere a limbii române în rândul reprezentanților minorităților naționale, al refugiaților, al persoanelor revenite din diaspora și al altor grupuri vulnerabile, prin extinderea accesului acestora la o educație lingvistică de calitate, relevantă și adaptată nevoilor diverse. Programul va contribui la dezvoltarea competențelor lingvistice necesare pentru participarea deplină la viața educațională, profesională și socială, oferind oportunități egale de învățare pentru toți, inclusiv pentru copiii refugiaților din Ucraina și pentru persoanele care doresc reintegrarea în sistemul educațional și pe piața muncii.

93. Pe termen lung, implementarea prezentului Program va consolida egalitatea de șanse în accesul la educație, indiferent de statut social, sex, religie, etnie sau abilități individuale, sprijinind integrarea socială și profesională a tuturor

beneficiarilor. Creșterea competențelor de comunicare în limba română va facilita implicarea activă a cetățenilor în viața comunității, a societății și a pieței muncii, dezvoltând cultura responsabilității, participării și solidarității. Totodată, Programul va contribui la reducerea barierelor lingvistice și la consolidarea coeziunii sociale, prin promovarea respectului reciproc, a dialogului intercultural și a valorilor democratice, în spiritul unei societăți incluzive și europene.

94. Astfel, până în 2028, implementarea prezentului Program va contribui la:

94.1. îmbunătățirea nivelului de cunoaștere a limbii române în rândul minorităților naționale, al refugiaților, al persoanelor revenite din diaspora și al altor grupuri vulnerabile va fi realizată prin asigurarea accesului la cursuri de calitate, adaptate nevoilor și particularităților acestora;

94.2. asigurarea integrării copiilor și tinerilor care vorbesc alte limbi în învățământul general, profesional și universitar, precum și facilitarea participării adulților la programe de formare continuă vor contribui la incluziunea educațională și socială;

94.3. creșterea accesului la locuri de muncă mai bune, prin dezvoltarea competențelor lingvistice și sprijinirea integrării profesionale, va susține dezvoltarea economică și participarea activă pe piața muncii;

94.4. promovarea comunicării și cooperării între comunități, prin stimularea dialogului intercultural și prin folosirea limbii române ca mijloc de înțelegere și respect reciproc, va consolida coeziunea socială;

94.5. dezvoltarea centrelor și spațiilor de învățare moderne, inclusiv în regiunile cu acces limitat la educație, va asigura participarea echitabilă la cursuri gratuite de limba română pentru toți cei interesați;

94.6. formarea continuă a profesorilor, prin crearea unei rețele naționale de formatori și prin dezvoltarea competențelor pedagogice, digitale și interculturale, va contribui la profesionalizarea resursei umane din sistem;

94.7. modernizarea procesului de predare-învățare, prin utilizarea platformelor digitale, a aplicațiilor interactive și a instrumentelor multimedia, va face învățarea limbii române mai atractivă și mai accesibilă, inclusiv în format la distanță;

94.8. instituirea unui sistem eficient de monitorizare și de evaluare va permite urmărirea progresului cursanților și a impactului programului, contribuind la îmbunătățirea continuă a activităților educaționale;

94.9. consolidarea cunoașterii limbii române ca element de unitate, de încredere și de participare activă în societate va sprijini apropierea de valorile europene și dezvoltarea unei societăți incluzive și solidare.

Capitolul VII

COSTURI DE REALIZARE A OBIECTIVELOR GENERALE ȘI A OBIECTIVELOR SPECIFICE

95. Prezentul Program corespunde CBTM-ului, Programului „Educația”, respectiv, subprogramelor: 8802 Educație timpurie, 8803 Învățământ primar, 8804 Învățământ gimnazial, 8806 Învățământ liceal, 8808 Învățământ profesional-tehnic secundar, 8809 Învățământ profesional-tehnic postsecundar, 8810 Învățământ superior, 8811 Învățământ superior postuniversitar, 8812 Perfecționarea cadrelor, 8813 Servicii generale în educație, 8814 Educație extrașcolară și susținerea elevilor dotați, 8815 Curriculum, 8816 Asigurarea calității în învățământ.

Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezentul Program se va efectua pe principii de sinergie și complementaritate, din contul și în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul de stat și ale celor atrase, inclusiv de la partenerii de dezvoltare. Estimarea generală a costurilor pentru implementarea prezentului Program este efectuată în baza priorităților strategice și a acțiunilor identificate și formulate în Planul de acțiuni.

Bugetul pentru realizarea prezentului Program, proiectat în CBTM 2026-2028, este reflectat în tabelul de mai jos.

Estimarea costurilor de realizare a obiectivelor generale și a obiectivelor specifice

Obiectiv specific	Codul subprogramului/ subprogramului bugetar	Costuri pe ani			Costuri totale
		2026	2027	2028	
Obiectiv general 1		23.604.470,00	29.150.028,00	32.684.200,00	85.438.698,00
Obiectiv specific 1.1	8802, 8803, 8804, 8805, 8812, 8813, 8815	2.376.400,00	3.980.328,00	2.095.000,00	8.451.728,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		2.376.400,00	3.980.328,00	2.095.000,00	8.451.728,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 1.2	8812, 8813, 8815	9.398.870,00	12.050.500,00	12.500.000,00	33.949.370,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		2.450.000,00	2.750.000,00	3.050.000,00	8.250.000,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		6.948.870,00	9.300.500,00	9.450.000,00	25.699.370,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 1.3	8808, 8809, 8810, 8812,	0,00	0,00	0,00	0,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>					
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>					
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 1.4	8814, 8815	11.829.200,00	13.119.200,00	18.089.200,00	43.037.600,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		11.079.200,00	12.369.200,00	17.339.200,00	40.787.600,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		750.000,00	750.000,00	750.000,00	2.250.000,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv general 2		2.206.591,00	6.046.272,00	8.461.936,00	16.714.799,00
Obiectiv specific 2.1		370.591,00	3.264.772,00	1.764.772,00	5.400.135,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		370.591,00	1.764.772,00	1.764.772,00	3.900.135,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		0,00	1.500.000,00	0,00	1.500.000,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 2.2		1.142.500,00	2.053.000,00	6.062.164,00	9.257.664,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>					
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		1.142.500,00	2.053.000,00	6.062.164,00	9.257.664,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 2.3	8812	693.500,00	728.500,00	635.000,00	2.057.000,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		400.000,00	400.000,00	400.000,00	1.200.000,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		293.500,00	328.500,00	235.000,00	857.000,00

<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv general 3		21.209.050,00	23.893.050,00	21.027.800,00	66.129.900,00
Obiectiv specific 3.1	8812, 8813	19.827.100,00	22.511.100,00	19.490.000,00	61.828.200,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		18.580.000,00	18.700.500,00	18.580.000,00	55.860.500,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		1.247.100,00	3.810.600,00	910.000,00	5.967.700,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 3.2	8812, 8813, 8815	1.381.950,00	1.381.950,00	1.537.800,00	4.301.700,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		1.226.100,00	1.226.100,00	1.226.100,00	3.678.300,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		155.850,00	155.850,00	311.700,00	623.400,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv general 4		24.191.876,00	24.559.676,00	24.428.776,00	73.180.328,00
Obiectiv specific 4.1	8815, 2403	90.300,00	378.400,00	325.700,00	794.400,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		90.300,00	50.000,00	50.000,00	190.300,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		0,00	328.400,00	275.700,00	604.100,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 4.2		22.510.500,00	22.590.200,00	22.512.000,00	67.612.700,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		22.000.000,00	22.000.000,00	22.000.000,00	66.000.000,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		510.500,00	590.200,00	512.000,00	1.612.700,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
Obiectiv specific 4.3	8814, 2304	1.411.076,00	1.591.076,00	1.591.076,00	4.593.228,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		1.246.076,00	1.426.076,00	1.426.076,00	4.098.228,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		165.000,00	165.000,00	165.000,00	495.000,00
<i>Costuri neacoperite</i>					
TOTAL cost Program		71.031.987,00	83.649.026,00	86.602.712,00	241.283.725,00
<i>Costuri acoperite din bugetul de stat</i>		59.818.667,00	64.666.976,00	67.931.148,00	192.416.791,00
<i>Costuri acoperite din asistență externă</i>		11.213.320,00	18.982.050,00	18.671.564,00	48.866.934,00
<i>Costuri neacoperite</i>					

Costul total al prezentului Program este de **241.283.725,00 lei**, dintre care, **192.416.791,00 lei** de la bugetul de stat și **48.866.934,00 lei** din asistență externă. De asemenea, costurile Programului vor fi luate în considerare la elaborarea și la modificarea CBTM-ului, care constituie principalul document de planificare financiară pentru următorii ani.

Ministerul Educației și Cercetării este în căutarea și a altor parteneri de dezvoltare care să contribuie la realizarea anumitor acțiuni de incluziune și de îmbunătățire a nivelului de cunoaștere a limbii române de către minoritățile naționale.

Capitolul VIII **RISCURI ȘI MĂSURI DE PREVENIRE** **ȘI DE DIMINUARE A ACESTORA**

96. În tabelul de mai jos sunt sistematizate riscurile în implementarea prezentului Program:

Riscul anticipat	Impactul (scăzut, mediu, înalt)	Probabilitatea (joasă, medie, înaltă)	Măsurile de diminuare/ înlăturare a riscurilor
Riscul politic. Schimbările frecvente ale priorităților guvernamentale, instabilitatea politică sau interpretarea politizată a Programului pot întârzia implementarea sau pot afecta susținerea instituțională	Înalt	Medie	Asigurarea unei baze legislative clare și durabile; integrarea Programului în strategiile naționale și europene; menținerea unui dialog constant cu factorii de decizie și cu societatea civilă
Riscul financiar. Finanțarea insuficientă sau dependența de sursele externe pot compromite continuitatea activităților planificate și calitatea implementării	Înalt	Medie	Diversificarea surselor de finanțare (buget de stat, fonduri externe, parteneriate locale); planificarea realistă a bugetului și stabilirea unui mecanism de alocare clar; monitorizarea periodică a cheltuielilor
Riscul statistic. Lipsa unui sistem unitar de colectare, analiză și raportare a datelor poate duce la evaluări incomplete ale progresului și la decizii bazate pe informații insuficiente	Mediu	Medie	Instituirea unui sistem digital de monitorizare a indicatorilor; formarea personalului în managementul datelor; actualizarea periodică a metodologiilor de raportare
Riscul economic. Fluctuațiile economice, creșterea inflației sau reducerea resurselor bugetare pot limita capacitatea de implementare a Programului	Mediu	Medie	Prioritizarea cheltuielilor esențiale; atragerea sprijinului financiar din partea partenerilor internaționali; adaptarea planurilor de acțiune la contextul economic actual
Riscul comunicațional. Lipsa unei strategii de comunicare coerente sau transmiterea incompletă a informațiilor poate genera confuzii, neînțelegeri și scăderea încrederii publicului	Mediu	Înaltă	Elaborarea unei strategii de comunicare clare și unitare; promovarea transparentă a obiectivelor și rezultatelor; implicarea mass-mediei și a

			rețelelor educaționale în diseminarea mesajelor
Riscul percepțiilor subiective. Posibilitatea ca Programul să fie perceput greșit de unele comunități (de exemplu, ca un instrument politic sau identitar) poate reduce participarea și implicarea beneficiarilor	Înalt	Medie	Promovarea unei abordări interculturale și incluzive; implicarea liderilor comunitari și a organizațiilor etnoculturale în comunicarea locală; accentuarea caracterului educațional, nu politic, al programului

Prin aplicarea măsurilor propuse, riscurile pot fi diminuate, iar implementarea Programului poate deveni stabilă, coerentă și sustenabilă, contribuind la atingerea obiectivelor de integrare socială, educațională și lingvistică până în 2028.

În acest context, Guvernul și Ministerul Educației și Cercetării vor depune toate eforturile necesare pentru a asigura condiții favorabile de implementare a prezentului Program, prin planificare eficientă, prin monitorizare continuă și cooperare interinstituțională, orientate spre diminuarea riscurilor identificate, și prin garantarea unui proces durabil, echitabil și de calitate.

Capitolul IX

AUTORITĂȚI ȘI INSTITUȚII RESPONSABILE DE IMPLEMENTAREA PROGRAMULUI

97. Prezentul Program va fi aprobat și asumat de către Guvern, care va asigura cadrul strategic și instituțional necesar pentru realizarea obiectivelor propuse. Responsabilitatea principală pentru implementare revine Ministerului Educației și Cercetării, în colaborare cu: Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării, Ministerul Finanțelor, alte ministere care au în subordine instituții de învățământ, Biroul Relații cu Diaspora, Inspectoratul General pentru Migrație și Agenția Relații Interetnice, direcțiile raionale și municipale de educație, autoritățile administrației publice locale, instituțiile de învățământ, precum și comunitatea și familia, în calitate de parteneri direcți în susținerea procesului educațional și a incluziunii lingvistice.

Capitolul X

PROCEDURI DE RAPORTARE A IMPLEMENTĂRII PROGRAMULUI

98. Prezentul Program va fi monitorizat și evaluat de către Ministerul Educației și Cercetării, în colaborare cu Agenția Relații Interetnice, Consiliul pentru Prevenirea Discriminării și Asigurării Egalității și Grupul de lucru interinstituțional responsabil de coordonarea, monitorizarea și asigurarea abordării sinergice în implementarea Programului. Grupul de lucru interinstituțional se va reuni în ședințe de lucru de cel puțin două ori pe an.

Activitățile de monitorizare vor avea un caracter sistematic și vor include următoarele componente:

- 98.1. monitorizarea procesului de implementare a activităților prevăzute în Planul de acțiuni, în baza indicatorilor prezentului Program;
- 98.2. caracterul executării (anual, permanent);
- 98.3. implicarea responsabililor în executarea activităților prevăzute;
- 98.4. costurile/cheltuielile suportate;
- 98.5. termenele de implementare.

99. Monitorizarea va constitui un proces continuu de evaluare în baza indicatorilor și a rezultatelor obținute în cazul fiecărei acțiuni prevăzute în prezentul Program. Procesul de monitorizare va fi efectuat prin colectarea, prelucrarea și analiza datelor, precum și prin identificarea erorilor sau a efectelor neprevăzute. Datele statistice și administrative vor fi colectate, după caz, atât prin utilizarea datelor oferite de către autoritățile administrației publice centrale responsabile de politica sectorială și autoritățile administrației publice locale, cât și prin sondaje efectuate de către instituțiile specializate.

100. În urma monitorizării implementării prezentului Program, Ministerul Educației și Cercetării va elabora raportul anual de progres și îl va prezenta Guvernului. Pentru realizarea rapoartelor se va elabora Matricea de monitorizare, în vederea urmăririi gradului de implementare a acțiunilor din Planul de acțiuni al Programului pentru anul de referință. Fiecare autoritate indicată în Planul de acțiuni va prezenta Ministerului Educației și Cercetării anual, până la 1 februarie, un raport detaliat privind progresul implementării în anul precedent, care va reflecta acțiunile și indicatorii pentru care este responsabilă. Rapoartele vor include partea descriptiv-analitică, care va înregistra progresele obținute, obstacolele în calea implementării și informațiile sub formă de tabel privind realizarea Planului de acțiuni.

101. Ministerul Educației și Cercetării va coordona toate acțiunile prevăzute în prezentul Program pe termen scurt și mediu. Monitorizarea implementării se va face continuu, prin elaborarea rapoartelor anuale care vor fi parte a Raportului anual de activitate a Ministerului. În rapoarte se va analiza în ce măsură sunt detaliate, planificate și îndeplinite acțiunile prioritare prevăzute în prezentul Program. La finalul implementării Programului, Ministerul Educației și Cercetării va elabora un raport amplu în baza următoarelor criterii:

- 101.1. relevanța documentului de politici publice și a măsurilor incluse pentru țară;
- 101.2. gradul de realizare a obiectivelor (efectivitatea);
- 101.3. modul de utilizare a mijloacelor bugetare alocate (eficiența);
- 101.4. capacitatea de a produce efecte de durată (durabilitatea);
- 101.5. impactul documentului de politici publice, estimat în cadrul evaluării finale.

La finalul implementării prezentului Program vor fi organizate, de asemenea, sondaje sociologice privind calitatea implementării acestuia.

102. Pentru a asigura o abordare participativă și un proces obiectiv și comprehensiv de implementare, evaluarea finală va implica autoritățile administrației publice centrale și locale, organizațiile societății civile, mediul academic și partenerii de dezvoltare. Raportul de evaluare a implementării Programului se va elabora și se va prezenta până la data de 1 martie 2029 pentru perioada de implementare 2026-2028, în conformitate cu responsabilitățile stabilite.

103. În scopul asigurării transparenței proceselor de implementare a prezentului Program, rapoartele anuale de monitorizare, precum și raportul final de evaluare vor fi publicate pe pagina web oficială a Ministerului Educației și Cercetării.

PLAN
de acțiuni privind implementarea Programului național
pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028

Nr. crt.	Acțiuni	Indicatori de monitorizare	Valoare de referință 2025	Țintă finală 2028	Termen de realizare	Costuri de implementare, lei			Costuri totale	Program bugetar	Autorități responsabile	Parteneri
						2026	2027	2028				
OBIECTIVUL GENERAL 1. Creșterea nivelului de competență în comunicarea în limba română, astfel încât, până în 2028, subiecții sistemului educațional din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale să atingă nivelurile de performanță prevăzute de CECRL, necesare pentru participarea eficientă la procesul educațional și pentru integrarea socioprofesională.												
Obiectivul specific 1.1. Dezvoltarea competenței de comunicare în limba română în instituțiile de educație timpurie, astfel încât, până în 2028, cel puțin 30% dintre copiii care finalizează grădinița să atingă nivelul de performanță pre-A1.3, în conformitate cu standardele CECRL												
1.	Actualizarea Curriculumului la limba română pentru instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale	Curriculum actualizat și aprobat	Curriculum existent, ediția 2018	Curriculum actualizat și aprobat în 2026	Trimestrul II, 2026	39.000,00			39.000,00	Subprogram 8815	Ministerul Educației și Cercetării (MEC)	Organul local de specialitate în domeniul învățământului (OLSDÎ); organizațiile neguvernamentale (ONG)
2.	Elaborarea și implementarea programelor de formare continuă privind aplicarea curriculumului actualizat și utilizarea resurselor moderne	Programe de formare continuă elaborate și implementate	-	3 programe elaborate și implementate 300 de profesori formați Curs de 110 ore (3 credite)	Trimestrul III, 2026	52.800,00	600.000,00	600.000,00	1.252.800,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
3.	Revizuirea suportului didactic (auxiliare didactice și suporturi audio) de învățare a limbii române pentru grupa medie, mare și pregătitoare	Suporturi revizuite și elaborate	Suporturi vechi, necorelate cu noul curriculum	6 suporturi revizuite; 2 suporturi audio; număr de caiete pentru copii tipărite și distribuite	Trimestrele II- IV, 2026-2027	285.000,00	1.470.000,00		1.755.000,00	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ ONG
4.	Organizarea cursurilor de limbă română pentru cadrele din instituțiile de educație timpurie alolingve	Cadre instruite	10 %	1 200 de cadre instruite	Trimestrele II- IV, 2026-2028	900.000,00	900.000,00	900.000,00	2.700.000,00	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ ONG

5.	Organizarea programelor de formare continuă pentru cadrele didactice privind Didactica limbii române în educația timpurie	Cadre didactice formate; numărul instituțiilor implicate	0%	600 de cadre formate	Trimestrele II-IV, 2026-2028	400.000,00	400.000,00	400.000,00	1.200.000,00	Subprogram 8812	MEC	OLSD Î ONG
6.	Elaborarea proiectelor de lungă durată pentru grupele medie, mare și pregătitoare	Proiecte de lungă durată elaborate	-	3 proiecte elaborate (câte unul pentru grupa medie, mare și pregătitoare)	Trimestrul II, 2026	3.000,00			3.000,00	Subprogram 8815	MEC	OLSD Î ONG
7.	Elaborarea proiectelor de scurtă durată pentru grupele medie, mare și pregătitoare	Proiecte de scurtă durată elaborate	-	408 proiecte elaborate (136 pentru grupa medie, 136 pentru grupa mare, 136 pentru grupa pregătitoare)	Trimestrul III, 2026	400.000,00			400.000,00	Subprogram 8815	MEC	OLSD Î ONG
8.	Organizarea evaluării eșantionate la finalul nivelului preșcolar, în vederea monitorizării achizițiilor specifice absolvirii grădiniței	Număr de copii testați	-	2 000 de copii testați	Trimestrul III, 2026-2028	23.000,00	135.000,00	135.000,00	293.000,00	Subprogram 8815	MEC	OLSD Î Autoritățile publice locale (APL) ONG
9.	Extinderea programului 100 de povești pentru grădinițele alolingve cu lecturarea poveștilor în limba română	Număr de cărți distribuite; număr de cadre didactice instruite; număr de activități desfășurate	29 de instituții dotate	248 de seturi de cărți (22 de titluri) distribuite în 248 IET cu program în limbile minorităților naționale; 300 de profesori de limba română în IET și 600 de educatori din 277 IET realizează lectura interactivă în baza cărților în limba română 34 de activități de lectură interactivă organizate în grupele medii, mari și pregătitoare	Trimestrele II-IV, 2026-2028	273.600,00	475.328,00	60.000,00	808.928,00	Subprogram 8813	MEC	OLSD Î APL ONG
Total Obiectivul specific 1.1						2.376.400,00	3.980.328,00	2.095.000,00	8.451.728,00			
Obiectivul specific 1.2. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ primar și secundar, ciclurile I și II, cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât, până în 2028, rata de promovare la examenul național să atingă cel puțin 90% la nivel național și minimum 80% în fiecare instituție de învățământ												

.	Elaborarea și implementarea de programe remediale pentru elevii alolingvi.	Programe remediale elaborate și implementate; număr de elevi beneficiari; rata de promovare crescută; media la examen crescută	Rata de promovare în clasa a IX-a: 76,21%; nota medie: 5,93; rata de promovare în clasa a XII-a: 98.80%; nota medie: 6.69	Minimum 3 programe remediale elaborate și implementate anual; minimum 9 000 de elevi beneficiari; creșterea ratei de promovare a elevilor alolingvi din clasa a IX-a de la 76,21% la minimum 91%; creșterea mediei la Limba și literatura română, cl. a IX-a: de la 5,93 la minimum 7,5; creșterea mediei la Limba și literatura română, cl. a XII-a: de la 6,69 la minimum 7,5	Trimestrele I-III, 2026-2028	5.100.000,00	5.100.000,00	5.100.000,00	15.300.000,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ
11.	Elaborarea Standardelor de corelare a nivelurilor de competență lingvistică cu rezultatele evaluărilor naționale	Standarde elaborate și aprobate; instituții alolingve implicate	-	Standarde elaborate și aprobate; aplicare pilot în 10% dintre instituțiile alolingve (24 de instituții)	Trimestrul III, 2027	-	25.500,00		25.500,00	Subprogram 8815	MEC ANCE	OLSDÎ
12.	Modificarea Hotărârii Guvernului nr. 476/2025 cu privire la certificarea competențelor de comunicare în limba română ale persoanelor adulte și ale elevilor din învățământul liceal, în vederea extinderii aplicabilității acesteia asupra elevilor din clasa a IX-a	HG nr. 476/2025 modificată; număr de elevi testați	-	1 000 de elevi absolvenți ai clasei a IX-a testați; 2 000 de elevi absolvenți ai clasei a XII-a testați	Trimestrele II-IV, 2026-2028	75.000,00	75.000,00	150.000,00	300.000,00	Subprogram 8812	MEC ANCE	OLSDÎ
13.	Dotarea cabinetelor de limba română din	Cabinete dotate	7 cabinete dotate	15 cabinete de limba română modernizate și dotate integral	Trimestrul III, 2026-2028	750.000,00	750.000,00	750.000,00	2.250.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG

	IPLMN cu resurse didactice(seturi de literatură, dicționare, atlase lingvistice, colecții tematice)											
14.	Organizarea taberelor de vară cu imersiune lingvistică în limba română pentru elevii alolingvi., atât în Republica Moldova, cât și în România	Tabără organizată; numărul de participanți implicați	1 200 de elevi alolingvi	1 500 de participanți	Trimestrul III, 2026-2028	1.200.000,00	1.500.000,00	1.800.000,00	4.500.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
15.	Consolidarea capacității pentru extinderea predării limbii române în instituțiile IPLT „M. Eminescu”, mun. Comrat; Liceul „Lucefărul”, or. Vulcănești, UTAG; IPLT „M. Ceachir”, or. Ceadâr-Lunga UTA Găgăuzia pentru elevii alolingvi care se înmatriculează în școlile cu predare în limba română	Numărul spațiilor consolidate; număr de copii înscriși	Un spațiu renovat	3 spații consolidate; numărul de copii înscriși va crește cu 10%	Trimestrele II-IV, 2026-2028	500.000,00	500.000,00	500.000,00	1.500.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
16.	Consolidarea capacității pentru extinderea predării limbii române în instituțiile din zona de securitate pentru elevii alolingvi care se înmatriculează în școlile cu predare în limba română	Număr de spațiilor consolidate; număr de copii înscriși		3 spații consolidate; numărul de copii înscriși va crește cu 10%	Trimestrele II-IV, 2026-2028	1.000.000,00	1.000.000,00	1.000.000,00	3.000.000,00	Programul de reintegrare	MEC	OLSDÎ APL ONG

17.	Pilotarea componentelor de înțelegere auditivă și de exprimare orală din cadrul examenelor la limba și literatura română pentru elevii alolingvi	Numărul instituțiilor incluse în pilotare; numărul elevilor alolingvi participanți la pilotare	-	24 de instituții implicate; 4 000 de elevi testați	Trimestrul II, 2028			300.000,00	300.000,00	Subprogram 8815	MEC ANCE	OLSDÎ
18.	Elaborarea Curricula dezvoltată la Limba română pentru alolingvi pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal	Curricula pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal dezvoltate și aprobate	Curricula existente pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal ediția 2018	3 curricula dezvoltate conform CNRC ediția 2025 și aprobate	Trimestrul II, 2027		273.870,00		273.870,00	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ APL ONG
19.	Elaborarea manualelor pentru ciclul primar, gimnazial și liceal conform curricula noi la disciplina Limba și literatura română pentru alolingvi	Manuale editate conform curricula din 2026.	Manualele editate conform curricula din 2018, în perioada 2019-2025	Manualele editate conform curricula din 2026 pentru ciclurile primar, gimnazial și liceal	Trimestrele II-IV, 2027-2028		2.600.000,00	2.400.000,00	5.000.000,00	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ APL ONG
20.	Dotarea bibliotecilor școlare din instituțiile de învățământ primar și secundar, ciclurile I și II, cu predare în limbile minorităților naționale	Biblioteci dotate cu cărți în limba română (conform numărului de școli alolingve)	Fondul de carte în limba română existent la moment	Numărul de cărți în limba română procurate și distribuite în bibliotecile școlare	Trimestrele II-IV, 2026-2028	500.000,00	500.000,00	500.000,00	1.500.000,00	Subprogram 8815 8813	MEC	OLSDÎ APL ONG
Total Obiectivul specific 1.2						9.398.870,00	12.050.500,00	12.500.000,00	33.949.370,00			
Obiectivul specific 1.3. Consolidarea competențelor de comunicare în limba română ale elevilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic la nivelul de performanță B1 și ale studenților din instituțiile de învățământ superior la nivelul de performanță C1, astfel încât, până în 2028, cel puțin 80% să atingă nivelul de performanță conform standardelor CECRL												
21.	Actualizarea, în Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic (nivelul	100% de instituții profesional universitare	2 universități (Universitatea de Stat și Universitatea de Stat de Medicină și	100% curs obligatoriu introdus în toate instituțiile profesional-tehnice și cele superioare	Trimestrul III, 2026-2028	-	-	-	-	Subprogram 8808 8809 8810	MEC	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior; partenerii de dezvoltare

	B2) și superior (nivelul C1), a unei unități de curs obligatorii de Limbaj profesional în limba română (2 semestre) pentru absolvenții IPLMN	care includ cursul;	Farmacie „Nicolae Testemițanu”)									
22.	Introducerea, în Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic și universitar, începând cu anul II, a unei/două unități de curs obligatorii de specialitate în limba română în fiecare semestru	100% de instituții din învățământul profesional tehnic care includ cursul; numărul programelor profesionale tehnice și universitare care integrează cursul	-	100 % unități de curs obligatorii de specialitate în limba română în fiecare semestru în toate instituțiile profesionale tehnice și superioare introduse	Trimestrul II, 2026-2028					Subprogram 8808 8809 8810	MEC	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior; partenerii de dezvoltare
23.	Introducerea unei unități de curs obligatorii, de <i>Cultură a comunicării</i> în limba română, în Planurile-cadru ale învățământului profesional tehnic și universitar	100% de instituții care au introdus cursul		100% curs introdus în toate instituțiile profesionale tehnice și superioare	Trimestrul II, 2026-2028					Subprogram 8808 8809 8810	MEC	Instituțiile de învățământ profesional tehnic și superior; partenerii de dezvoltare
Total Obiectivul specific 1.3						0	0	0	0			
Obiectivul specific 1.4. Creșterea numărului de cadre didactice din instituțiile de învățământ general cu predare în limbile minorităților naționale care dețin competențe avansate de comunicare în limba română, prin sporirea atractivității funcției didactice și prin promovarea dezvoltării profesionale continue, astfel încât, până în 2028, cel puțin 60% dintre acestea să atingă nivelul de performanță C1, conform standardelor CECRL.												
24.	Formarea și certificarea competențelor lingvistice la nivelul C1 pentru profesorii de limba română și discipline nefilologice din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Cadre didactice formate și certificate la nivelul C1	-	Minimum 400 de cadre didactice certificate la nivelul C1 până în 2028	Trimestrele I-III, 2026-2028	260.000,00	260.000,00	5.200.000,00	5.720.000,00	Subprogram 8812	MEC ANCE	OLSDÎ

25.	Organizarea programelor de imersiune lingvistică pentru cadrele didactice din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, atât în Republica Moldova, cât și în România	Programe desfășurate; număr de cadre didactice participante	3 programe organizate (1 în Republica Moldova și 2 în România)	Minimum 2 programe anuale; minimum 400 de cadre didactice participante	Trimestrele III-IV, 2026-2028	750.000,00	750.000,00	750.000,00	2.250.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
26.	Modificarea HG nr. 370/2006 privind Concursul „Pedagogul anului”, prin extinderea ariei Limbă și comunicare cu două subcategorii distincte: „Limba și literatura română (alolingvi)” și „Discipline nonlingvistice predate în limba română”	Hotărâre a Guvernului modificată și completată; cadre didactice participante anual la categoriile: „Limba și literatura română (alolingvi)” și „Discipline nonlingvistice predate în limba română	-	Hotărâre de Guvern modificată; minimum 60 de cadre didactice participante anual în noile subcategorii	Trimestrul II, 2026	202.200,00	202.200,00	202.200,00	606.600,00	Subprogram 8814	MEC	OLSDÎ
27.	Modificarea HG 1009/2006 cu privire la cuantumul burselor, altor forme de ajutoare sociale pentru studenții din instituțiile de învățământ superior, elevii din instituțiile de învățământ mediu de specialitate, secundar profesional și persoanele care studiază în	Hotărâre a Guvernului pentru modificarea HG nr. 1009/2006 adoptată; număr de burse acordate	94 de burse acordate	200 de burse acordate suplimentar	Trimestrele I-IV, 2026-2028		1.265.000,00	1.320.000,00	2.585.000,00	Bugetul de stat (HG nr. 1009/2006)	MEC	OLSDÎ APL ONG

	învățământul postuniversitar în vederea măririi burselor pentru studenții de la specialitatea Limba și literatura română pentru alolingvi											
28.	Motivarea cadrelor didactice de la disciplina Limba și literatură română ce vor dori să meargă și să predea 5 ani în UTAG prin acordarea indemnizației pentru relocare	Număr de cadre didactice specialiste în disciplina Limba și literatură română care vor merge să se angajeze în școlile din UTAG		30 de cadre didactice de la disciplina Limba și literatura română relocate	Trimestrele I-IV, 2026-2028	3.000.000,00	3.000.000,00	3.000.000,00	9.000.000,00		MEC	OLSDÎ APL ONG
29.	Modificarea HG nr. 391/2024 cu privire la încadrarea tinerilor specialiști în câmpul muncii în funcții didactice vacante și la modificarea și abrogarea unor hotărâri ale Guvernului privind acordarea transferurilor cu destinație specială pentru susținerea tinerilor specialiști	Hotărâre a Guvernului pentru modificarea HG nr. 391/2024 adoptată; tineri repartizați în funcția de cadru didactic de limba și literatura română; valoarea alocației de repartizare	26 de absolvenți încadrați	90 de tineri specialiști încadrați; 250 000 de lei – valoarea alocației la repartizare	Trimestrele I-IV, 2026-2028	7.500.000,00	7.500.000,00	7.500.000,00	22.500.000,00	Bugetul de stat (HG nr. 391/2024)	MEC	OLSDÎ APL ONG
30.	Elaborarea normelor metodologice privind stabilirea, evaluarea și recunoașterea competențelor lingvistice în limba română,	Norme elaborate și aprobate	-	Normele elaborate și aprobate	Trimestrul III, 2027		25.000,00		25.000,00	Subprogram 8815	MEC	OLSDÎ APL ONG

	obligatorii pentru angajarea, menținerea în funcție și promovarea personalului didactic și auxiliar din sistemul educațional național											
31.	Motivarea cadrelor didactice care predau limba și literatura română pentru a avansa în ierarhia gradelor didactice	Grade didactice conferite	233 de cadre didactice fără grad didactic	233 de grade didactice conferite	Trimestrele III-IV, 2026-2028	117.000,00	117.000,00	117.000,00	351.000,00	Bugetul de stat (Legea nr. 270/2018)	MEC	OLSDÎ APL
Total Obiectivul specific 1.4						11.829.200,00	13.119.200,00	18.089.200,00	43.037.600,00			
OBIECTIVUL GENERAL 2. Dezvoltarea unui sistem funcțional de educație multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, astfel încât limba română să fie utilizată eficient ca limbă de instruire și de comunicare, iar competența interculturală a beneficiarilor să fie consolidată pentru integrarea lor socială și profesională												
Obiectivul specific 2.1. Consolidarea cadrului instituțional pentru implementarea eficientă a educației multilingve, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) cu predare în limbile minorităților naționale să obțină statutul de instituție multilingvă și să aplice integral reglementările EML care asigură utilizarea limbii române ca limbă de instruire.												
32.	Dezvoltarea unui centru metodologic național în domeniul EML	Centru metodologic creat	-	Centrul metodologic creat; regulament de funcționare validat; 200 de cadre formate	Trimestrul IV, 2027		1.500.000,00		1.500.000,00	Asistență externă	MEC	Instituțiile de învățământ superior; partenerii de dezvoltare
33.	Aplicarea procedurilor de acordare a statutului de instituție multilingvă pentru unitățile de învățământ primar și secundar (ciclurile I și II)	Instituții cu statut de EML desemnate; numărul de copii implicați; numărul de cadre didactice implicate		20 de instituții cu statut de EML desemnate; 1 000 de elevi implicați; 200 de cadre didactice implicate	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
34.	Aplicarea procedurilor de acordare a instituțiilor de educație timpurie desemnate în calitate de	Instituții cu statut de EML desemnate, număr de copii implicați;		20 de instituții de educație timpurie cu statut de EML desemnate; 500 de copii implicați; 100 de educatori implicați	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG

	instituții multilingve	număr de educatori implicați										
35.	Integrarea modulelor EML și CLIL în programele universitare (licență și master)	Programe universitare (licență și master) cu module EML și CLIL integrate	-	2 programe universitare (licență și master) care integrează modulele EML și CLIL; 100 de studenți încadrați	Trimestrele I-IV, 2026-2028					Subprogram 8810	MEC	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
36.	Modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, prin introducerea unui spor salarial pentru predare într-o altă limbă decât cea maternă	Legea nr. 270/2018 modificată; 21 de cadre didactice implicate	-	Legea modificată și aplicată până în 2028; 100 de cadre didactice care predau în regim EML	Trimestrul III, 2027	370.591,00	1.764.772,00	1.764.772,00	3.900.135,00	Subprogram 8803 8804 8806	MEC	OLSDÎ
Total Obiectivul specific 2.1						370.591,00	3.264.772,00	1.764.772,00	5.400.135,00			
Obiectivul specific 2.2. Dezvoltarea resurselor educaționale pentru educația multilingvă, astfel încât, până în 2028, cel puțin 20% dintre instituțiile de învățământ (școli și grădinițe) să utilizeze materiale care susțin instruirea în limba română și dezvoltarea competenței interculturale												
37.	Elaborarea Ghidului metodologic privind aplicarea abordării CLIL și a altor metode multilingve în predarea disciplinelor nefilologice	Ghid elaborat și aprobat (150 de pagini)	-	Ghidul elaborat și aprobat în 2026	Trimestrul III, 2026		110.500,00		110.500,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
38.	Elaborarea fișelor de lucru destinate IET care aplică EML pentru grupele medie, mare și pregătitoare	Numărul seturilor de fișe elaborate (medie, mare, pregătitoare); numărul total de fișe	Fișele existente sunt fragmentare, necorelate metodologic	Câte un set pentru fiecare grupă elaborat	Trimestrul III, 2026-2028	42.500,00	42.500,00	42.500,00	127.500,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
39.	Elaborarea proiectelor de lungă durată pentru disciplinele istorie, biologie, chimie,	Proiecte elaborate pe discipline		40 de proiecte elaborate până în 2028 (matematică – 10; istorie – 9; biologie – 8; chimie – 6)	Trimestrul III, 2028			40.000,00	40.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG

	matematică predate în regim EML											
40.	Elaborarea proiectelor de scurtă durată pentru disciplinele istorie, biologie, chimie, matematică predate în regim EML	Proiecte elaborate; distribuția pe niveluri și pe discipline		4 146 proiecte elaborate până în 2028, conform structurii: matematică (256 primar; 600 gimnaziu; 707 liceu), biologie (562 gimnaziu; 331 liceu), chimie (140 gimnaziu; 368 liceu), fizică (231 gimnaziu; 506 liceu), istorie (33 primar; 246 gimnaziu; 497 liceu)	Trimestrul III, 2028			4.079.664,00	4.079.664,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
41.	Elaborarea lecțiilor video în regim EML pentru nivelurile A1 – B2	Lecții video elaborate pe limbi și nivel	-	1 500 de lecții video elaborate până în 2028: 100 în limba română, 100 în limba ucraineană, 100 în limba rusă, 100 în limba găgăuză, 100 în limba bulgară	Trimestrul IV, 2026-2028	800.000,00	1.600.000,00	1.600.000,00	4.000.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
42.	Completarea fondurilor bibliotecilor școlare în instituțiile alolingve cu noi achiziții editoriale în limba română (literatură, enciclopedii, dicționare)	Instituții beneficiare	Fondurile completate ocazional, fără ciclu anual clar	15 biblioteci dotate	Trimestrele I-IV, 2026-2028	300.000,00	300.000,00	300.000,00	900.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
Total Obiectivul specific 2.2						1.142.500,00	2.053.000,00	6.062.164,00	9.257.664,00			
Obiectivul specific 2.3. Asigurarea formării și certificării personalului didactic pentru implementarea educației multilingve, astfel încât până în 2028 cel puțin 10% dintre cadrele didactice din instituțiile ce urmează un model EML să utilizeze limba română ca limbă de instruire												
43.	Pregătirea experților naționali în managementul educației multilingve și metodologia CLIL	Formatori naționali instruiți	-	5 formatori naționali instruiți	Trimestrul III, 2026	65. 000,00			65. 000,00	Asistență externă	MEC	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
44.	Elaborarea programelor de formare continuă	Programe de formare		2 programe de formare continuă elaborate și acreditate	Trimestrele I-III, 2026-2027	93. 500,00	93,500,00		187. 500,00	Asistență externă	MEC	Instituțiile de învățământ superior;

	pentru personalul didactic, vizând dezvoltarea competențelor necesare predării eficiente în regim multilingv (microcalificări și cursuri de perfecționare)	continuă elaborate		(5 limbi: l. română, limba ucraineană, limba rusă, limba găgăuză, limba bulgară)								Partenerii de dezvoltare
45.	Formarea continuă a cadrelor din IET care activează în regim EML	Educatori instruiți	-	300 de educatori instruiți și certificați	Trimestrele II-IV, 2026-2028	200. 000,00	200. 000,00	200. 000,00	600. 000,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ APL ONG
46.	Formarea continuă a cadrelor didactice care predau discipline nefilologice în regim EML	Cadre didactice instruite și certificate	-	300 de cadre didactice instruite și certificate	Trimestrele II-IV, 2026-2028	200. 000,00	200. 000,00	200. 000,00	600. 000,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ APL ONG
47.	Organizarea sesiunilor de informare și formare pentru managerii școlari privind aplicarea educației multilingve	Sesiuni organizate; număr de manageri participanți	6 sesiuni organizate	6 sesiuni naționale organizate; 150 de manageri școlari instruiți	Trimestrele I-III, 2026-2028	90. 000,00	90. 000,00	90. 000,00	270. 000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG
48.	Formarea și certificarea formatorilor naționali pentru programele multilingve	50 de formatori certificați	-	Minimum 50 de formatori naționali certificați	Trimestrele I-III, 2027-2028		100. 000,00	100. 000,00	200. 000,00	Asistență externă	MEC ANCE	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
49.	Certificarea competențelor lingvistice ale profesorilor care predau discipline școlare în regim EML	Număr de profesori certificați B2 – C2; sesiuni de evaluare organizate	-	Minimum 200 de profesori certificați B2 – C2; 2 sesiuni de evaluare organizate anual	Trimestrele II-IV, 2026-2028	45. 000,00	45. 000,00	45. 000,00	13.5 000,00	Asistență externă	MEC ANCE	Instituțiile de învățământ superior; Partenerii de dezvoltare
50.	Organizarea vizitelor de studiu în instituții internaționale care implementează modele avansate de educație multilingvă	Număr de vizite de studiu realizate	Vizitele de studiu inexistente sau izolate	3 vizite de studiu realizată anual	Trimestrele I-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ APL ONG

Total Obiectivul specific 2.3						693.500,00	728.500,00	635.000,00	2.057.000,00			
OBIECTIVUL GENERAL 3. Consolidarea competențelor de comunicare prin extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulți, reprezentanți ai minorităților naționale, persoane nou-venite (reveniți și cetățeni străini), precum și alte categorii de beneficiari, în vederea asigurării integrării lingvistice și socioculturale												
Obiectivul specific 3.1. Extinderea programelor de învățare a limbii române pentru adulții alolingvi, astfel încât, până în 2028, cel puțin 25 000 de persoane să participe în total la cursuri (circa 15 000 de beneficiari unici), dintre care 10–5% să atingă nivelul B2, 40% – nivelul B1, 40% – nivelul A2 și 10% – nivelul A1, contribuind la integrarea lor lingvistică și socioculturală												
51.	Elaborarea curriculumului la limba română, nivelurile C1 și C2	Curriculum elaborat (70 de pagini)	Curriculum existent este doar până la nivelul B2	Curriculum elaborat la nivelurile C1 și C2 și aprobat	Trimestrul I, 2026	60.000,00			60.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
52.	Elaborarea suportului metodologic pentru formarea cadrelor didactice/ formatorilor/ trainerilor de limba română care predau adulților nivelurile B 2 – C1	Suport metodologic elaborat	-	Suport metodologic elaborat și aprobat până în 2027	Trimestrul II, 2026	76.500,00			76.500,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
53.	Perfecționarea cadrelor didactice care predau limba română adulților	Număr de cadre didactice formate anual	225 de cadre formate	600 de cadre didactice formate	Trimestrele I-III, 2026-2028	180.000,00	180.000,00	180.000,00	540.000,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
54.	Elaborarea suporturilor didactice B2 –C1 (manuale, caiete, suporturi audio)	Suporturi elaborate pe nivel	-	Manuale, caiete, suporturi audio elaborate, nivelurile B2 – C1	Trimestrele I-III, 2026-2027	200.600,00	200.600,00		401.200,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
55.	Elaborarea bateriilor de teste pentru autoevaluare (A1– C1)	Teste elaborate	Câte 2 teste pentru nivelurile A1– B1	21 de teste elaborate	Trimestrele II-III, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	Asistență externă	MEC	ONG
56.	Elaborarea bateriilor de teste de evaluare finală (A1– C1)	48 de teste elaborate	10 teste de evaluare finală	48 de teste elaborate (câte 2 pentru fiecare nivel A1– C1 anual)	Trimestrele II-III, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	Asistență externă	MEC	ONG
57.	Organizarea cursurilor de limba română pentru adulți (A 1 – B2)	Număr de cursuri organizate; număr de adulți instruiți	25 000 de adulți formați	25 000 de adulți instruiți pe nivelurile A1– B2	Trimestrele I-IV, 2026-2028	18.400.000,00	18.400.000,00	18.400.000,00	55.200.000,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG

58.	Elaborarea modulelor tematice e-learning pentru învățarea limbii române (A1– B1 CECRL)	Module tematice per nivel elaborate	-	30 de module tematice elaborate	Trimestrele III-IV, 2026-2028	250.000,00	250.000,00	250.000,00	750.000,00	Asistență externă	MEC	ONG
59.	Elaborarea ghidului de redactare a actelor administrative în limba română	Existența ghidului; numărul instituțiilor utilizatoare; numărul funcționarilor instruiți	-	Ghid elaborat și aprobat (50 de pagini)	Trimestrul III, 2027		42.500,00		42.500,00	Subprogram 8813	MEC	ONG
60.	Instituirea Centrului național de testare și validare a competențelor lingvistice în limba română (CECRL)	Existența Centrului instituit	-	Centru instituit	Trimestrul I, 2027		1.700.000,00		1.700.000,00	Asistență externă	MEC ANCE	OLSDÎ ONG
61.	Formarea și certificarea evaluatorilor naționali pentru testarea competențelor lingvistice	6 evaluatori certificați	-	Minimum 6 evaluatori naționali formați și certificați	Trimestrul III, 2027		78.000,00		78.000,00	Subprogram 8812	MEC ANCE	OLSDÎ ONG
62.	Organizarea vizitelor de studiu în instituții și centre educaționale din străinătate pentru formatorii specializați în predarea limbii române ca limbă străină sau nematernă	Vizite de studiu realizate	Vizite de studiu ocazionale	3 vizite de studiu realizată anual	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
63.	Elaborarea procedurilor pentru comercializarea manualelor pentru adulți pentru toate nivelurile disponibile	Proceduri elaborate și aprobate		Cadru legal implementat; 10 000 de exemplare comercializate	Trimestrul I, 2027					Asistență externă	MEC	ONG

64.	Editarea manualelor de limba română pentru adulți	Manuale editate pentru nivelurile A1 – C1	5 000 de exemplare editate pentru nivelul A1; 3000 de exemplare editate pentru nivelul A2	3 000 de exemplare editate pentru nivelul B1; 3 000 de exemplare editate pentru nivelul B2; 3 000 de exemplare editate pentru nivelul C1	Trimestrele II-IV, 2026-2028	360.000,00	360.000,00	360.000,00	1.080.000,00	Asistență externă	MEC	ONG
65.	Evaluarea anuală a gradului de satisfacție a participanților și a altor parametri relevanți pentru evaluarea calității	Număr de participanți; evaluare desfășurată; raport elaborat	-	30 000 de participanți	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	MEC	OLSDI APL ONG
66.	Dezvoltarea și mentenanța pagii web	Pagină funcțională			Trimestrele I-IV, 2026-2028	100.000,00	100.000,00	100.000,00	300.000,00	Asistență externă	MEC	ONG
67.	Dezvoltarea sistemului de evidență și de eliberare a certificatelor cursanților	Sistem dezvoltat; certificate eliberate			Trimestrele II-IV, 2026-2028	100.000,00	100.000,00	100.000,00	300.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDI ONG
68.	Evaluarea externă a întregului sistem de dezvoltare a competenței lingvistice a adulților (curriculum, materiale didactice etc)	Sistem evaluat; raport elaborat și validat	-	Raport elaborat și validat	Trimestrul III, 2027		1.000.000,00		1.000.000,00	Asistență externă	MEC	ONG
Total obiectivul specific 3.1						19.827.100,00	22.511.100,00	19.490.000,00	61.828.200,00			
Obiectivul specific 3.2. Elaborarea și dezvoltarea programelor de învățare a limbii române pentru nou-veniți și pentru alte categorii de rezidenți și cetățeni, astfel încât, până în 2028, toți participanții să atingă nivelul minim de competență lingvistică necesar integrării socioculturale												
69.	Elaborarea Curriculumului la limba română pentru nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini) (A1 – B2)	Curriculum elaborat		Curriculum elaborat și aprobat	Trimestrul III, 2026					Subprogram 8815	MEC	ONG
70.	Elaborarea suporturilor didactice A1 –B2	Suporturi didactice		Manuale, caiete, suporturi audio elaborate	Trimestrele II-IV, 2026-2028	155.850,00	155.850,00	311.700,00	623.400,00	Asistență externă	MEC	ONG

	(manuale, caiete, suporturi audio) pentru nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini)	elaborate pe niveluri		pentru nivelurile A1 – B2								
71.	Organizarea cursurilor de limba română pentru nativii de vârstă a treia, inclusiv din regiunea transnistreană	Număr de persoane instruite	-	1 500 de persoane instruite	Trimestrele I-IV, 2026-2028	550.000,00	550.000,00	550.000,00	1.650.000,00	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ APL ONG
72.	Organizarea programelor de formare pentru profesorii care predau limba română celor nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini) (A1 – B1)	Programe elaborate; număr de profesori formați		3 programe elaborate; 60 de profesori formați	Trimestrele II-IV, 2026-2028	176.100,00	176.100,00	176.100,00	528.300,00	Subprogram 8812	MEC	OLSDÎ ONG
73.	Organizarea cursurilor de învățare a limbii române pentru nou-veniți (reîntorși/ reveniți și străini) (A1 – B1)	Număr de persoane instruite anual	Cursuri ocazionale; număr redus de beneficiari	750 de persoane instruite	Trimestrele I-IV, 2026-2028	500.000,00	500.000,00	500.000,00	1.500.000,00	Subprogram 8813	MEC	OLSDÎ ONG
Total Obiectivul specific 3.2						1.381.950,00	1.381.950,00	1.537.800,00	4.301.700,00			
OBIECTIVUL GENERAL 4. Promovarea învățării limbii române în diaspora și în țară pentru facilitarea integrării lingvistice a copiilor și a adulților în mediile educaționale și sociale din care fac parte												
Obiectivul specific 4.1. Asigurarea programelor de învățare a limbii române pentru copiii și adulții din diaspora, astfel încât, până în 2028, toți participanții să poată comunica la un nivel funcțional în contexte socioculturale												
74.	Actualizarea Curriculumului la limba română pentru centrele educaționale din diaspora (A1–A2)	Curriculum actualizat; număr de pagini	Curriculumul în vigoare neactualizat; conținut limitat	Curriculum actualizat (62 de pagini)	Trimestrul II, 2026	40.300,00			40.300,00	Subprogram 8815	Biroul Relații cu Diaspora (BRD) MEC	ONG
75.	Actualizarea manualelor A1–A2 cu accent pe cultură, istorie și tradiții ale Republicii Moldova	Manuale actualizate	Manualele existente nu au integrat conținutul identitar	Manualele A1 – A2 actualizate	Trimestrele II-IV, 2027-2028		59.800,00	59.800,00	119.600,00	Asistență externă	BRD MEC	ONG

76.	Elaborarea caietelor și suporturilor audio A1 – A2 cu accent pe dimensiunea cultural-identitară	2 caiete elaborate; 24 de fișiere audio	-	Caietele A1 – A2, 24 de fișiere audio A1 – A2 elaborate	Trimestrele II-IV, 2027-2028		52.700,00	52.700,00	105.400,00	Asistență externă	BRD MEC	ONG
77.	Extinderea Curriculumului la limba română pentru centrele educaționale din diaspora (B1 – B2)	Curriculum extins; număr de pagini	Curriculumul există doar pentru A1 – A2	Curriculum extins pentru B1 – B2 (62 de pagini)	Trimestrul II, 2027		52.700,00		52.700,00	Asistență externă	BRD MEC	ONG
78.	Elaborarea manualelor, caietelor de exerciții și materialelor audio pentru nivelurile B1 – B2	Materiale didactice elaborate		2 manuale, 2 caiete, 24 de fișiere audio elaborate pentru nivelurile B1 – B2	Trimestrele II-IV, 2027-2028		163.200,00	163.200,00	326.400,00	Asistență externă	BRD MEC	ONG
79.	Organizarea programelor de formare continuă și certificarea competențelor lingvistice a profesorilor care predau limba română în centrele educaționale din diaspora	Număr de profesori formați	20 de profesori	75 de profesori formați din 25 de centre educaționale	Trimestrele II-IV, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	Subprogram 2403	BRD MEC	ONG
80.	Organizarea cursurilor de limba română pentru copii din diaspora	Cursuri organizate și desfășurate; număr de copii implicați	-	3 000 de copii instruiți	Trimestrele II-IV, 2026-2028					Asistență externă	BRD MEC	ONG
Total Obiectivul specific 4.1							90.300,00	378.400,00	325.700,00	794.400,00		
Obiectivul specific 4.2. Asigurarea programelor de integrare lingvistică pentru toți elevii nou-veniți (reveniți și cetățeni străini) care solicită asistență în procesul de integrare educațională, astfel încât, până în 2028, să fie oferit suport pentru cel puțin 80% dintre aceștia												
81.	Organizarea programelor de integrare lingvistică pentru copiii nou-veniți	instituții participante; copii beneficiari	237 de copii reveniți 1200 de copii refugiați	100 % instituții de învățământ implicate; 100 % de copii integrați	Trimestrul III, 2026-2028	22.000.000,00	22.000.000,00	22.000.000,00	66.000.000,00	Bugetul de stat HG nr. 868/2014	MEC Inspectoratul General pentru Migrație	OLSD Î APL ONG

	(reîntorși/reveniți și străini), nivelurile A1–B1.											
82.	Elaborarea ghidului metodologic pentru predarea–învățarea intensivă a limbii române pentru copiii nou-veniți (reîntorși/reveniți și străini)	Ghid metodologic elaborat; număr de pagini	-	Ghid metodologic elaborat (92 pagini) până în 2027	Trimestrul II, 2027		78.200,00		78.200,00	Asistență externă	MEC	ONG
83.	Organizarea formării continuă pentru cadrele didactice implicate în Programul de predare–învățare intensivă a limbii române (Nivel A1 - B1)	45 de trainerii naționali; 120 de profesori instruiți	-	45 de trainerii naționali formați; minimum 120 de profesori instruiți	Trimestrul III, 2026-2026	330.000,00	330.000,00	330.000,00	990.000,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
84.	Elaborarea suportului didactic pentru nivelurile A1–B1 (manuale, caiete, materiale audio, teste interactive) în baza Curriculumului aprobat	Suport didactic elaborat	-	3 Suporturi didactice complet elaborate : 3 manuale, 3 caiete, 36 fișiere audio, 9 teste, 3 teste de plasare	Trimestrul IV 2026-2026	180.500,00	182.000,00	182.000,00	544.500,00	Asistență externă	MEC	OLSDÎ ONG
Total Obiectivul specific 4.2						22.510.500,00	22.590.200,00	22.512.000,00	67.612.700,00			
Obiectivul specific 4.3. Promovarea limbii române prin programe și campanii educaționale, culturale și mediatice, astfel încât, până în 2028, la activitățile de promovare derulate anual, atât fizic, cât și online, să participe cel puțin 10 000 de beneficiari												
85.	Desfășurarea competiției naționale „Marea dictare națională”	Număr de participanți	2 250 de participanți (2023-2024)	Competiție organizată anual; 4 500 de participanți	Trimestrul III, 2026-2028	1.146.076,00	1.146.076,00	1.146.076,00	3.438.228,00	Subprogram 8814	MEC	OLSDÎ APL ONG
86.	Dezvoltarea și implementarea campaniei naționale și internaționale „Oriunde ai fi, citește	Număr de vizualizări; număr de minute difuzare	-	Minimum 500 000 de vizualizări anual; minimum 600 de minute difuzare anual	Trimestrul III, 2026-2028		180.000,00	180.000,00	360.000,00	Subprogram Susținerea diasporei 2304	BRD MEC	ONG

	românește” (TV, radio, digital, social media)											
87.	Organizarea concursului „Limba română, tezaur viu” (eseuri, poezie, video scurt) pentru copiii din diaspora, repatriați și refugiați	Număr de participanți; număr de lucrări	-	Minimum 450 de participanți; 450 de lucrări	Trimestrul II, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	Subprogram 8814	BRD MEC ARI	OLSDÎ APL ONG
88.	Organizarea școlilor de vară cu programe educaționale tematice dedicate limbii române	Școli de vară organizate și desfășurate; număr de copii încadrați; număr de activități organizate	-	3 școli de vară (una/an); 300 de copii anual; minimum 15 ateliere lingvistice și 15 cluburi de lectură anual	Trimestrul III, 2026-2028	165.000,00	165.000,00	165.000,00	495.000,00	Asistență externă	BRD MEC ARI	OLSDÎ APL ONG
89.	Organizarea Concursului republican „Limba care ne unește” pentru instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale	Număr de participanți; număr de lucrări	-	Minimum 450 de participanți; 450 de lucrări	Trimestrul III, 2026-2028	50.000,00	50.000,00	50.000,00	150.000,00	Subprogram 8814	BRD MEC ARI	OLSDÎ APL ONG
Total Obiectiv specific 4.3						1.411.076,00	1.591.076,00	1.591.076,00	4.593.228,00			
TOTAL:						71.034.013,00	83.649.026,00	86.602.712,00	241.283.725,00			

NOTA DE FUNDAMENTARE
la proiectul hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea Programului național pentru
învățarea limbii române pentru anii 2026–2028

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 este elaborat de Ministerul Educației și Cercetării.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Elaborarea proiectului Hotărârii Guvernului este fundamentată pe următoarele prevederi legale și documente strategice: - Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014, care stabilește că statul garantează formarea și dezvoltarea competenței de comunicare eficientă în limba română. - Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” aprobat prin Legea nr. 315/2022 – Obiectivele 3 și 4 privind dezvoltarea capitalului uman, incluziunea socială și consolidarea identității civice. - Strategia de dezvoltare „Educația 2030” aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 114/2023, în special Obiectivul general 5 referitor la crearea unor medii de învățare eficiente, sigure și incluzive, orientate spre dezvoltarea competențelor lingvistice. - Programul Național de Aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană, (PNA) pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 306/2025, cu modificările introduse prin Hotărârea Guvernului nr. 818/2025, acțiunea normativă nr. 7 din Capitolul 26 Educație și Cultură, Cluster 3 Competitivitate și creștere incluzivă. - Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD), în special ODD 4 – Educație de calitate și ODD 10 – Reducerea inegalităților. - Hotărârea Guvernului nr. 476/2025 privind mecanismul de certificare a competențelor lingvistice conform CECRL. - Programul de guvernare „Moldova prosperă, sigură, europeană”, care plasează învățarea limbii române în centrul proceselor de integrare socială și consolidare a unității civice. Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 continuă și extinde acțiunile din Programul național pentru 2023–2025, fiind sursa directă a intervenției actuale.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Situația actuală a învățării limbii române în Republica Moldova reflectă un ansamblu de evoluții pozitive, dar și de probleme structurale și funcționale care justifică necesitatea aprobării unui nou Program național pentru anii 2026–2028. Acesta este conceput ca un instrument strategic de consolidare a competențelor de comunicare în limba română, de promovare a coeziunii sociale și de susținere a parcursului european al țării. a) Context demografic și lingvistic în schimbare Contextul demografic și lingvistic actual este marcat de o diversitate etnică și culturală semnificativă, care influențează direct procesele de comunicare socială, integrare educațională și participare civică. Conform datelor Biroului Național de Statistică, populația cu reședință obișnuită era estimată la 2 423,3 mii persoane la 01.01.2024, iar rezultatele preliminare ale Recensământului Populației și Locuințelor 2024 confirmă caracterul multiethnic al societății: 77,2% dintre respondenți s-au declarat moldoveni, 7,9% români, 4,9% ucraineni, 4,2% găgăuzi, 3,2% ruși, 1,6% bulgari și 0,4% romi. Comparativ cu recensământul din 2014, se observă creșterea ponderii populației care se declară moldoveni, români și romi, concomitent cu scăderea ponderii ucrainenilor, rușilor, găgăuzilor și bulgarilor. Din perspectiva limbii vorbite de obicei, tabloul lingvistic este, la rândul său, complex: 46,0% dintre respondenți utilizează limba moldovenească, 33,2% limba română, 15,3% limba rusă, iar limbile găgăuză, ucraineană, bulgară și romani sunt vorbite de circa 2,3%, 2%, 0,8% și, respectiv, 0,3% dintre respondenți. Această structură plurilingvă evidențiază nevoia unui cadru coerent de politici lingvistice care să consolideze rolul limbii române ca limbă de comunicare comună, fără a neglija și fără a submina

diversitatea culturală. Accesul egal la educație, la informație și la participare civică pentru toți cetățenii, inclusiv pentru minoritățile naționale, depinde în mare măsură de dezvoltarea competențelor de înțelegere și utilizare a limbii române. Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 devine, astfel, un instrument strategic pentru consolidarea incluziunii lingvistice și a coeziunii sociale.

b) Probleme în învățământul preșcolar, primar și secundar

Învățământ preșcolar.

Sistemul de educație timpurie din Republica Moldova include un segment constant și semnificativ de copii care își desfășoară procesul educațional într-un mediu lingvistic diferit de limba română. Datele statistice pentru anul 2024 indică faptul că aproximativ 15% dintre copiii înmatriculați în instituțiile de educație timpurie frecventează grupe cu predare în limba rusă sau în regim multilingv, ceea ce confirmă caracterul structural al educației alolingve la acest nivel și necesitatea consolidării predării limbii române încă din etapa timpurie a educației.

Predarea limbii române în grădinițe este organizată conform unei abordări progresive, structurate pe nivelurile de achiziție lingvistică Pre-A1.1, Pre-A1.2 și Pre-A1.3, corelate cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi. Această etapizare este adaptată particularităților de vârstă ale copiilor din grupele medie, mare și pregătitoare și are drept obiectiv formarea treptată a competențelor elementare de comunicare orală în limba română, ca fundament pentru integrarea educațională ulterioară în învățământul primar.

Cadrul normativ național reglementează explicit studierea limbii române în instituțiile de educație timpurie cu program în limbile minorităților naționale, prin Planul-cadru pentru învățământul preșcolar și Curriculumul național la limba română pentru IET alolingve. Limba română este stabilită ca activitate specifică obligatorie pentru grupele alolingve, organizată pe subgrupe și desfășurată de profesorul de limbă română, cu un volum de patru activități săptămânale. Din punct de vedere formal, acest cadru asigură premisele necesare implementării coerente a curriculumului.

Procesul educațional este susținut, totodată, de un set de resurse educaționale aprobate – curriculum, ghiduri metodologice, caiete de lucru, manuale, materiale audio și suporturi didactice adaptate vârstei. Cu toate acestea, experiența de implementare arată că existența acestor instrumente, deși esențială, nu este suficientă pentru a asigura rezultate uniforme și durabile la nivel de sistem, în special în contextul diversității lingvistice și al capacității instituționale inegale.

O problemă majoră identificată la nivelul educației timpurii este lipsa unui sistem standardizat de evaluare a competențelor de comunicare în limba română. Progresul copiilor este monitorizat preponderent prin observație pedagogică, raportată la nivelurile Pre-A1, fără posibilitatea unei evaluări comparabile și coerente a achizițiilor lingvistice. Această situație afectează fundamentarea tranziției către învățământul primar și limitează capacitatea sistemului de a interveni diferențiat, în funcție de nivelul real de competență al copiilor. Practicile educaționale confirmă, în acest context, că nivelul de utilizare funcțională a limbii române de către copiii din grădinițele alolingve rămâne modest, în pofida cadrului normativ și curricular existent.

Un factor determinant al dificultăților de implementare îl constituie deficitul de resurse umane calificate. Deși prin Ordinul MEC nr. 122/2025 a fost instituită funcția de profesor de limbă română în educația timpurie, sistemul înregistrează un decalaj semnificativ între necesar și personalul disponibil. La nivel național activează aproximativ 216 profesori de limbă română în grădinițe, în timp ce deficitul estimat se ridică la circa 90 de cadre didactice.

Această situație este amplificată de necorelarea structurală dintre oferta de formare inițială și capacitatea de absorbție a sistemului educațional. Deși instituțiile de învățământ superior formează anual absolvenți ai specialității Limba și literatura română, niciunul dintre aceștia nu a optat, în ultimii ani, pentru angajarea în educația timpurie, în pofida necesarului existent. În paralel, și în cazul specialității educație timpurie se atestă o rată scăzută de inserție profesională, raportată la un necesar de peste 260 de posturi vacante, ceea ce afectează stabilitatea și continuitatea procesului educațional.

Pentru a răspunde acestor provocări, Ministerul Educației și Cercetării a inițiat programe de microcalificare destinate educatorilor care cunosc limba română și doresc să preia funcția de profesor de limbă română în grădinițe, ca soluție tranzitorie de consolidare a resursei umane. Cu toate acestea, amploarea problemelor identificate depășește capacitatea intervențiilor punctuale.

În acest context, Programul național de studiere a limbii române intervine ca un mecanism

complementar cadrului normativ existent, orientat spre consolidarea curriculară, metodologică și instituțională a predării limbii române în educația timpurie. Prin actualizarea curriculumului, extinderea formării continue și a microcalificărilor, dezvoltarea proiectelor didactice și implementarea inițiativelor de stimulare a limbajului, Programul urmărește crearea unor premise mai solide pentru dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română încă din primii ani de educație, contribuind astfel la echitate educațională și integrare lingvistică timpurie.

Învățământ primar și secundar general.

În perioada 2023–2025, rețeaua instituțiilor de învățământ primar și secundar cu predare în limbile minorităților naționale s-a menținut relativ stabilă, cu variații minore la nivel structural. Această stabilitate confirmă caracterul durabil al segmentului alolingv în sistemul de învățământ general și relevă necesitatea unor politici educaționale consecvente și de lungă durată pentru consolidarea predării limbii române în aceste instituții.

În același timp, numărul elevilor alolingvi se menține la un nivel ridicat, depășind constant pragul de 62 de mii de elevi, ceea ce generează o presiune sistemică asupra capacității școlilor de a asigura formarea competențelor de comunicare în limba română ca limbă nematernă. Deși se constată o ușoară tendință de diminuare a efectivelor, amploarea segmentului alolingv impune menținerea și adaptarea intervențiilor educaționale dedicate.

Cadrul normativ în vigoare stabilește statutul obligatoriu al disciplinei Limba și literatura română pe toate treptele de școlaritate, cu ținte clare de competență lingvistică (B1 la finalul gimnaziului și B2 la finalul liceului), corelate cu Cadrul European Comun de Referință pentru Limbi. Planurile-cadru de învățământ reglementează volumul de ore, distribuția acestora pe ani de studiu și condițiile de organizare a procesului educațional, oferind baza formală necesară pentru realizarea obiectivelor curriculare.

Cu toate acestea, analiza implementării indică disfuncționalități între cadrul normativ și rezultatele efective ale învățării. Chiar dacă, pentru anul de studii 2025–2026, a fost introdusă o oră suplimentară la disciplina Limba și literatura română pentru elevii alolingvi din clasele I–IX, încărcătura curriculară totală din instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale rămâne, în ansamblu, cu aproximativ 20% mai mare decât în școlile cu predare în limba română. Această suprasolicitare afectează eficiența procesului de predare-învățare și limitează impactul măsurilor de consolidare a predării limbii române.

În plan curricular și metodologic, deși procesul educațional este susținut de curriculumuri, manuale și ghiduri metodologice, se constată necesitatea unei modernizări substanțiale a curriculumului la disciplina Limba și literatura română pentru alolingvi. Curriculumul actual necesită o orientare mai accentuată spre formarea competențelor de comunicare funcțională, utilizarea sistematică a descriptorilor CECRL, aplicarea metodelor interactive și organizarea activităților didactice în subgrupe, pentru a răspunde diversității nivelurilor de competență ale elevilor.

Rezultatele evaluărilor naționale evidențiază limitele actualului sistem de evaluare. În învățământul primar, testările indică o distribuție relativ constantă a calificativelor, însă evaluarea vizează exclusiv competențele scrise, fără a include audierea și comunicarea orală, ceea ce nu permite aprecierea completă a competenței lingvistice reale. La nivel gimnazial, variațiile semnificative ale ratelor de promovare și ale mediilor generale, inclusiv scăderile înregistrate în 2025, semnalează dificultăți persistente în achiziția competențelor de comunicare în limba română, chiar și în condiții de transparență și monitorizare sporită a examenelor.

La examenul național de bacalaureat, deși ratele de promovare se mențin înalte și notele medii sunt relativ stabile, evaluarea rămâne centrată pe proba scrisă, fără a integra competențele orale și receptive, esențiale pentru raportarea la standardele CECRL. În lipsa unor reglementări explicite care să coreleze notele școlare cu nivelurile de competență lingvistică, sistemul de evaluare nu reflectă pe deplin nivelul real de utilizare funcțională a limbii române.

În planul resursei umane, analiza evidențiază un dezechilibru structural persistent între formarea inițială a cadrelor didactice și integrarea acestora în sistemul educațional, precum și o structură neuniformă a calificărilor profesionale. Ponderea ridicată a cadrelor didactice fără grad didactic sau cu grade inferioare, coroborată cu rata scăzută de inserție profesională a absolvenților specialității Limba și literatura română, generează un deficit constant de personal calificat. Această situație afectează continuitatea predării, calitatea procesului educațional și capacitatea instituțiilor cu

predare în limbile minorităților naționale de a implementa coerent curriculumul orientat pe competențe.

În acest context, dezvoltarea educației multilingve și a abordării CLIL reprezintă o oportunitate strategică, dar și o provocare, întrucât extinderea acestor modele este condiționată de existența cadrelor didactice formate, a resurselor educaționale adecvate și a unor mecanisme clare de certificare și motivare. Lipsa acestor elemente limitează tranziția de la inițiative pilot la aplicarea sistemică a educației multilingve în învățământul general.

c) Probleme curriculare și de evaluare

În ultimii ani au fost realizați pași importanți:

- elaborarea și aprobarea Concepției de educație multilingvă pentru sistemul de învățământ;
- dezvoltarea Concepției didactice a disciplinei Limba și literatura română, în acord cu CECRL;

- elaborarea Standardelor de eficiență a învățării pentru disciplina Limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților și a modelelor de teste de evaluare a competențelor lingvistice.

Cu toate acestea, sistemul curricular și de evaluare rămâne neomogen și incomplet aliniat la CECRL: Curriculumul la limba română pentru elevii alolingvi necesită o modernizare substanțială, pentru a trece ferm de la predarea axată pe conținut la formarea competențelor de comunicare, utilizarea descriptorilor CECRL și aplicarea metodelor interactive.

Evaluările naționale la limba română (în special în învățământul primar, gimnazial și liceal) sunt în continuare centrate pe proba scrisă, fără a include în mod sistematic evaluarea competențelor orale și receptive, esențiale pentru definirea nivelurilor A1–B2.

Nu există o corelare explicită între nota obținută și nivelul CECRL atins, ceea ce îngreunează monitorizarea progresului lingvistic și planificarea intervențiilor remediale.

Rezultatele evaluărilor naționale confirmă această realitate: la finalul ciclului primar, distribuția rezultatelor este stabilă, dar limitată la competențele scrise; la ciclul gimnazial se înregistrează o scădere importantă a mediei generale în 2025, iar la bacalaureat, deși rata de promovare este înaltă, examinarea rămâne doar scrisă.

Adoptarea Hotărârii Guvernului nr. 476 din 30 iulie 2025 privind certificarea competențelor de comunicare în limba română oferă un cadru promițător pentru standardizarea evaluării în raport cu CECRL, însă implementarea consecventă a acestui mecanism necesită un Program național care să coreleze curriculumul, evaluările școlare și certificatele lingvistice.

d) Probleme în învățământul profesional tehnic și superior

În învățământul profesional tehnic funcționează 81 de instituții, dintre care 29 includ programe cu predare în limba rusă. În anul de studii 2025–2026, 51 234 elevi sunt înmatriculați în acest sistem, dintre care 5 795 studiază în limba rusă. Aceștia reprezintă un segment semnificativ de tineri alolingvi care au nevoie de competențe funcționale de comunicare în limba română pentru a accesa documentația tehnică, a interacționa eficient în mediul profesional, a promova evaluările de certificare și a beneficia de mobilitate pe piața muncii.

Curriculumul, resursele didactice și evaluările pentru limba română ca limbă non-maternă în învățământul profesional tehnic sunt insuficient dezvoltate, iar evaluarea competențelor lingvistice are, de regulă, un statut opțional, stabilit la nivel instituțional. Lipsa unui mecanism uniform de evaluare îngreunează monitorizarea progresului lingvistic și corelarea acestuia cu cerințele pieței muncii.

În învățământul superior, limba română reprezintă limba principală de instruire, însă aproximativ 21% dintre studenții ciclului I optează pentru programe în limba rusă. Pentru acești studenți, nivelul competențelor de comunicare în limba română influențează decisiv accesul la cursuri, reușita academică și integrarea profesională ulterioară. În lipsa unor mecanisme instituționale standardizate de formare și, acolo unde este cazul, de certificare lingvistică, riscul de inechitate și de excludere parțială din spațiul academic și profesional rămâne ridicat.

e) Lacune în sprijinul pentru copiii reveniți din diaspora, refugiați și migranți

Mobilitatea crescută a familiilor și contextul geopolitic regional au generat o categorie distinctă de beneficiari: copiii reveniți din diaspora, refugiații și minorii străini. Conform datelor SIME, 8 257 de elevi reveniți din diaspora sunt în prezent înmatriculați în sistemul educațional național, cu niveluri de pregătire lingvistică foarte diverse.

În afara țării funcționează diverse centre educaționale ale diasporei sau inițiative private care oferă activități în limba română, însă acestea operează izolat, fără coordonare curriculară cu Ministerul Educației și Cercetării și fără integrare într-un cadru național coerent. Ca urmare, accesul copiilor la cursuri de limba română depinde de resursele comunităților locale, iar tranziția lor în sistemul educațional din Republica Moldova este adesea dificilă și inegală.

Lipsește programe standardizate de imersiune lingvistică, instrumente de evaluare inițială a competențelor, precum și mecanisme flexibile de sprijin pentru integrarea rapidă a copiilor reveniți, refugiați sau străini în colectivele școlare.

f) Probleme și necesități în educația adulților

Implementarea Programului național privind învățarea limbii române pentru populația adultă (2023–2025) a demonstrat clar dimensiunea și dinamica cererii sociale:

- în 2023 s-au înregistrat 6 513 înscriși, cu o rată de absolvire de peste 88%;
- în 2024 numărul înscrișilor a crescut la 11 081 (creștere de circa 70%), cu o extindere semnificativă a nivelului B1 (peste 2 200 participanți);
- datele parțiale din 2025 indică 8 506 înscriși, cu peste 2 700 de persoane la nivelul B1.

Pe lângă creșterea volumului, se observă o tranziție clară de la nevoia de competențe de bază (A1–A2) la cererea pentru niveluri funcționale și avansate (B1–B2), utilizabile în contexte socio-profesionale reale. Profilul demografic al cursanților arată că femeile reprezintă majoritatea covârșitoare – peste 80% în 2024 – iar domeniile de activitate dominante sunt educația, economia, administrația publică, justiția, medicina și sectorul cultural („arte”).

Au fost realizate progrese normative importante:

- majorarea duratei cursurilor (A1: de la 60 la 100 de ore, A2: de la 60 la 120 de ore), inclusiv la solicitarea participanților;
- elaborarea Curriculumului pentru limba română pentru populația adultă (Ordinul MECC nr. 804/2023) și a Ghidului de implementare;
- modificarea Hotărârii Guvernului nr. 876/2015 pentru a extinde asigurarea cu manuale și materiale didactice pentru adulți;
- aprobarea Instrucțiunii privind gestionarea materialelor didactice pentru adulți (Ordinul MEC nr. 316/2025) și instituirea unui mecanism de închiriere a manualelor.

Cu toate acestea, educația lingvistică a adulților nu poate fi tratată ca intervenție punctuală. Persistă necesitatea:

- extinderii traseelor de învățare până la nivelurile B1–B2, cu recunoașterea formală a competențelor;
- dezvoltării de resurse didactice moderne, inclusiv digitale;
- asigurării sustenabilității financiare și instituționale a programelor, în corelare cu cerințele pieței muncii și cu procesul de integrare europeană.

Un nou Program este indispensabil pentru a transforma aceste intervenții într-o politică publică predictibilă, cu impact pe termen mediu și lung.

g) Deficiențe ale cadrului normativ actual și necesitatea unui instrument integrat

Din perspectiva cadrului normativ și de politici, se constată că, deși există un set consistent de documente strategice – Codul educației, Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Strategia „Educația 2030”, Agenda Națională de Integrare Europeană 2024–2030, Planul Național de Acțiuni pentru Aderarea la UE, programe sectoriale privind relațiile interetnice, susținerea populației de etnie romă, egalitatea de gen și educația multilingvă – lipsește un instrument unitar și operațional care să:

- coreleze formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, dezvoltarea resurselor curriculare și didactice, evaluarea și certificarea competențelor de comunicare în limba română;
- integreze într-un singur cadru coerent necesitățile elevilor alolingvi, ale copiilor reveniți din diaspora, ale refugiaților, ale studenților și ale adulților;
- asigure alinierea efectivă la CECRL și valorificarea mecanismelor de certificare introduse prin HG nr. 476/2025;
- coreleze acțiunile care contribuie la dezvoltarea competențelor de comunicare în limba română cu cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM), pentru a asigura o finanțare predictibilă și eficientă a intervențiilor.

Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 răspunde acestor

provocări și probleme, propunând un cadru strategic, normativ și operațional care să transforme setul actual de inițiative și documente într-o politică coerentă, cu obiective clare, indicatori de progres, responsabilități definite și resurse estimate, în vederea consolidării competențelor lingvistice și a incluziunii sociale pentru toți cetățenii Republicii Moldova.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Proiectul Hotărârii de Guvern prevede aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028, conceput ca un instrument strategic și integrat de consolidare a competențelor de comunicare în limba română, în concordanță cu standardele europene (CECRL) și cu angajamentele Republicii Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană.

Programul este structurat în jurul a **4 obiective generale și 12 obiective specifice**, care acoperă toate nivelurile și formele de educație – de la educația timpurie și învățământul general, până la învățământul profesional tehnic, superior, educația adulților, diaspora și nou-veniți. Principalele prevederi și elemente de noutate sunt următoarele:

a) Ancorarea fermă în CECRL și stabilirea de ținte măsurabile pentru toți beneficiarii

Programul introduce un cadru unitar de dezvoltare a competențelor de comunicare în limba română, bazat explicit pe nivelurile CECRL și pe ținte cuantificate pentru fiecare categorie de beneficiari:

- în educația timpurie, până în 2028, cel puțin 30% dintre copiii care finalizează grădinița vor atinge nivelul pre-A1.3;
- în învățământul general (primar și secundar) cu predare în limbile minorităților, Programul urmărește ca, până în 2028, rata de promovare la examenul național la limba română să fie de cel puțin 90% la nivel național și minimum 80% în fiecare instituție;
- în învățământul profesional tehnic, se urmărește atingerea nivelului B1 pentru elevii alolingvi, iar în învățământul superior, nivelul C1 pentru studenți;
- pentru cadrele didactice din instituțiile cu predare în limbile minorităților, Programul stabilește ținta ca, până în 2028, cel puțin 60% dintre acestea să atingă nivelul C1.

Acest caracter puternic orientat pe rezultate, cu indicatori clari de performanță lingvistică, constituie un element nou și esențial față de intervențiile anterioare, asigurând coerența dintre curriculum, evaluare și certificare.

b) Dezvoltarea unui sistem funcțional de educație multilingvă (EML) și instituționalizarea școlilor multilingve

Programul introduce o componentă structurală nouă: dezvoltarea unui sistem funcțional de educație multilingvă în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, în baza Concepției de educație multilingvă.

Elemente cheie:

- până în 2028, cel puțin 20% dintre școlile și grădinițele cu predare în limbile minorităților naționale vor obține statutul de „școală multilingvă”, aplicând integral reglementările EML care asigură utilizarea limbii române ca limbă de instruire;
- dezvoltarea și utilizarea, în cel puțin 20% dintre aceste instituții, a resurselor educaționale specifice educației multilingve, care susțin instruirea în limba română și consolidarea competenței interculturale;

- formarea și certificarea cadrelor didactice pentru implementarea EML, astfel încât cel puțin 10% dintre acestea să utilizeze limba română ca limbă de instruire în cadrul modelelor multilingve.

Prin aceste prevederi, Programul mută accentul de la simple cursuri de limba română la transformarea treptată a instituțiilor alolingve în medii multilingve funcționale, în care limba română devine limbă de instruire și de comunicare, în paralel cu păstrarea și valorizarea limbii materne.

c) Extinderea și aprofundarea programelor de învățare a limbii române pentru adulți

Programul consolidează și extinde componenta de educație lingvistică a adulților, transformată într-o politică publică predictibilă:

- până în 2028, cel puțin 25 000 de participări la cursuri de limba română pentru adulți (circa 15 000 de beneficiari unici), cu o structură clară de rezultate: 10–15% la nivel B2, 40% la nivel B1, 40% la nivel A2 și 10% la nivel A1;

- focalizare pe minoritățile naționale, persoane revenite din diaspora, cetățeni străini, refugiați și alte grupuri vulnerabile, asigurând trasee complete de învățare, corelate cu CECRL și cu nevoile

pieței muncii;

- dezvoltarea de programe specifice pentru nou-veniți și alte categorii de rezidenți, astfel încât toți participanții să atingă nivelul minim de competență lingvistică necesar integrării socioculturale.

Elementul de noutate îl constituie trecerea explicită de la nivelurile de bază A1–A2 la ținte ambițioase B1–B2, cu recunoașterea competențelor dobândite și cu integrarea acestei componente în strategiile de dezvoltare a capitalului uman și de reducere a inegalităților.

d) Componentă dedicată diasporei, nou-veniților și mobilității internaționale

Programul introduce o axă distinctă și coerentă pentru diaspora și pentru copii/adulți nou-veniți:

- asigurarea de programe de învățare a limbii române pentru copiii și adulții din diaspora, astfel încât, până în 2028, toți participanții să poată comunica la un nivel funcțional în contexte socioculturale;

- instituirea unor programe de integrare lingvistică pentru elevii nou-veniți (reveniți și cetățeni străini) care solicită asistență, astfel încât, până în 2028, cel puțin 80% dintre aceștia să beneficieze de suport;

- promovarea limbii române prin programe și campanii educaționale, culturale și mediatice, cu un număr minim de 10 000 de beneficiari anual (fizic și online).

Această structură reprezintă un element de noutate major, prin faptul că integrează diaspora și mobilitatea internațională în politica lingvistică națională, nu doar ca inițiative punctuale, ci ca parte componentă a Programului, cu ținte și indicatori clari.

e) Consolidarea resursei umane și a capacității instituționale

Programul pune un accent deosebit pe **resursa umană** și pe capacitatea instituțională a sistemului:

- creșterea nivelului de competență lingvistică a cadrelor didactice din instituțiile cu predare în limbile minorităților la nivelul C1 (cel puțin 60% până în 2028), prin programe de formare continuă, mentorat, certificare și măsuri de motivare;

- formarea și certificarea personalului implicat în educația multilingvă, în programele pentru adulți și în cele destinate diasporei și nou-veniților;

- dezvoltarea unei rețele naționale de formatori și a unor centre/spații moderne de învățare, inclusiv în regiunile cu acces limitat la educație, pentru a asigura participarea echitabilă la cursuri gratuite de limba română.

Elementul de noutate îl constituie abordarea sistemică a resursei umane, care nu vizează doar profesorii de limba română, ci întreg personalul didactic implicat în implementarea educației multilingve și a programelor de integrare lingvistică.

f) Modernizarea procesului de predare-învățare și integrarea resurselor digitale

Programul prevede modernizarea procesului educațional prin:

- utilizarea platformelor digitale, aplicațiilor interactive și instrumentelor multimedia pentru învățarea limbii române, inclusiv în format la distanță;

- dezvoltarea și utilizarea unor resurse educaționale moderne, adaptate nivelurilor CECRL (de la pre-A1.3 până la B2/C1), pentru toate categoriile de beneficiari;

- susținerea învățării în contexte formale, nonformale și informale, cu accent pe situații reale de comunicare și pe imersiune lingvistică și culturală.

Această componentă digitală și inovatoare constituie un element de noutate important, aliniat atât cu Strategia „Educația 2030”, cât și cu obiectivele privind competențele-cheie pentru învățarea pe tot parcursul vieții.

g) Sistem de monitorizare, evaluare și certificare corelat cu CECRL și cu HG nr. 476/2025

Programul instituie un sistem integrat de monitorizare și evaluare, care va permite:

- urmărirea progresului cursanților prin indicatori clari (rata de promovare, niveluri CECRL atinse, număr de beneficiari pe categorii, distribuție teritorială etc.);

- corelarea evaluărilor școlare și a programelor pentru adulți cu mecanismele de certificare a competențelor lingvistice introduse prin Hotărârea Guvernului nr. 476/2025;

- utilizarea rezultatelor monitorizării pentru ajustarea anuală a activităților, în vederea creșterii eficienței și a impactului.

Elementul de noutate constă în trecerea de la raportări fragmentare la un cadru unic de

monitorizare și certificare, orientat spre măsurarea reală a competențelor de comunicare, nu doar a performanțelor la probe scrise.

h) Integrarea principiilor „nimeni să nu fie lăsat în urmă” și a valorilor drepturilor omului

Programul este construit pe principiile:

- respectarea drepturilor omului;
- solidaritate și echitate socială;
- cultură a păcii și nonviolentei;
- conservarea și transmiterea valorilor culturii minorităților naționale;
- durabilitatea și continuitatea acțiunilor.

În acest sens, Programul operează explicit cu principiul „nimeni să nu fie lăsat în urmă”, orientând intervențiile către grupurile vulnerabile (minorități naționale, refugiați, persoane revenite din diaspora, femei, persoane cu nivel scăzut de educație etc.) și asigurând convergența drepturilor economice, sociale și politice ale acestora.

În ansamblu, principalele prevederi ale Programului și elementele sale de noutate constau în:

- ancorarea fermă în CECRL, cu ținte măsurabile până în 2028;
- instituționalizarea educației multilingve și a școlilor multilingve;
- extinderea programelor pentru adulți către niveluri funcționale și avansate (B1–B2);
- integrarea diasporei și nou-veniților într-un cadru coerent de politici lingvistice;
- consolidarea resursei umane și dezvoltarea unei rețele de formatori;
- modernizarea didactică și digitală a procesului de predare–învățare;
- crearea unui sistem integrat de monitorizare și certificare a competențelor, în corelație cu HG nr. 476/2025;
- orientarea către echitate, incluziune și nediscriminare, în spiritul valorilor europene și al angajamentelor asumate de Republica Moldova.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Nu este aplicabil.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 va genera un impact semnificativ și pozitiv asupra sectorului public, prin consolidarea capacității instituționale, îmbunătățirea calității serviciilor educaționale, eficientizarea resursei umane și creșterea nivelului de integrare socială și profesională a beneficiarilor. Programul va contribui direct la realizarea obiectivelor de politici publice stabilite în Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, Strategia „Educația 2030”, precum și în documentele naționale privind integrarea europeană, coeziunea socială și reducerea inegalităților.

a) Impact asupra instituțiilor de învățământ: modernizare, calitate și echitate

Implementarea Programului va conduce la:

- modernizarea procesului de predare–învățare, inclusiv prin digitalizare (platforme interactive, resurse multimedia, manuale moderne);
- adaptarea curriculei și a resurselor didactice la nivelurile CECRL, asigurând o învățare mai eficientă și mai predictibilă;
- extinderea accesului la programe educaționale pentru copii, tineri și adulți, în special pentru categoriile vulnerabile;
- implementarea educației multilingve în cel puțin 20% dintre instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale, transformând școlile alolingve în medii educaționale incluzive, care promovează interculturalitatea și participarea civică.

Pe termen lung, acest lucru contribuie la creșterea calității și relevanței serviciilor educaționale și la reducerea inegalităților între instituții, regiuni și categorii de populație.

b) Impact asupra resursei umane din sectorul educațional

Programul are un efect direct și semnificativ asupra profesiei didactice:

- creșterea nivelului de competență lingvistică (cel puțin 60% dintre profesorii din instituțiile alolingve vor atinge nivelul C1 până în 2028);
- dezvoltarea sistemului de formare continuă, mentorat și certificare a personalului didactic implicat în predarea limbii române și în educația multilingvă;
- asigurarea unei distribuții mai echilibrate a cadrelor calificate pe regiuni, prin programe de mobilitate, formare descentralizată și măsuri de retenție;
- reducerea suprasolicitării cadrelor didactice prin crearea unor mecanisme suplimentare de sprijin (lucru în subgrupe, resurse digitale, materiale adaptate, intervenții remediale).

Această componentă contribuie la profesionalizarea corpului didactic, la creșterea calității procesului educațional și la diminuarea disparităților teritoriale.

c) Impact asupra administrației publice centrale și locale

Proiectul implică o cooperare extinsă între MEC, direcțiile raionale și municipale, instituțiile educaționale, centrele de formare, instituțiile din sistemul profesional tehnic și universități.

Impactul se reflectă în:

- eficientizarea mecanismelor de coordonare interinstituțională pentru implementarea politicilor lingvistice;
- alinierea procedurilor administrative la standardele europene privind educația multilingvă și evaluarea competențelor lingvistice;
- consolidarea capacității autorităților locale de a identifica nevoile comunităților și de a adapta oferta educațională (inclusiv prin centre de învățare pentru adulți sau spații comunitare);
- stimularea parteneriatelor publice cu societatea civilă și partenerii de dezvoltare.

Acest proces contribuie la modernizarea guvernantei educaționale și la creșterea calității serviciilor publice.

d) Impact asupra politicilor naționale de coeziune socială și integrare

Rezultatele Programului vor genera beneficii semnificative pentru politicile publice în domeniul coeziunii sociale:

- creșterea nivelului de cunoaștere a limbii române în rândul minorităților naționale, refugiaților, persoanelor revenite din diaspora și altor grupuri vulnerabile;
- facilitarea integrării copiilor și tinerilor în sistemele de educație generală, profesională și universitară;
- sprijinirea integrării profesionale a adulților pe piața muncii prin competențe lingvistice funcționale (A2–B2);
- dezvoltarea unei culturi a dialogului intercultural și a respectului reciproc;
- reducerea tensiunilor lingvistice și consolidarea identității civice comune.

Acest impact este în deplină concordanță cu obiectivele statului în domeniul unificării spațiului educațional, al consolidării coeziunii sociale și al promovării valorilor europene.

Implementarea programului va crește credibilitatea și predictibilitatea sectorului public, demonstrând angajamentul ferm pentru modernizarea educației, incluziune și respectarea drepturilor omului

Impactul asupra sectorului public este profund transformator: Programul profesionalizează resursa umană, modernizează instituțiile, consolidează capacitățile administrative și contribuie la un climat social mai coeziv, incluziv și european. Beneficiile generate au caracter sistemic, sunt sustenabile și se vor reflecta în îmbunătățirea calității educației, a serviciilor publice și a integrării sociale și profesionale a cetățenilor.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea prezentului Program este estimată la **241.283.725,00 lei**, sumă calculată în baza priorităților strategice și a acțiunilor incluse în Planul de acțiuni aferent Programului.

Din costul total estimat:

- **192.416.791,00 lei** sunt **asigurați din bugetul de stat**, fiind **prevăzuți integral în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM)**, în deplină conformitate cu clasificția bugetară și documentele de planificare financiară națională;
- **48.866.934,00 lei** vor fi **acoperiți din asistență externă**, cu suportul partenerilor de dezvoltare.

Este important de menționat că **finanțarea din bugetul de stat este deja planificată și**

reflectată în CBTM, fapt care asigură sustenabilitatea financiară a Programului și posibilitatea implementării acestuia fără a genera presiuni suplimentare asupra bugetului public național. Prezentul Program este pe deplin corelat cu Sectorul bugetar „Educația” și corespunde următoarelor subprograme bugetare:

- **8802** – Educație timpurie
- **8803** – Învățământ primar
- **8804** – Învățământ gimnazial
- **8806** – Învățământ liceal
- **8808** – Învățământ profesional-tehnic secundar
- **8809** – Învățământ profesional-tehnic postsecundar
- **8810** – Învățământ superior
- **8811** – Învățământ superior postuniversitar
- **8812** – Perfecționarea cadrelor
- **8813** – Servicii generale în educație
- **8814** – Educație extrașcolară și susținerea elevilor dotați
- **8815** – Curriculum
- **8816** – Asigurarea calității în învățământ

Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezentul Program se va realiza pe principii de sinergie și complementaritate, din contul și în limitele mijloacelor aprobate anual în bugetul public național, precum și din resursele atrase, inclusiv din asistența externă oferită de partenerii de dezvoltare.

Impactul financiar al Programului derivă din următoarele categorii principale de cheltuieli:

a) Cheltuieli pentru dezvoltarea și actualizarea cadrului curricular și metodologic, realizate preponderent prin subprogramele 8815 Curriculum și 8816 Asigurarea calității în învățământ. Aceste cheltuieli vizează elaborarea și revizuirea curriculumului la limba română pentru educația timpurie, învățământul general, profesional-tehnic, superior și educația adulților, dezvoltarea ghidurilor metodologice, a standardelor de evaluare corelate cu CECRL, precum și producerea și actualizarea resurselor educaționale (manuale, caiete de lucru, materiale digitale). Costurile sunt justificate de necesitatea alinierii conținuturilor la reformele curriculare în curs și la cerințele de calitate și comparabilitate europeană, precum și de lipsa resurselor adecvate pentru contextul alolingv.

b) Cheltuieli pentru formarea inițială și continuă a cadrelor didactice, realizate în principal prin subprogramul 8812 Perfecționarea cadrelor, precum și prin subprogramele aferente nivelurilor de educație. Programul presupune investiții în formarea continuă a educatorilor și profesorilor care predau limba română ca limbă nematernă, inclusiv programe de perfecționare profesională, mentorat, mobilități și formări regionale. Aceste costuri sunt motivate de deficitul de cadre calificate, de nivelul insuficient de profesionalizare și de necesitatea creșterii calității predării, în special în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale și în regiunile cu deficit major de personal didactic.

c) Cheltuieli pentru organizarea cursurilor de limbă română destinate populației adulte, finanțate, preponderent, prin subprogramul 8813. Acesta include remunerarea formatorilor, cheltuieli logistice, materiale didactice, evaluarea și certificarea competențelor lingvistice. Estimările sunt fundamentate pe extinderea semnificativă a numărului de beneficiari în perioada precedentă și pe tranziția cererii către niveluri funcționale și avansate (A2–B1), cu impact direct asupra integrării profesionale, îmbunătățirii calității serviciilor publice și creșterii participării civice.

d) Cheltuieli pentru evaluare, monitorizare și certificare, realizate prin subprogramele 8816 Asigurarea calității în învățământ și 8813 Servicii generale în educație. Aceste cheltuieli sunt destinate dezvoltării și aplicării instrumentelor de evaluare standardizate, monitorizării progresului lingvistic și implementării mecanismelor de certificare a competențelor de comunicare în limba română, în conformitate cu actele normative în vigoare, fiind esențiale pentru asigurarea coerenței

între curriculum, predare și evaluare.

În ansamblu, impactul financiar al Programului este proporțional cu amploarea intervențiilor propuse și este justificat de beneficiile socio-economice anticipate pe termen mediu și lung, respectiv creșterea coeziunii sociale, reducerea inegalităților lingvistice, îmbunătățirea rezultatelor educaționale și consolidarea capitalului uman, în concordanță cu prioritățile Strategiei Naționale de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030” și ale Strategiei „Educația 2030”.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Nu este aplicabil.

4.4. Impactul social

Implementarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 va genera un impact social substanțial, contribuind direct la consolidarea coeziunii sociale, reducerea inegalităților, promovarea incluziunii lingvistice și culturale și întărirea identității civice. Programul răspunde atât nevoilor minorităților naționale, cât și celor ale refugiaților, persoanelor revenite din diaspora, adulților activi pe piața muncii și altor grupuri vulnerabile, asigurând acces echitabil la oportunități educaționale, sociale și profesionale.

a) Reducerea inegalităților sociale și educaționale

Programul contribuie la:

- diminuarea decalajelor de performanță dintre elevii alolingvi și cei vorbitori de limba română;
- reducerea inegalităților dintre mediul urban și rural și dintre regiunile Nord, Centru și Sud;
- crearea unor condiții educaționale echitabile prin resurse moderne, activități remediale și sprijin personalizat.

Prin aceste măsuri, Programul creează premise pentru acces egal la educație de calitate, indiferent de profilul lingvistic sau social.

b) Integrarea socială și culturală a minorităților naționale

Extinderea programelor lingvistice facilitează:

- participarea activă în viața comunitară și în procesele democratice;
- accesul la servicii publice, informații și evenimente culturale;
- reducerea barierelor de comunicare între comunitățile etnice.

Programul contribuie la consolidarea conviețuirii pașnice și la întărirea dialogului intercultural.

c) Sprijin pentru refugiați, migranți și persoane revenite din diaspora

Programul oferă soluții adaptate pentru:

- integrarea refugiaților și străinilor prin cursuri accelerate;
- sprijin pentru peste 8.000 de copii reveniți din diaspora, cu niveluri lingvistice neuniforme;
- facilitarea integrării adulților nou-veniți pe piața muncii și în viața socială.

Astfel, Programul devine un instrument-cheie pentru integrarea educațională și socioculturală a grupurilor cu mobilitate ridicată.

d) Îmbunătățirea accesului la piața muncii

Dezvoltarea competențelor lingvistice la adulți (A2–B2) conduce la:

- creșterea angajabilității în diverse domenii;
- reducerea riscului de excluziune socială și profesională;
- mobilitate profesională sporită și acces la locuri de muncă mai bine plătite.

Programul contribuie la sporirea capacității de integrare economică și la reducerea sărăciei, în special pentru femeile din comunitățile minoritare.

e) Consolidarea identității civice și a participării comunitare

Prin promovarea limbii române ca limbă interetnică, Programul:

- stimulează participarea civică și accesul la procesele democratice;
- întărește valorile naționale și europene;
- promovează respectul reciproc și dialogul intercultural.

Activitățile culturale și campaniile educaționale vizând cel puțin 10.000 de beneficiari anual contribuie la formarea unei culturi a cooperării și solidarității.

f) Impact pozitiv asupra comunităților locale

Implementarea Programului generează beneficii la nivel comunitar prin:

- implicarea familiilor, ONG-urilor și autorităților locale în activități educaționale și culturale;

- crearea unor rețele locale de sprijin pentru copii, tineri și adulți;
- reducerea izolării sociale în comunitățile minoritare.

Programul contribuie astfel la întărirea capitalului social și la dezvoltarea comunităților.

g) Construirea unei societăți coezive, incluzive și orientate european

Impactul său social final este unul sistemic:

- consolidarea coeziunii sociale;
- reducerea barierelor lingvistice și culturale;
- promovarea valorilor europene și democratice;
- întărirea identității civice și a sentimentului de apartenență.

Programul sprijină transformarea Republicii Moldova într-o societate unită, solidară, incluzivă și orientată spre integrarea europeană.

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

Nu este aplicabil.

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Implementarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028 va avea un impact semnificativ asupra promovării echității și egalității de gen, prin extinderea accesului femeilor și bărbaților la oportunități educaționale, profesionale și sociale. Programul contribuie la reducerea disparităților de gen în domeniul educației și al participării pe piața muncii, în concordanță cu prevederile Programului național de promovare și asigurare a egalității între femei și bărbați (HG nr. 203/2023) și cu obiectivele Agendei ONU 2030.

a) Acces echitabil la programe educaționale pentru femei și bărbați

Programul asigură acces egal la cursuri de învățare a limbii române pentru toate categoriile de beneficiari, indiferent de sex, statut socio-economic, etnie sau vârstă. Aceste măsuri contribuie la:

- reducerea barierelor de acces la educație pentru femeile și bărbații din comunitățile minoritare sau defavorizate;
- crearea de condiții egale pentru participarea la programe de formare continuă;
- dezvoltarea competențelor necesare integrării socio-profesionale.

b) Creșterea participării femeilor la formare și dezvoltare profesională

Datele Programului național pentru învățarea limbii române (2023–2025) arată că femeile reprezintă peste 80% dintre participanții la cursurile pentru adulți. Programul 2026–2028 va consolida acest trend pozitiv prin:

- facilitarea accesului femeilor la cursuri gratuite sau cu costuri reduse;
- adaptarea programelor la nevoile femeilor active profesional sau aflate în îngrijirea copiilor;
- creșterea oportunităților de calificare, reconversie profesională și mobilitate pe piața muncii.

Prin aceste intervenții, Programul contribuie la creșterea autonomiei economice și profesionale a femeilor.

c) Reducerea inegalităților de gen în accesul la piața muncii

Competențele lingvistice sunt esențiale pentru accesul la locuri de muncă formale, mai bine plătite și stabile.

Programul contribuie la:

- integrarea femeilor din comunitățile minoritare pe piața muncii;
- facilitarea accesului la programe de calificare și ocupare în domenii cheie (educație, sănătate, justiție, servicii);
- reducerea riscului de marginalizare economică asociat necunoașterii limbii române.

Astfel, Programul sprijină participarea echilibrată a femeilor și bărbaților în economie.

d) Consolidarea rolului femeilor în comunitate și în procesele participative

Prin extinderea programelor lingvistice și prin promovarea comunicării interetnice, Programul dezvoltă:

- capacitatea femeilor de a se implica activ în procesele comunitare, instituționale și civice;
- vizibilitatea și participarea femeilor în structurile de conducere ale comunităților minoritare;
- accesul la informații publice și servicii administrative.

Cunoașterea limbii române permite o participare civică mai activă și mai informată, reducând dependențele și marginalizarea.

e) Contribuția la o societate echitabilă, incluzivă și orientată european Prin reducerea disparităților de gen în educație și ocupare, Programul contribuie la: - consolidarea echității sociale; - promovarea egalității de șanse între femei și bărbați; - alinierea la standardele europene privind egalitatea de gen; - dezvoltarea unei societăți în care fiecare persoană poate participa activ și echitabil la viața comunității.
4.5. Impactul asupra mediului
Nu este aplicabil.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu au fost identificate
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
Nu este aplicabil.
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul de inițiere a elaborării proiectului Hotărârii de Guvern a fost plasat pe pe pagina web www.particip.gov.md https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/15532 Proiectul urmează a fi avizat la Cancelaria de Stat și Ministerul Finanțelor.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul de Hotărâri de Guvern urmează a fi expertizat la Ministerul Justiției și Centrul Național Anticorupție.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Nu necesită modificarea altor acte normative existente, dar va fi necesar a elabora unele acte precum ordine, metodologii, produse curriculare, materiale didactice etc.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Vor fi necesare: • elaborarea/reglementarea actelor subsecvente (ordine, metodologii, produse curriculare, materiale didactice etc.); • instruirea și informarea beneficiarilor; • monitorizarea și raportarea etapizată.

Ministru

Dan PERCIUN

**Sinteza obiecțiilor și propunerilor după avizarea/expertiza proiectului de hotărâre a Guvernului
cu privire la aprobarea Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028**

Participantul la avizare, consultare publică, expertizare	Nr. crt.	Conținutul obiecției, propunerii, recomandării, concluziei	Argumentarea autorului proiectului
Avizare și consultare publică			
Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova	1	Ministerul Afacerilor Interne a examinat proiectul de hotărâre <i>cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (NU1033/MEC/2025)</i> și comunică despre susținerea acestuia, cu următoarele propuneri. Temeiul legal inclus în proiect îl constituie art. 10 din Codul educației nr. 152/2017, care în opinia noastră este unul prea generic, or acesta reglementează limba de predare în instituțiile de învățământ. Potrivit art. 139 lit. a) din Codul educației, una din atribuțiile Guvernului în domeniul educației este cea de a aproba politicile de stat în domeniul educației. Pe această cale, referitor la temeiul legal de adoptare al actului normativ, remarcăm că potrivit exigențelor statuate în Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, în clauza de emitere se va indica doar temeiul juridic concret pentru emiterea prezentului act normativ, referințe la alte norme ale actelor normative care nu constituie temei juridic de adoptare nu se vor indica în clauza de adoptare. De asemenea, pentru o implementare eficientă a Programului național și pentru consolidarea predării limbii române, propunem: 1. revizuirea și actualizarea suportului didactic, cu accent pe metodologii moderne și instrumente digitale, fundamentate pe standarde europene de predare și evaluare; 2. elaborarea modulelor tematice e-learning pentru nivelurile de competență (A1- B2/C1, CECRL); 3. reconceptualizarea curriculumului de limbă română pentru studenții alolingvi; 4. elaborarea materialelor educaționale funcționale (Ghid funcțional, baterii de teste pentru evaluare și auto-evaluare); 5. facilitarea participării cadrelor didactice la inițiative guvernamentale de perfecționare în domeniul predării limbii române ca limbă străină.	Se ia act Acțiunile propuse se regăsesc atât în Obiectivul general 1, Obiectiv specific 1.2, acțiunea 18, cât și în Obiectivul general 3, Obiectiv specific 3.1, acțiunile 50,51,53 etc.

Congresul Autorităților Din Moldova	Locale	2	Congresul Autorităților Locale din Moldova (CALM) a examinat proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028. CALM a analizat prevederile proiectului HG în cauză prin prisma respectării principiilor de organizare, funcționare și a intereselor autorităților administrației publice locale. Proiectului Hotărârii Guvernului este elaborat în scopul consolidării competențelor de învățare a limbii române. 2. Legislația aplicabilă ❖ Carta Europeană a Autonomiei Locale din 15.10.1985; ❖ Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994; ❖ Legea privind finanțele publice locale nr. 397/2003; ❖ Legea privind descentralizarea administrativă nr. 435/2006; ❖ Legea privind administrația publică locală nr. 436/2006. 3. Constatări/obiecții În urma analizei proiectului Hotărârii Guvernului și a Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (în continuare – Programul național), CALM a remarcat importanța cunoașterii limbii române de către toți cetățenii Republicii Moldova. Totodată, au fost observate unele reglementări care afectează interesele APL I: În pct.95 alineatul 2 din Programul național se folosește incorect termenul "<i>bugetul public național</i>", care include și bugetele locale, respectiv corect ar fi să se utilizeze termenul "<i>bugetul de stat</i>", astfel că acest termen urmează a fi modificat. Congresul Autorităților Locale din Moldova consideră că proiectul Hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 poate fi propus pentru aprobare, luând în considerare obiecțiile expuse.	Se acceptă
Cancelaria de Stat		3	În temeiul prevederilor pct. 221 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, a fost examinat proiectul hotărârii Guvernului <i>cu privire la aprobarea Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (număr unic</i>	Se acceptă

1033/MEC/2025) transmis spre avizare și, în conformitate cu competențele funcționale, comunică susținerea acestuia cu următoarele propuneri.

Un element important în estimarea costurilor îl reprezintă delimitarea clară dintre costurile acoperite din bugetul de stat, cele acoperite din asistență externă și cele neacoperite la etapa planificării; în acest sens, se propune prezentarea Tabelului cu estimarea costurilor din bugetul de stat pentru implementarea Programului, inclus în **Capitolul IV – Costuri de realizare a obiectivelor generale și a obiectivelor specifice**, într-o structură standardizată.

Capitolul IX– Proceduri de raportare a implementării Programului se va completa cu indicarea expresă a datei și anului pentru elaborarea și prezentarea Raportului de evaluare a implementării Programului.

Cu privire la **Planul de acțiuni pentru implementarea Programului**, menționăm următoarele:

- Planul de acțiuni reprezintă partea operațională a Programului, prin urmare va fi numerotat corespunzător și inclus ca „X – Planul de acțiuni pentru implementarea Programului”

- Pentru o prezentare mai clară și pentru a facilita monitorizarea acțiunilor planificate, se propune revizuirea structurii Planului de acțiuni prin excluderea coloanelor dedicate valorilor de referință, valorilor intermediare și Țintelor, concentrând aceste elemente în capitolul dedicat indicatorilor de monitorizare. Având în vedere că Programul se implementează pe o perioadă de 3 ani, Țintele intermediare vor fi excluse.

- Toți indicatorii de produs pentru monitorizare urmează să fie cuantificați și clar formulați, iar pentru cei care vizează actualizarea cadrului normativ și a reglementărilor se va indica expres actul de adoptare, întrucât acești indicatori reprezintă elemente esențiale pentru măsurarea progresului și pentru facilitarea proceselor de monitorizare și raportare.

- Se va asigura respectarea regulii generale privind completarea coloanei „Termen de realizare” pentru toate acțiunile, utilizând formatul trimestru/an. Pentru acțiunile cu caracter periodic sau permanent, se va preciza termenul-limită pentru raportarea anuală, iar indicatorul de monitorizare va reflecta termenul final de implementare. Ca urmare, costurile aferente acestor acțiuni vor fi repartizate anual, în concordanță cu termenele de realizare indicate.

Ministerul Culturii	4	Ministerul Culturii a examinat proiectul de hotărâre <i>cu privire la aprobarea Programului Național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (număr unic 1033/MEC/2025)</i> , și, în limitele competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții sau propuneri.	Se acceptă
Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Moldova	5	Ministerul Afacerilor Externe a examinat <i>proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (număr unic 1033/MEC/2025)</i> și, în limita competențelor funcționale, comunică lipsa de obiecții și propuneri.	Se acceptă
Ministerul Muncii și Protecției Sociale al Republicii Moldova	6	Cu referire la solicitarea nr. DGPȘG-1718-18-69-453 din 26.12.2025, Ministerul Muncii și Protecției Sociale a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (număr unic 1033/MEC/2025) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele propuneri. La proiectul Programului Național pentru învățarea limbii române La Capitolul I. Cadrul conceptual și strategic pentru promovarea limbii române La Subcapitolul 1.1. Introducere, la punctul 1, textul: „<i>pentru toți cetățenii Republicii Moldova</i>” se propune a fi substituit cu textul: „<i>locuitorii Republicii Moldova — indiferent de vârstă, origine etnică, statut juridic sau profesional</i>”, deoarece acesta nu reflectă în mod exhaustiv sfera reală de aplicare a Programului. Or, acesta vizează și se aplică și altor categorii de persoane decât cetățenilor Republicii Moldova, care sunt menționate în mod expres în conținutul Programului, și anume: cetățenilor străini, persoanelor revenite din diasporă, refugiaților, repatriaților, persoanelor apatride, etc.	Se acceptă
		De asemenea, în contextul recomandării înaintate la punctul 1, se propune utilizarea uniformă a terminologiei referitoare la categoriile de persoane vizate în Program (la punctele 23, 29, 71, 79, 80, 84, 89, 92, etc.), precum și în cadrul obiectivelor și acțiunilor prevăzute de acesta, și anume: - se propune utilizarea uniformă a noțiunii „migranți” în întregul conținut al proiectului Programului, deoarece aceasta nu este suficient de explicită și nu este clar dacă aceasta include persoanele refugiate, persoanele apatride și alte categorii de cetățeni străini; - sintagma „nou-veniți” din punctul 79 urmează a fi revizuită, întrucât creează confuzii, și nu este clar definită.	Se ia act

<i>La Capitolul II. Situația actuală și probleme identificate</i> La Subcapitolul 2.4. Concluzii, concluzia din punctul 81 necesită a fi reformulată, întrucât, în redacția actuală, aceasta vizează exclusiv „copiii și elevii alolingvi”, în timp ce în Capitolul II. Situația actuală și problemele identificate este realizată o analiză mai amplă, care abordează diverse categorii de beneficiari și problemele specifice cu care acestea se confruntă. Prin urmare, concluzia urmează să reflecte în mod corespunzător întreaga arie de analiză și categoriile de beneficiari vizate de Program.	Se acceptă
<i>La Capitolul IX. Autorități și instituții responsabile de implementarea Programului</i> La punctul 97: - se propune excluderea Ministerului Muncii și Protecției Sociale, având în vedere că în conținutul Planului de acțiuni ministerul nu a fost indicat în calitate de autoritate responsabilă și nici în calitate de partener;	Se acceptă
-completarea cu Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare, Biroul Relații cu Diaspora, Inspectoratul General pentru Migrație și Agenția Relații Interetnice, în vederea asigurării corelării instituțiilor responsabile de implementarea Programului cu instituțiile indicate în Planul de acțiuni.	Se acceptă parțial Agenția Națională pentru Curriculum și Evaluare, Agenția Națională de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare sunt instituții din subordinea MEC
<i>La proiectul Planului de acțiuni pentru implementarea Programului Național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026 – 2028</i> ”. La Obiectivul general 1, Obiectivul specific 1.4, la acțiunea 28 se recomandă completarea coloanelor „Programe Bugetare” „Autorități responsabile” și „Parteneri	Se ia act La Obiectivul general 1, Obiectivul specific 1.4, la acțiunea 28 a fost exclusă la obiectia Ministerului de Finanțe.
La Obiectivul general 3, Obiectivul specific 3.2, la acțiunea 71, nu este clar modul de realizare a activității propuse în regiunea transnistreană.	Se ia act Acțiunea presupune organizarea cursurilor de limbă română în mod tradițional, conform practicilor aplicate tuturor categoriilor de adulți, prin evaluarea inițială a nivelului de

Ministerul Finanțelor	7		competență lingvistică și constituirea grupelor de studiu în funcție de nivelul identificat, inclusiv pentru persoanele de vârstă a treia din regiunea transnistreană.
		La Obiectivul general 4, Obiectivul specific 4.2., la acțiunea 81, în coloana Autorități responsabile, sintagma „Biroul pentru Migrațiune și Azil” se substituie cu sintagma „Inspectoratul General pentru Migrație”.	Se acceptă
		Cu referință la demersul nr. DGPȘG-1718-18-69-453 din 26.12.2025, Ministerul Finanțelor a examinat proiectul de hotărâre cu privire la aprobarea <i>Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028</i> ” (număr unic 1033/MEC/2025) și, în limita competențelor funcționale, comunică următoarele. La proiectul de hotărâre Se propune de completat cu un punct nou în următoarea redacție: „Finanțarea acțiunilor prevăzute în prezenta hotărâre se va efectua din contul și în limitele alocațiilor aprobate în aceste scopuri în bugetele autorităților/instituțiilor implicate, precum și din alte surse, conform legislației”.	Se acceptă
		La proiectul Programului La Capitolul VII. „Costuri de realizare a obiectivelor generale și a obiectivelor specifice”, La pct. 95., sumele indicate pe fiecare obiectiv specific din tabelul „Estimarea costurilor din bugetul de stat pentru implementarea Programului” urmează să coincidă cu totalurile aferente fiecărui obiectiv specific din Planul de acțiuni pentru implementarea programului. În acest sens, se atenționează că, sumele indicate în tabel la Obiectivul specific 1.2 pentru anii 2026 și 2027 nu corespund cu însumarea cifrelor aferente aceluiași obiectiv specific 1.2 din Planul de acțiuni, coloana „Costuri de implementare, lei”, pentru anii respectivi. Totodată, în tabelul „Estimarea costurilor totale pentru implementarea programului” sunt indicate mai multe subprograme, fără a fi clar delimitată corespondența dintre sume și subprogramele indicate, precum și sursele de finanțare a sumelor, ceea ce face dificil expunerea pe marginea impactului financiar. Totodată, subprogramele indicate în tabelul menționat nu	Se acceptă

corespund cu subprogramele incluse în Planul de acțiuni, unde se regăsesc inclusiv subprogramele 8803, 8804 și 8805. În același timp, în ambele tabele lipsește subprogramul 8802 „Educație timpurie”, cu toate că în Planul de acțiuni sunt incluse acțiuni care fac referință la instituțiile de educație timpurie.

Prin urmare, se recomandă ca informația privind estimarea costurilor să se prezinte în formatul Tabelului 5. „Modelul recomandat de prezentare a costurilor în cadrul unui program” din Ghidul cu privire la planificarea strategică, disponibil la link-ul: https://gov.md/sites/default/files/users-media/media-15/Ghid_planificare%20strategica.08.2025.pdf

La Planul de acțiuni pentru implementarea Programului

Conform prevederilor pct.19 subpct.4) din Hotărârea Guvernului nr.386/2020 *cu privire la planificarea strategică*, Planul de acțiuni urmează să includă coloana costuri de implementare (costurile estimate pentru implementarea fiecărei acțiuni, cu specificarea codului programului/subprogramului bugetar, divizate pe ani și surse de finanțare, inclusiv indicarea resurselor disponibile din asistenta externă).

Prin urmare, se solicită de completat Planul de acțiuni cu o coloană nouă care va specifica sursa concretă de finanțare a costurilor de implementare, întrucât nu este clar care dintre costurile incluse în Planul de acțiuni reprezintă cheltuieli ce urmează a fi alocate suplimentar și care se încadrează în limitele alocațiilor bugetare deja aprobate pentru acțiunile respective.

Totodată, cu toate că în coloana „Program Bugetar” urmează a fi indicat subprogramul bugetar de unde urmează a fi finanțată acțiunea, totuși aceasta este un mix în care sunt incluse: surse de finanțare, denumiri de hotărâri de Guvern, Programul de reintegrare, etc. Prin urmare, coloana respectivă urmează a fi revăzută în totalitate.

La Obiectivul specific 1.4:

- acțiunea 27 prevede majorarea burselor pentru 94 studenți de la specialitatea Limba și literatura română pentru alolingvi, prin modificarea Hotărârii Guvernului nr.1009/2006, pentru care au fost cuantificate costuri de circa 1,3 mil. lei, mijloace care nu au fost prevăzute în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 și estimările pentru anii 2027-2028. Reieșind din faptul că acțiunea respectivă nu are acoperire financiară, se propune ca

Se ia act

Capitolul VII. Costuri de realizare a obiectivelor generale și a obiectivelor specifice a fost modificat și completat cu Tabelul „ Estimarea costurilor de realizare a obiectivelor generale și a obiectivelor specifice” unde sunt indicate Subprogramele, Costuri acoperite din bugetul de stat și cele din asistență externă.

Se ia act

aceasta din urmă să fie exclusă. Suplimentar, se menționează că, cuantumul burselor se majorează anual în funcție de indicele prețurilor de consum;	
- la acțiunea 28 nu este clar modul de implementare a „indemnizațiilor pentru relocare cadrelor didactice de Limba și literatura română care vor dori să predea timp de 5 ani în UTAG”, întrucât în prezent actul normativ superior nu reglementează acordarea acestei indemnizații. Se menționează că, o inițiativă legislativă în acest sens urmează a fi promovată de Ministerul Educației și Cercetării pe parcursul anului curent. Totodată, în coloana „Program/ Subprogram” nu este specificat subprogramul bugetar și nici sursa de acoperire a cheltuielilor, deși pentru realizarea acțiunii este prevăzută o sumă de 3 000,0 mii lei anual;	Se ia act
- acțiunea 29, care prevede modificarea Hotărârii Guvernului nr.391/2024, urmează a fi exclusă, dat fiind faptul că art.134 din Codului educației nr. 152/2014, prevede drepturile și garanțiile sociale ale personalului didactic, științifico-didactic și științific, fără a face o referire separată la tinerii specialiști repartizați în funcția de cadru didactic de limba și literatura română. Totodată, se menționează că, pentru susținerea tinerilor specialiști din domeniul educației în Legea bugetului de stat pentru anul 2026 nr.322/2025 sunt aprobate mijloace financiare în volum de 92.555,6 mii lei. Astfel, nu este clar dacă suma de 7 500,0 mii lei /anual este deja prevăzută/inclusă în alocațiile aprobate pentru anul 2026 sau reprezintă o estimare suplimentară. De asemenea, în coloana „Ținta finală 2028” este prevăzut un indicator de 90 de tineri specialiști/250 000 valoarea alocației la repartizare. Se menționează că, potrivit Hotărârii Guvernului nr.391/2024 se acordă indemnizații unice în mărime de 200 000 de lei pentru tinerii specialiști, absolvenți ai programelor de studii superioare și în mărime de 160 000 de lei pentru tinerii specialiști, absolvenți ai programelor de studii profesional tehnice din domeniul de educație. În acest sens, valoarea de „250 000”, propunerea de majorare a acesteia, se consideră a fi o măsură de politică nouă, implementarea căreia va condiționa identificarea mijloacelor financiare din bugetul de stat, ceea ce contravine prevederilor articolului 131, alineatul (6) din Constituție precum că, nici o cheltuială bugetară nu poate fi aprobată fără stabilirea sursei de finanțare; - acțiunea 31, ce ține de „motivarea cadrelor didactice care predau limba română pentru a avansa în ierarhia gradelor didactice”, se propune de	Se ia act MEC este în proces de elaborare a modificărilor cu privire la tinerii specialiști, suma indicată va fi bugetată de pe linia de buget destinată tinerilor specialiști

exclus, întrucât normele respective urmează să fie reglementate prin legislația de profil, în vederea asigurării unor prevederi clare și inechivoce

La Obiectivul specific 2.1

- acțiunea 36, care prevede modificarea Legii nr.270/2018 privind salarizarea unitară, prin introducerea unui spor salarial pentru predare într-o altă limbă decât cea maternă, precum și pct. 57 din proiectul Programului Național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028, se menționează că propunerea privind modificarea Legii nr. 270/2018 privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar, în sensul introducerii unui spor salarial pentru activitatea de predare într-o altă limbă decât cea maternă, nu poate fi susținută.

Sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar este construit pe principiul egalității de tratament pentru funcții și activități similare, fără diferențieri salariale stabilite în funcție de disciplina predată sau de limba de predare. În prezent, cadrul normativ nu prevede sporuri salariale diferențiate pe discipline, domenii sau modalități de desfășurare a activității didactice.

Totodată, sarcina didactică aferentă funcției este stabilită unitar, în conformitate cu legislația în vigoare, și include ansamblul activităților de predare, indiferent de limba în care acestea se desfășoară. Predarea într-o altă limbă decât cea maternă se încadrează în obligațiile profesionale ale personalului didactic, asumate prin ocuparea postului și prin îndeplinirea normei didactice stabilite. Disciplina Limba și literatura română în instituțiile cu predare în limbile minorităților naționale are statut de disciplină școlară obligatorie pentru toate treptele de instruire, în conformitate cu art. 10 alin. (3) din Codul educației al Republicii Moldova. Astfel, cadrul normativ național reglementează studierea limbii române în instituțiile de învățământ cu predare în limbile minorităților naționale prin Planul-cadru pentru învățământul primar, gimnazial și liceal, document cu caracter obligatoriu, parte integrantă a Curriculumului național și aplicabil tuturor instituțiilor de învățământ general, publice și private din Republica Moldova. Acesta stabilește volumul de ore alocate disciplinei Limba și literatura română, distribuirea acestora pe ani de studiu, precum și condițiile de organizare a procesului educațional, asigurând cadrul necesar realizării obiectivelor curriculare.

Introducerea unui spor salarial pentru un astfel de criteriu ar conduce la o diferențiere nejustificată între cadrele didactice care îndeplinesc aceeași sarcină didactică și ocupă funcții similare, inclusiv în cazul personalului

Se ia act

didactic de predare a limbilor străine (engleză, germană, franceză etc.), afectând caracterul unitar, coerent și echitabil al sistemului de salarizare, precum și sustenabilitatea bugetară a acestuia.

În consecință, se impune menținerea reglementărilor actuale ale Legii nr. 270/2018, fără instituirea unor sporuri salariale fragmentate sau suplimentare, condiționate de limba de predare.

De menționat, că cadrul normativ actual prevede mecanisme de remunerare a muncii suplimentare, precum plata orelor suplimentare, cât și instrumente de motivare a personalului, inclusiv sporul de performanță și sporurile cu caracter specific, destinate compensării efortului depus sau a riscului asumat în condiții specifice de activitate.

Referitor la acțiunea 32 din Obiectivul specific 2.1 și acțiunea 60 din Obiectivul specific 3.1, Planul de acțiuni prevede instituirea a două structuri noi: „Centrul metodologic național în domeniul EML” și „Centrul național de testare și validare a competențelor lingvistice în limba română (CECRL)”, cu finanțare din surse de asistență externă. Nu este clar care va fi statutul celor două centre nou create și dacă vor fi necesare mijloace financiare din bugetul de stat pentru activitatea acestora. Mai mult ca atât, în lipsa unor angajamente ferme din partea partenerilor de dezvoltare privind asigurarea surselor de finanțare, există riscul ca povara financiară să fie transferată asupra bugetului de stat. În aceste condiții, promovarea unor acțiuni care presupun instituirea de structuri noi, fără fundamentarea corespunzătoare a impactului bugetar și fără asigurarea surselor de finanțare, poate conduce la adoptarea unui act normativ lipsit de acoperire financiară. Prin urmare, acțiunile respective nu pot fi acceptate.

Se ia act.

Instituirea „Centrului metodologic național în domeniul educației multilingve (EML)” și a „Centrului național de testare și validare a competențelor lingvistice în limba română (CECRL)” nu presupune crearea unor entități noi cu statut juridic sau administrativ distinct, acestea fiind concepute ca structuri funcționale fără personalitate juridică, integrate în cadrul unor instituții publice de învățământ superior sau al unor instituții naționale existente, cu atribuții compatibile domeniilor vizate, funcționarea lor realizându-se exclusiv prin utilizarea capacităților instituționale existente, respectiv a infrastructurii, sistemelor administrative și resurselor umane deja angajate, prin

		redistribuirea atribuțiilor sau implicarea experților în regim de proiect, fără constituirea unor bugete proprii sau structuri de management separate.
	La acțiunile 79 și 86 din coloana „Program Subprogram” sunt indicate subprogramele 2403 și 2304, care nu se regăsesc în tabelul „Estimarea costurilor totale pentru implementarea programului” din partea descriptivă a Programului, și sunt improprie domeniului educației, fapt ce impune analizarea și ajustarea corespunzătoare a acestora.	Se ia act Acțiunile prevăzute din contul Subprogramele 2403 și 2304 au fost discutate și agreeate cu Biroul Relații cu Diaspora
	La Nota de fundamentare Conform pct. 4.2. „Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative” din Nota de fundamentare, costul total al acțiunilor din proiectul Programului este de 241.463.725,0 lei, din care 211.629.561,0 lei mii lei urmează a fi acoperite din bugetul de stat, cheltuieli prevăzute în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2026-2028, iar 29.834.164,0 lei reprezintă eventuala contribuție a partenerilor de dezvoltare. În urma însumării acțiunilor finanțate din asistența externă se constată că valoarea acestora constituie 31.481.064,0 lei, ceea ce depășește cu 1.583.900,0 lei suma indicată atât în Nota de fundamentare, cât și în Capitolul VII Costuri de realizare a obiectivelor generale și a obiectivelor specifice din Programul național. Totodată, Nota de fundamentare urmează a fi ajustată ținând cont de obiecțiile de ordin financiar expuse mai sus, care au impact financiar asupra bugetului de stat, dar nu au fost prevăzute nici în Legea bugetului de stat pentru anul 2026, nici în Cadrul bugetar pe termen mediu pentru anii 2026-2028. În concluzie, Ministerul Finanțelor este în imposibilitate de a se expune asupra impactului financiar al proiectului, în lipsa unei descifrări clare a costurilor pe subprograme și a surselor de finanțare.	Se acceptă În aceste condiții, instituirea centrelor nu generează obligații financiare noi pentru bugetul de stat și nu implică cheltuieli permanente suplimentare, precum salarii, costuri de întreținere sau investiții de capital, întrucât sursele de asistență externă sunt destinate exclusiv activităților de dezvoltare și consolidare — elaborarea de metodologii, instrumente și standarde, pilotare, formare și evaluare, precum și întărirea capacităților instituționale existente — iar, în eventualitatea diminuării sau întârzierii finanțării din partea partenerilor de dezvoltare, activitățile pot fi etapizate, ajustate sau integrate în programele curente ale

			instituțiilor-gazdă, în limitele bugetelor deja aprobate, fără transferarea poverii financiare asupra bugetului de stat.
--	--	--	--

		Expertizare	
Ministerul Justiției	8	Urmare examinării proiectului hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (număr unic - 1033/MEC/2025), relevăm următoarele. Raportat la intenția de reglementare, menționăm faptul că, sub aspectul temeiului juridic, proiectul actului normativ în discuție este elaborat în temeiul prevederilor art. 10 din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152/2014. Potrivit autorului, Programul național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 este conceput ca un instrument strategic și integrat de consolidare a competențelor de comunicare în limba română, în concordanță cu standardele europene (CECRL) și cu angajamentele Republicii Moldova în procesul de aderare la Uniunea Europeană. Astfel, Programul este structurat în jurul a 4 obiective generale și 12 obiective specifice, care acoperă toate nivelurile și formele de educație - de la educația timpurie și învățământul general, până la învățământul profesional tehnic, superior, educația adulților, diaspora și nou-veniți. În ceea ce privește forma actuală a proiectului în discuție, din perspectiva rigorilor tehnicii legislative, sunt de semnalat următoarele observații și propuneri. Referitor la clauza de adoptare, se impune menționarea art. 14 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, potrivit căruia hotărârea Guvernului este un act adoptat de Guvern pentru organizarea executării legilor. Astfel, hotărârile Guvernului se aprobă exclusiv în baza legii și au ca scop organizarea executării și aplicarea concretă a normelor legale care necesită stabilirea unor	Se acceptă

	măsuri și reguli subsecvente pentru asigurarea aplicării corecte a acestora. În acest context, clauza de adoptare urmează a fi revizuită astfel încât să reflecte doar temeiul legal, fiind necesară excluderea referinței la „Programul de guvernare „Moldova vremurilor bune””. Totodată, referința la actul normativ urmează a fi ajustată în conformitate cu art. 55 alin. (5) din Legea nr. 100/2017, prin indicarea numărului de ordine al actului, ca element de identificare, urmat de anul adoptării, aprobării sau emiterii acestuia, separate prin semnul „/”. Aceeași observație o reiterăm pentru toate situațiile similare din proiect. Suplimentar, pentru obiectul de reglementare al proiectului sunt incidente prevederile art. 5 lit. b) și art. 6 lit. h) din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, potrivit cărora Guvernul exercită atribuția de a aproba documente de politici publice.	
	La Programul național: Se remarcă faptul că anexa este partea integrantă a actului normativ și include reglementări care urmează a fi aprobate de autoritatea publică competentă. Prin urmare, aceasta trebuie să fie însoțită de parafa de aprobare: „Aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. ___/2026”. În conformitate cu pct. 7 din Regulamentul cu privire la planificarea strategică, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 386/2022, la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de planificare și a documentelor de politici publice care se aprobă prin hotărâri ale Guvernului, se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative, în conformitate cu Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Totodată, art. 24 alin. (2) din Legea nr. 100/2017, stabilește expres că la fundamentarea, elaborarea, avizarea, consultarea și aprobarea documentelor de politici se aplică regulile și cerințele înaintate față de actele normative. În acest context, se impune revizuirea Programului național prin prisma normelor de tehnică legislativă. În conformitate cu art. 49 alin. (6) din Legea nr. 100/2017, reglementările cuprinse în anexele actelor normative trebuie numerotate cu cifre arabe urmate de punct, adăugându-se consecutiv cifrele până la nivelul de detaliere necesar. În acest context, se	Se acceptă

	impune numerotarea fiecărui alineat, nu doar a primului alineat din cadrul unui punct. În consecință, se vor elimina formele alternative de structurare, precum enumerările realizate prin cratimă sau prin cifre arabe urmate de paranteză. Totodată, în conformitate cu art. 53 din Legea nr. 100/2017 se prevede că: „(1) În funcție de complexitatea actului normativ, elementele structurale ale actului normativ pot fi grupate după cum urmează: a) (...) punctele – în secțiuni, însemnate succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre arabe. În cazul unor acte normative complexe, (...) punctele pot fi grupate mai întâi în paragrafe și/sau subsecțiuni; b) secțiunile – în capitole, însemnate succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre romane; c) capitolele – în titluri, însemnate succesiv cu numere ordinare exprimate prin cifre romane; d) în cazul actelor normative complexe, titlurile pot fi grupate în părți sau cărți, însemnate succesiv cu numere ordinare scrise cu litere. (2) Paragrafele, subsecțiunile, secțiunile, capitolele, titlurile, părțile și cărțile se denumesc prin exprimarea sintetică a reglementărilor pe care le cuprind. (3) Gradul de divizare mai mare se aplică după folosirea gradului de divizare mai mic. (4) (...) punctele, capitolele, titlurile, părțile și cărțile se numerează consecutiv de la începutul și până la sfârșitul actului normativ. Numerotarea paragrafelor, subsecțiunilor și secțiunilor se efectuează în succesiune, în limita structurii din care fac parte.”. În acest context, se recomandă revizuirea sistematizării conținutului în scopul alinierii acestuia la exigențele tehnicii legislative, prin structurarea și ordonarea logică a dispozițiilor în funcție de gradul de divizare, stabilirea clară a capitolelor și secțiunilor, precum și numerotarea corectă a acestora, astfel încât să fie asigurate coerența și claritatea reglementărilor. Având în vedere că la pct. 1 s-a stabilit că se va utiliza forma abreviată „Programul”, aceasta urmează a fi folosită pe tot parcursul textului. În acest sens, se recomandă revizuirea corespunzătoare.	
	La pct. 8, „Programul se înscrie în direcțiile Strategiei naționale de dezvoltare „Moldova Europeană 2030” (Legea nr. 315/2022)” nu este corect redactat. Se recomandă revizuirea formulării astfel încât să se precizeze expres că Strategia a fost aprobată prin Legea nr.	Se acceptă

	315/2022. Observația privind precizarea expresă a actului normativ de adoptare sau aprobare este valabilă pentru toate situațiile similare din proiect, inclusiv pentru documentele de politici pentru care lipsește mențiunea actului normativ de aprobare.	
	La sbp. 1.2, textul denotă confuzie privind denumirea Strategiei Naționale de Dezvoltare. Astfel, pe de o parte se folosește formula „Strategia Națională de Dezvoltare (SND-2030)”, pe de altă parte denumirea completă „Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030””. Se recomandă uniformizarea denumirii în întreg proiectul.	Se acceptă
	La sbp. 1.4, textul privind „Concordanța cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD)” necesită reformulare pentru claritate și precizie. De asemenea, este necesară revizuirea sbp. 1.5 referitor la „Concordanța cu cadrul bugetar pe termen mediu (CBTM)”, având în vedere că nu este menționat actul normativ de aprobare. Conform pct. 2 din proiectul hotărârii, Ministerul Educației și Cercetării va prezenta Guvernului anual, până la data de 1 martie, raportul privind executarea Programul național privind învățarea limbii române pentru anii 2026-2028. Totodată, pct. 100 stabilește că fiecare autoritate indicată în Planul de acțiuni trebuie să prezinte Ministerului Educației și Cercetării anual, până la 1 martie, un raport detaliat privind progresul implementării în anul precedent, care va reflecta acțiunile și indicatorii pentru care este responsabilă. În acest caz, termenul indicat la pct. 2 din proiectul hotărârii necesită examinat suplimentar.	Se acceptă
	La capit. X, Planul de acțiuni nominalizat : În cazul obiectivului general 1 și obiectivului specific 1.2, la acțiunea 12, intitulată „Extinderea aplicării HG 476/2025 privind certificarea competențelor de comunicare în limba română ale persoanelor adulte și ale elevilor din învățământul liceal pentru elevii din clasa a IX-a”, indicatorul de monitorizare nu poate fi stabilit ca „H.G. nr. 476/2025 aplicată; Număr de elevi testați”. Deoarece hotărârea privește strict adulții și elevii din învățământul liceal, aplicarea ei directă asupra	Se acceptă

		elevilor din clasa a IX-a nu este posibilă, motiv pentru care, pentru a extinde aplicabilitatea actului normativ și la această categorie de elevi, este necesară mai întâi revizuirea sa prin modificarea corespunzătoare a prevederilor.	
		Pentru obiectivul specific 1.4: La acțiunea 26 „Modificarea și completarea HG nr. 370/2006 privind Concursul „Pedagogul anului”, menționăm că potrivit art. 62 alin. (1) din Legea nr. 100/2017, modificarea actului normativ constă în schimbarea oficială a textului actului, realizată prin modificări, excluderi sau completări ale unor părți din text. Astfel, înțelesul cuvântului „modificarea” cuprinde și completarea actelor normative.	Se acceptă
		Pentru acțiunea 27, indicatorul de rezultat trebuie să fie clar, măsurabil și să reflecte finalizarea procesului juridic, astfel încât să fie formulat ca: „Hotărâre a Guvernului pentru modificarea HG nr. 370/2006 adoptată”. Aceeași observație este valabilă și pentru indicatorul de monitorizare de la acțiunea 29.	Se acceptă
		La acțiunea 29, intitulată „Modificarea HG nr. 391/2024 privind încadrarea tinerilor specialiști în câmpul muncii în funcții didactice vacante și modificarea sau abrogarea unor hotărâri ale Guvernului privind acordarea transferurilor cu destinație specială pentru susținerea tinerilor specialiști”, este necesar să fie reanalizată. Formularea propusă nu este suficient de clară, deoarece face referire atât la un act normativ specific, cât și la modificarea altor acte normative. În situația în care cadrul normativ vizat este interconectat sau conex, se recomandă ca la acțiunea respectivă să se menționeze în mod general modificarea cadrului normativ al Guvernului, în scopul încadrării tinerilor specialiști în funcțiile vacante de cadru didactic de limba și literatura română.	Se ia act Obiecția nu poate fi reținută, întrucât formularea utilizată în acțiune reproduce întocmai denumirea oficială a Hotărârii Guvernului nr. 391 din 05.06.2024. Orice reformulare ar conduce la modificarea titlului actului normativ, ceea ce nu este admisibil din perspectiva tehnicii legislative.
		În cadrul obiectivului general 2, obiectivul specific 2.1, acțiunea 36 necesită revizuire, deoarece nu a fost indicată denumirea corectă a Legii nr. 270/2018. De asemenea, la indicatorul de monitorizare, era necesar să se prevadă nu doar modificarea acestui act normativ, ci și	Se acceptă

		aprobarea proiectului de lege privind modificarea acestuia de către Guvern.	
		La obiectivul general 3, obiectivul specific 3.1, există o neconcordanță între acțiunea 63 și indicatorul de monitorizare „Cadrul legal elaborat”, deoarece măsura prevăzută este elaborarea procedurilor, nu crearea unui cadru legal. Astfel, indicatorul trebuie ajustat pentru a fi specific, clar și coerent cu obiectivul acțiunii. Se recomandă revizuirea atât a indicatorilor de monitorizare, cât și a anumitor acțiuni și măsuri, pentru a fi clare, măsurabile și corelate cu rezultatele așteptate, permițând astfel o evaluare obiectivă a implementării și impactului lor.	Se acceptă
Cancelaria de Stat	9	În temeiul prevederilor pct. 231 din Hotărârea Guvernului nr. 610/2018 pentru aprobarea Regulamentului Guvernului, a fost examinat proiectul hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026-2028 (număr unic 1033/MEC/2025), remis pentru reavizare, și, în conformitate cu competențele funcționale, comunică susținerea acestuia cu următoarele propuneri. În Planul de acțiuni pentru implementarea Programului național pentru învățarea limbii române pentru anii 2026–2028, la pct. 86 „Dezvoltarea și implementarea Campaniei naționale și internaționale «Oriunde ai fi, citește românește» (TV, radio, digital, social media)”, urmează a fi indicat codul subprogramului „Susținerea diasporei”, și anume „2403”. În cadrul aceleiași activități, se consideră necesară excluderea sumei de 180 000 MDL pentru anul 2026, întrucât, potrivit Legii bugetului de stat pentru anul 2026, nu au fost planificate resurse în acest scop. Activitatea va fi realizată în baza achizițiilor de carte efectuate la finele anului 2025.	Se acceptă
		La Capitolul V „Indicatori de monitorizare”, Obiectivul specific 4.1 – „Numărul de participanți la cursurile de limba română organizate în Centrele Educaționale din diaspora, defalcate pe niveluri de competență (A1–A2, B1–B2) – 4000”, se recomandă reducerea cifrei	Se acceptă

		estimate la 3000, în concordanță cu indicatorul-țintă stabilit la pct. 80 „Organizarea cursurilor de limbă română pentru copii din diaspora” din Planul de acțiuni.	
--	--	---	--

Ministru

Dan PERCIUN

Executant: Daniela Tîrsîna
022-234-623